

EUROBAROMETER 64

DE PUBLIEKE OPINIE IN DE EUROPESE UNIE

HERFST 2005

NATIONAAL RAPPORT

NEDERLAND

Het onderzoek is opgedragen en gecoördineerd door het Directoraat Generaal Pers en Communicatie

Dit rapport is geschreven voor de vertegenwoordigers van de Europese Commissie in Nederland door TNS NIPO.

Dit document vertegenwoordigt niet de visie van de Europese Commissie.
De interpretaties en meningen in dit document komen voor rekening van de auteurs.

Inhoud

	Introductie	1
1	Nederlandse context	3
1.1	Situatie in Nederland	3
1.2	Verwachtingen voor de toekomst	3
1.3	Vertrouwen in maatschappelijke instellingen	5
1.4	Belangrijke onderwerpen in Nederland	6
2	De Europese Unie: informatie, kennis en vertrouwen	8
2.1	Voornaamste informatiebronnen	8
2.2	Discussies	9
2.3	Aandacht in de media voor de Europese Unie	10
2.4	Kennis van de Europese Unie	10
2.5	Vertrouwen in de Europese Unie	14
2.6	Budget Europese Unie	15
3	Betekenis van Europa in Nederland	18
3.1	Nationale en Europese gevoelens	18
3.2	Betekenis van het lidmaatschap van de Europese Unie	20
3.3	Persoonlijke betekenis van Europese Unie	22
3.4	Betrokkenheid bij de Europese Unie	25
4	Rol van de Europese Unie	26
4.1	Voor- en nadelen van het lidmaatschap van de Europese Unie	26
4.2	Europese Unie vergeleken met landen buiten Europa	27
4.3	Het Europese landbouwbeleid	30
4.4	Buitenland-, veiligheid- en defensiepolitiek van de Verenigde Staten versus de Europese Unie	32
4.5	Prioriteiten in het Europese beleid	33
4.6	Het niveau waarop besluitvorming plaatsvindt	37
5	Verdere uitbreiding van de Europese Unie	39
5.1	Steun voor uitbreiding van de Europese Unie	39
5.2	De toetreding van nieuwe landen	41
5.3	De toetreding van Turkije	42
6	Gemeenschappelijk beleid en de Europese Grondwet	43
6.1	Gemeenschappelijk beleid	43
6.2	De Europese Grondwet	45
7	Samenvatting en conclusies	48
7.1	Nederlandse context	48
7.2	De Europese Unie: informatie, kennis en vertrouwen	49

7.3	Betekenis van Europa in Nederland	50
7.4	Rol van de Europese Unie	51
7.5	Verdere uitbreiding van de Europese Unie	51
7.6	Gemeenschappelijk beleid en de Europese Grondwet	52
7.7	Conclusies	53

Bijlagen

1	Tv-kanalen, radiostations, dagbladen en gebruik van internet
2	Technische specificaties
3	Vragenlijst

Inhoud figuren en tabellen

1	<i>Verwacht komende 12 maanden verbetering voor de onderstaande onderwerpen</i>	4
2	<i>Vertrouwen in maatschappelijke instellingen</i>	5
3	<i>Wat zijn volgens u momenteel de twee belangrijkste zaken die in Nederland spelen?</i>	6
4	<i>Welke doelen vindt u het belangrijkste voor de lange termijn?</i>	7
5	<i>Informatiebronnen voor nieuws in Nederland</i>	8
6	<i>Welke van de volgende bronnen gebruikt u als u informatie zoekt over de Europese Unie, haar beleid en haar instellingen?</i>	9
7	<i>Onderwerpen en beleidsgebieden van de EU waarover meer informatie gewenst is</i>	11
8	<i>Percentage respondenten dat wel eens heeft gehoord over...</i>	12
9	<i>Stellingen Europese Unie: denkt u dat de volgende stellingen juist of onjuist zijn?</i>	13
10	<i>Vertrouwen instellingen herfst 2004, lente en herfst 2005</i>	14
11	<i>Aan welke van de volgende zaken geeft de Europese Unie volgens u het grootste deel van haar budget uit?</i>	16
12	<i>Percentage Europeanen dat denkt dat de Europese Unie het grootste deel van het budget uitgeeft aan bestuurs- en personeelskosten, gebouwen</i>	17
13	<i>Europees versus nationaal gevoel</i>	18
14	<i>Trots op nationaliteit en trots Europeaan te zijn</i>	19
15	<i>Positief oordeel over het lidmaatschap van ons land van de EU</i>	20
16	<i>Vergelijking EU25 versus Nederland als het gaat om bepaalde zaken waar men tegenwoordig “bang” voor is als het gaat om de opbouw van de Europese Unie.</i>	21
17	<i>Welk beeld roept de Europese unie in het algemeen bij u op?</i>	22
18	<i>Wat betekent de Europese Unie voor u persoonlijk?</i>	23
19	<i>Geeft de Europese Unie u persoonlijk een gevoel van</i>	24
20	<i>Betrokkenheid bij de Europese Unie</i>	25
21	<i>Effecten EU-lidmaatschap</i>	26
22	<i>Kwaliteit van leven in Europa beter in vergelijking met de VS, Japan, China en India</i>	27
23	<i>Europese Economie ‘beter’ in vergelijking met de VS, Japan, China en India</i>	28
24	<i>Kunt u voor ieder van de volgende zaken aangeven of de Europese Unie voor loopt op, achter loopt op of gelijk loopt met de Verenigde Staten</i>	29

25	<i>Europese landbouwbeleid ...</i>	30
26	<i>Prioriteiten voor landbouwpolitiek en mate waarin EU landbouwpolitiek slaagt</i>	31
27	<i>Positieve rol Verenigde Staten versus Europese Unie met betrekking tot ...</i>	32
28	<i>Welke drie acties behoeven prioriteit in de Europese Unie?</i>	34
29	<i>Bestrijding van armoede en sociale uitsluiting als prioriteit in de Europese Unie</i>	35
30	<i>Prioriteiten voor het verbeteren van de prestaties van de Europese economie</i>	36
31	<i>Gewenst niveau van besluitvorming: % dat besluiten op Europees niveau steunt</i>	37
32	<i>Steun voor een verdergaande uitbreiding van de Europese Unie</i>	40
33	<i>Steun voor de toetreding van nieuwe landen</i>	41
34	<i>Stellingen met betrekking tot de toetreding van Turkije</i>	42
35	<i>Steun voor gemeenschappelijk beleid</i>	44
36	<i>Invloed Europese Grondwet op werking Europese Unie</i>	46
37	<i>De Europese Grondwet: Hoe verder?</i>	47
38	<i>Meest bekeken televisiekanalen</i>	2
39	<i>Meest beluisterde radiozenders</i>	3
40	<i>Meest gelezen dagbladen</i>	4
41	<i>Gebruiksdoeleinden internet</i>	5

Introductie

De Eurobarometer is een groot Europees onderzoek dat wordt gehouden in alle 25 lidstaten van de Europese Unie (en enkele kandidaat-lidstaten). De interviews van het onderzoek waar dit rapport betrekking op heeft, zijn gehouden van 11 oktober tot en met 15 november 2005. In totaal werden 29.430 mensen geïnterviewd. Dit rapport beschrijft de resultaten voor Nederland. In Nederland zijn in de periode van 21 oktober tot en met 13 november 2005 totaal 1.041 mensen geïnterviewd.

Leeswijzer

Hoofdstuk één beschrijft de Nederlandse context. Hoe tevreden zijn Nederlanders met hun eigen leven, wat zijn hun verwachtingen voor de toekomst en hoe is het gesteld met het vertrouwen van Nederlanders in nationale maatschappelijke instellingen?

Hoofdstuk twee beschrijft informatie en kennis van Nederlanders over de Europese Unie. Wat zijn de voornaamste informatiebronnen, wat vindt men van de media-aandacht voor de EU, hoe goed kent men de Europese Unie en haar instellingen? Verder wordt in dit hoofdstuk stilgestaan bij het vertrouwen van Nederlanders in de instellingen van de EU.

Hoofdstuk drie gaat in op de betekenis van de Europese Unie in Nederland. Hier wordt beschreven wat Nederlanders vinden van verschillende aspecten van het Nederlandse lidmaatschap van de EU, het imago van de Europese Unie in Nederland en de persoonlijke betekenis van de EU voor Nederlanders. Ook wordt in dit hoofdstuk beschreven in hoeverre Nederlanders zich identificeren als Nederlander en als Europeaan.

Het vierde hoofdstuk behandelt voor- en nadelen voor Nederland van het lidmaatschap van de Europese Unie, de Europese economie en leefomstandigheden, de buitenland-, veiligheids- en defensiepolitiek van de Europese Unie, prioriteiten voor het beleid en het gewenste niveau van besluitvorming over een aantal onderwerpen.

Het vijfde hoofdstuk gaat over de uitbreiding van de Europese Unie in het algemeen en de toetreding van Turkije in het bijzonder.

In hoofdstuk zes komen de Europese Grondwet en de steun voor gemeenschappelijk Europees beleid op een aantal gebieden.

Ten slotte geeft hoofdstuk 7 een samenvatting van de belangrijkste resultaten van deze Eurobarometer en een conclusie.

De antwoorden van de Nederlandse respondenten zijn vergeleken met het gemiddelde van de 25 lidstaten van de Europese Unie. Als er sprake is van het EU25-gemiddelde, wordt het gemiddelde van de 25 lidstaten bedoeld. De respondenten komen uit diverse bevolkings-, beroeps- en leeftijdsgroepen, uit verschillende delen van Nederland, zowel dorp als stad, hebben uiteenlopende politieke voorkeuren en een gevarieerd opleidingsniveau. Omdat bij de gestelde vragen soms meerdere antwoorden mogelijk

waren, komt het totaal percentage soms uit op meer dan 100%. Soms is het totaal ook lager dan 100% omdat enkele mensen niet wisten wat ze moesten antwoorden of geen antwoord wilden geven.

In verband met de leesbaarheid wordt in dit rapport alleen in de mannelijke vorm gerapporteerd. Natuurlijk kan overal waar van 'hij' gesproken wordt ook 'zij' gelezen worden, tenzij we specifiek vermelden dat het om de groep mannelijke respondenten gaat.

1 Nederlandse context

1.1 Situatie in Nederland

Bijna alle Nederlanders (95%) zijn tevreden met het leven dat zij leiden. De helft is 47% zelfs *zeer* tevreden. Nederland staat hiermee op de tweede plaats binnen de Europese Unie. De eerste plaats wordt gedeeld door Zweden en Denemarken met 96% tevreden burgers. Het EU25-gemiddelde ligt met 80% een stuk lager.

Bijna de helft van de Nederlanders vindt dat zijn huidige omstandigheden vergeleken met 5 jaar geleden zijn verbeterd (45%). Het EU25-gemiddelde is 37%. Drie op de tien Nederlanders vinden dat hun situatie hetzelfde is gebleven (29%) en een kwart vindt zijn situatie slechter dan 5 jaar geleden.

1.2 Verwachtingen voor de toekomst

Verwachtingen korte termijn

De grote meerderheid (88%) van de werkende Nederlanders is er gerust op de komende maanden zijn baan te kunnen behouden. Dit is hoger dan gemiddeld in de EU, waar 80% van de werkenden er gerust op is de komende maanden aan het werk te kunnen blijven.

Verwachtingen middellange termijn

De meeste Nederlanders (60%) denken dat hun *leven in het algemeen* het komende jaar hetzelfde zal blijven. Ongeveer eenderde (31%) verwacht dat het beter zal worden. Het EU25-gemiddelde is bijna hetzelfde; 35% verwacht verbetering. De helft (49%) van de Europeanen verwacht dat zijn leven hetzelfde zal blijven.

Ongeveer een kwart (28%) van de Nederlanders verwacht dat de *economische situatie in eigen land* het komende jaar beter zal worden. Eenderde (35%) denkt dat de economische situatie in Nederland slechter zal worden. Een even grote groep verwacht geen veranderingen (36%). Het EU25-gemiddelde is iets negatiever. Eenvijfde van de Europeanen (19%) verwacht verbetering in de landelijke economische situatie, 37% verwacht geen verandering, 39% verwacht verslechtering.

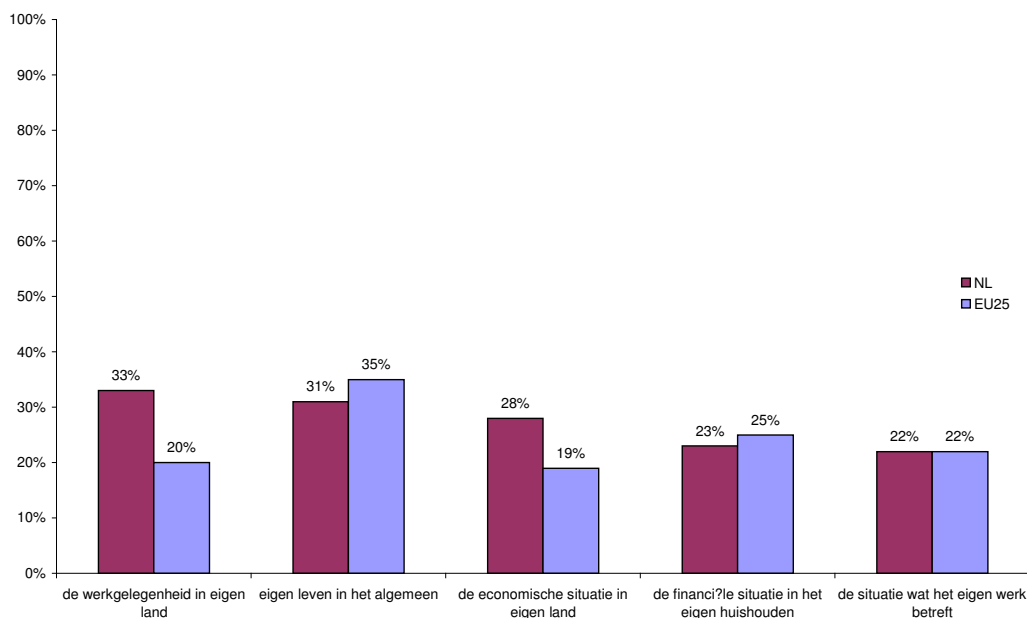
Over de *financiële situatie van het eigen huishouden* verwacht een kwart (23%) van de Nederlanders dat deze beter zal worden, een ongeveer even grote groep (26%) dat deze zal verslechteren. De helft van de Nederlanders (50%) denkt dat de financiële situatie van hun huishouden hetzelfde zal blijven. Het Europees gemiddelde is vergelijkbaar: een kwart van de Europeanen (25%) verwacht verbetering op dit punt, eenvijfde (19%) verslechtering, de helft (53%) verwacht geen verandering.

Over de *werkgelegenheid in eigen land* zijn Nederlanders positiever dan gemiddeld. Eenderde (33%) van de Nederlanders verwacht komend jaar een grotere

werkgelegenheid, een kwart (26%) een kleinere, vier op de tien Nederlanders (37%) verwachten geen veranderingen qua werkgelegenheid in Nederland. Het EU25-gemiddelde over de werkgelegenheid in eigen land is pessimistischer: een vijfde van de Europeanen (20%) verwacht een stijging in de werkgelegenheid, 40% verwacht een daling, eenderde (35%) denkt dat geen veranderingen zullen optreden.

Nederlanders verwachten weinig verandering in de situatie wat hun *eigen werk* betreft: ruim de helft (55%) verwacht geen verandering, een vijfde (22%) verwacht een verbetering, 8% een verslechtering. Deze verwachtingen komen overeen met die in heel Europa: een vijfde van de Europeanen (22%) verwacht verbetering in de eigen werksituatie, 9% verslechtering en drie op de vijf (60%) verwachten geen veranderingen.

1 | Verwacht komende 12 maanden verbetering voor de onderstaande onderwerpen

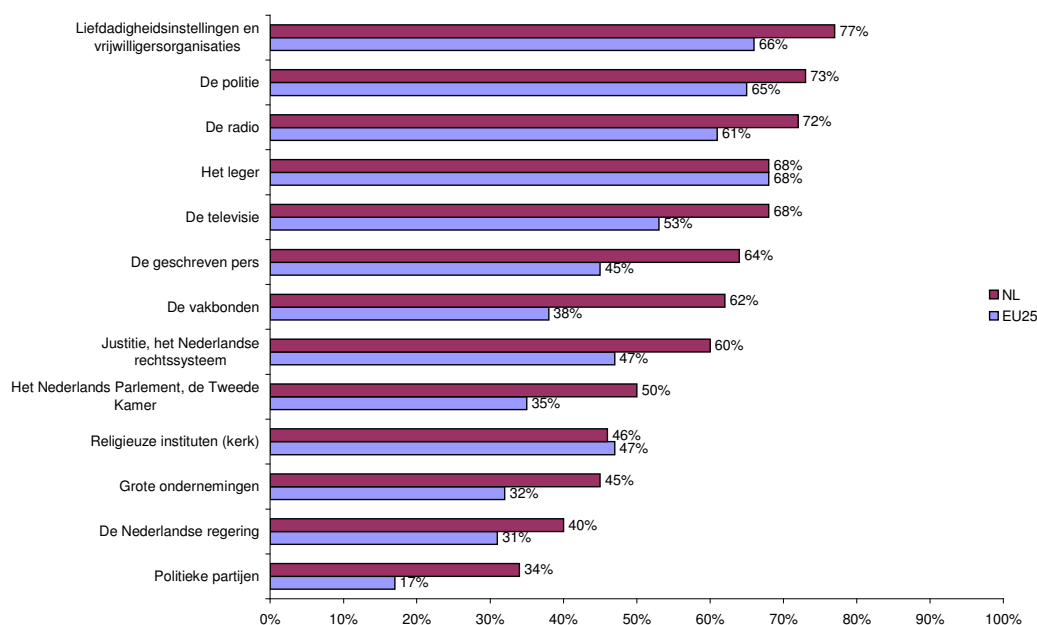
Verwachtingen lange termijn

Voor de wat langere termijn zijn Nederlanders redelijk positief. Twee op de vijf Nederlanders (38%) verwachten dat hun persoonlijke situatie binnen de komende vijf jaar zal verbeteren. De meesten (48%) verwachten dat hun persoonlijke situatie de komende vijf jaar hetzelfde zal blijven. Een op de tien Nederlanders (12%) verwacht dat hun situatie zal verslechteren. Hiermee komt de Nederlandse kijk op de toekomst overeen met die in Europa als geheel, waar 38% verwacht dat de persoonlijke situatie de komende vijf jaar hetzelfde zal blijven, 41% verwacht dat deze zal verbeteren en 16% verwacht dat deze zal verslechteren.

1.3 Vertrouwen in maatschappelijke instellingen

Het vertrouwen van de Nederlandse burger is het grootst in liefdadigheidsinstellingen en vrijwilligersorganisaties. Daarnaast hebben Nederlanders veel vertrouwen in de politie en de berichtgeving op de radio. Vergeleken met het gemiddelde van de EU hebben Nederlanders een meer dan gemiddeld vertrouwen in de nationale instellingen. De geschreven pers, de vakbonden, het nationale rechtssysteem en het parlement zijn instituten die in Nederland bij minstens de helft van de burgers op vertrouwen kunnen rekenen, terwijl dat in Europa als geheel niet zo is. Ook hebben Nederlanders bovengemiddeld veel vertrouwen in de berichtgeving op de televisie.

2 | Vertrouwen in maatschappelijke instellingen

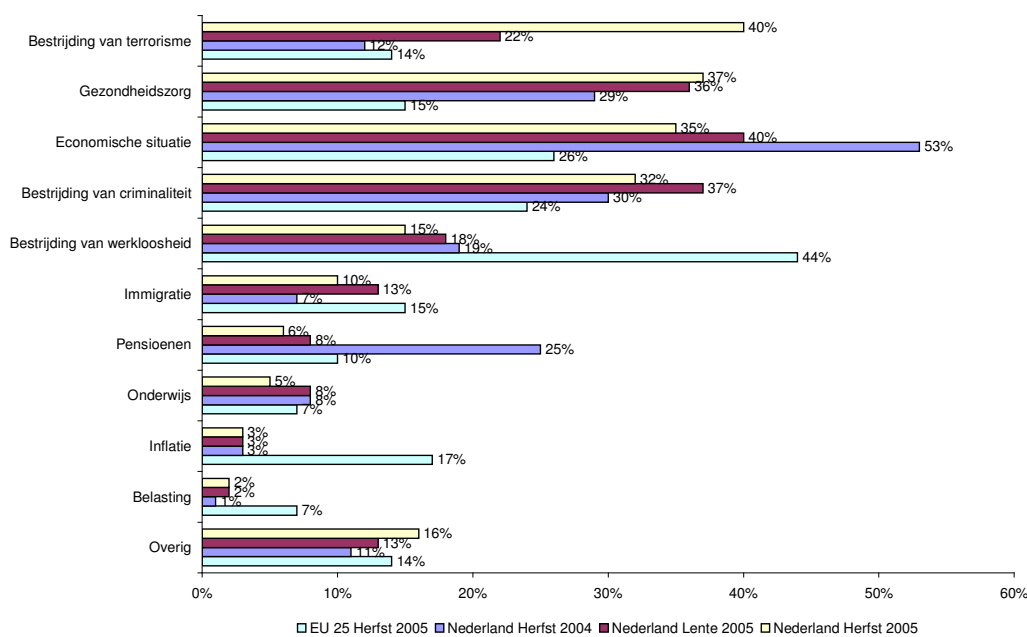
1.4 Belangrijke onderwerpen in Nederland

Aan de Nederlanders is gevraagd de twee belangrijkste nationale onderwerpen van dit moment op te noemen. De resultaten hiervan staan in onderstaande figuur.

Op dit moment is volgens het Nederlandse publiek de bestrijding van terrorisme het belangrijkste onderwerp (40%), gevolgd door gezondheidszorg (37%), de economische situatie (35%) en de bestrijding van criminaliteit (32%).

Inflatie, belastingen en de overige onderwerpen (milieubescherming, defensie- en buitenlands beleid, openbaar vervoer, huisvesting) worden momenteel maar door een gering aantal Nederlanders tot de belangrijkste problemen gerekend.

3 | Wat zijn volgens u momenteel de twee belangrijkste zaken die in Nederland spelen?

Ten opzichte van de vorige Eurobarometer (lente 2005) is criminaliteit een belangrijker vraagstuk geworden. De economische situatie en de bestrijding van criminaliteit worden door minder mensen tot de belangrijkste nationale onderwerpen gerekend.

De hoogste prioriteit voor het eigen land voor de langere termijn (de komende 10 à 15 jaar) is volgens het Nederlandse publiek de bescherming van de vrijheid van meningsuiting. De ordehandhaving in Nederland is ook een belangrijk aandachtspunt voor de langere termijn. Hiermee verschilt Nederland van Europa als geheel, waar de ordehandhaving in het land en de strijd tegen inflatie als hoogste prioriteiten voor de langere termijn worden beschouwd.

4 | Welke doelen vindt u het belangrijkste voor de lange termijn?

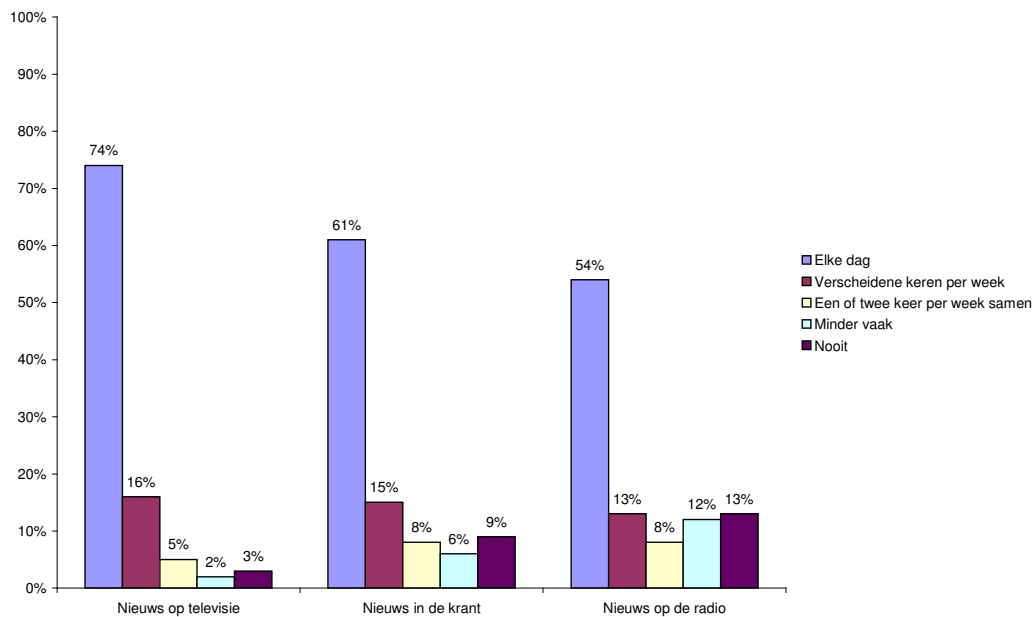
	Eerste prioriteit		Tweede prioriteit	
	NL	EU25	NL	EU25
Bescherming van de vrijheid van meningsuiting	35	11	29	19
Ordehandhaving in het land	29	32	28	25
Mensen meer inspraak geven in belangrijke beslissingen	25	26	24	23
De strijd teegen inflatie	10	29	18	29
Weet niet	1	2	1	4

2 De Europese Unie: informatie, kennis en vertrouwen

2.1 Voornaamste informatiebronnen

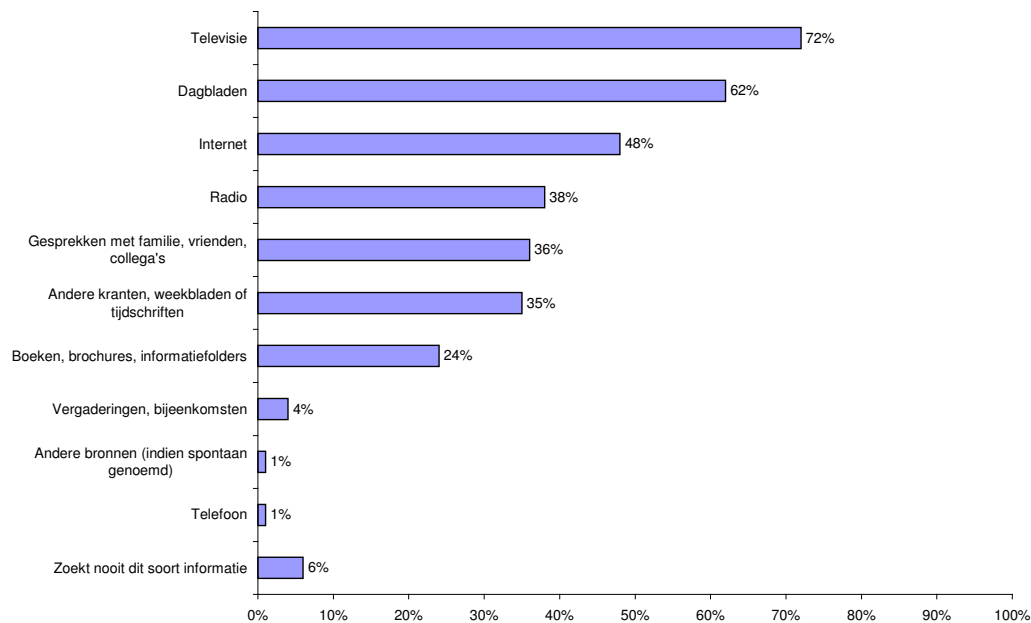
Vergeleken met Europa als geheel zijn Nederlanders grote consumenten van nieuws. Driekwart van de Nederlanders kijkt elke dag naar het nieuws op de televisie (74%). Zes op de tien Nederlanders lezen het nieuws elke dag in de krant (61%) en ruim de helft luistert elke dag naar het nieuws op de radio (54%). Nederlanders lezen vooral vaker dagelijks de krant dan gemiddeld in de Europese Unie (36%).

5 | Informatiebronnen voor nieuws in Nederland

Televisie (72%) en de dagbladen (62%) zijn de belangrijkste informatiebronnen van het Nederlandse publiek voor het zoeken van informatie over de Europese Unie, haar beleid en haar instellingen.

6 | Welke van de volgende bronnen gebruikt u als u informatie zoekt over de Europese Unie, haar beleid en haar instellingen?

Het schoolstelsel is potentieel een zeer geschikt kanaal voor het verspreiden van informatie over de werking van de Europese instellingen. In het officiële lesprogramma van Nederlandse scholen is momenteel vrijwel niets opgenomen over de werking van Europa. Toch zouden bijna alle Nederlanders (93%) het een goed idee vinden lessen over de werking van de Europese instellingen op te nemen in het curriculum.

2.2 Discussies

Een groot deel van de Nederlanders (84%) spreekt weleens met vrienden over politiek: tweederde van de Nederlanders (66%) spreekt *af en toe* met zijn vrienden over politiek en 18% geeft aan dit *vaak* te doen. Circa een op de zes Nederlanders (16%) doet dit *nooit*. In vergelijking met het Europees gemiddelde (71%) bespreken relatief veel Nederlanders politieke zaken met vrienden.

Het merendeel (60%) van de Nederlanders slaagt er *af en toe* in om vrienden, familie of collega's van iets te overtuigen waaraan ze zelf veel belang hechten, 18% lukt dit *vaak* en 15% lukt dit *zelden*. Slechts een kleine groep (6%) lukt dit nooit.

2.3 Aandacht in de media voor de Europese Unie

Tweederde van de Nederlanders (65%) vindt dat er te weinig berichtgeving over de Europese Unie op de *televisie* is. Over de omvang van de berichtgeving op de *radio* hebben Nederlanders een minder uitgesproken mening: eenderde (32%) heeft geen mening over de hoeveelheid berichtgeving over de Europese Unie op de radio. Vier op de tien (42%) Nederlanders vinden dat er op de radio te weinig aandacht wordt besteed aan de Europese Unie. De helft van de Nederlandse bevolking (49%) vindt dat er in de *schrijvende pers* precies genoeg aandacht aan de Europese Unie wordt besteed, vier op de tien vinden dat dit te weinig gebeurt (38%).

Nederlanders vinden vaker dat de schrijvende pers de Europese Unie objectief weergeeft (52% is deze mening toegedaan) dan dat zij dit vinden van de televisie of de radio (respectievelijk 44% en 39%).

2.4 Kennis van de Europese Unie

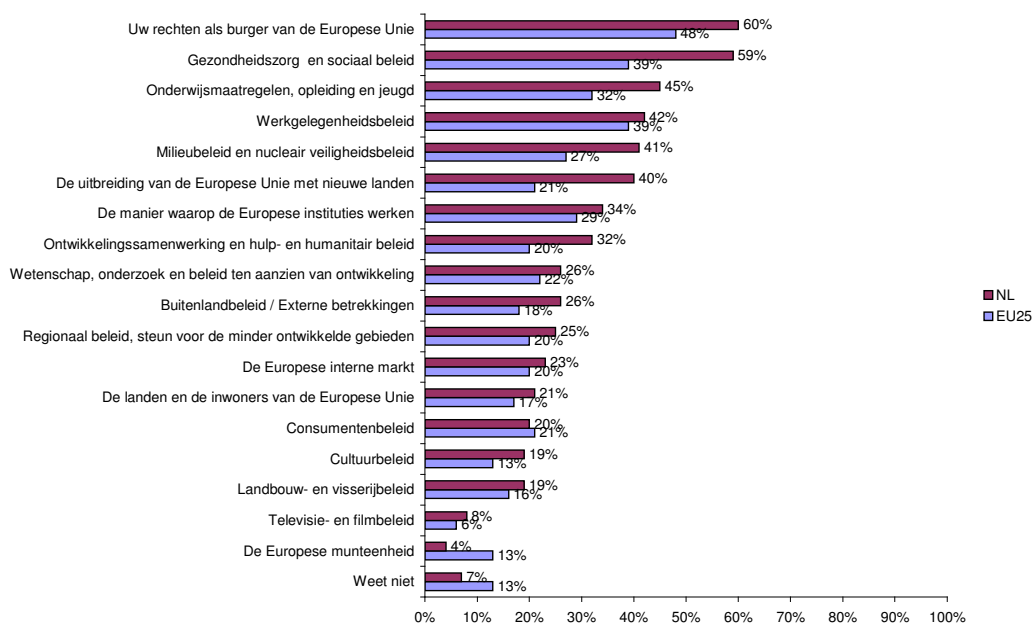
De helft (51%) van de Nederlanders zegt te begrijpen hoe de Europese Unie in elkaar zit. Dit is hoger dan gemiddeld (41%). Nederlanders geven zichzelf gemiddeld 4,8 punten op een schaal van één tot tien voor de eigen kennis van de Europese Unie. Het EU25-gemiddelde ligt op 4,2 punten. West-Duitsers geven zichzelf het hoogste cijfer van alle landen uit de Europese Unie (4,9). Daarna volgen Nederland en Oost-Duitsland met 4,8.

Eenderde (33%) van de Nederlanders is tevreden met zijn kennis over de Europese Unie. Ruim de helft (54%) zou iets meer informatie willen, een op de tien (12%) Nederlanders vindt dat hij echt meer te weten zou moeten komen over de EU. In de gehele EU vindt ook eenderde (31%) dat zijn kennis over de EU toereikend is.

(Beleids)onderwerpen waarover meer informatie gewenst is

Nederlanders, net als de andere Europeanen, willen hun kennis voornamelijk aanvullen op het gebied van hun rechten als Europees burger, gezondheidszorg en sociaal beleid van de Europese Unie, onderwijs en werkgelegenheid. Vergeleken met de rest van Europa zijn Nederlanders meer dan gemiddeld geïnteresseerd in de hieronder genoemde onderwerpen. Hun rechten als Europees burger, gezondheidszorg, onderwijsmaatregelen, milieubeleid, de uitbreiding van de Europese Unie met nieuwe landen en ontwikkelingssamenwerking.

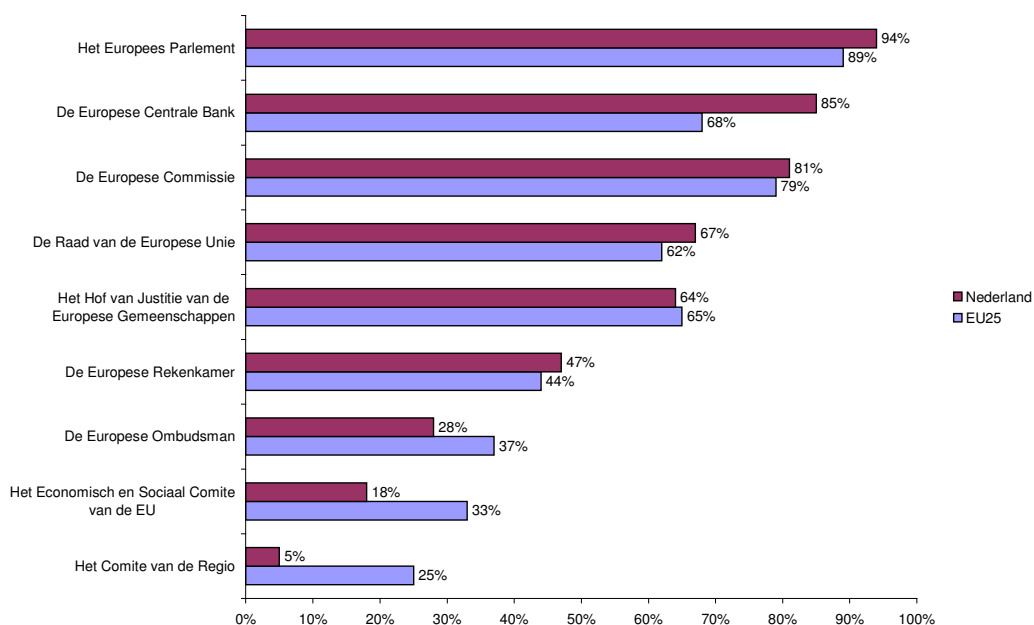
7 | Onderwerpen en beleidsgebieden van de EU waarover meer informatie gewenst is

Bekendheid Europese instellingen

Het Europees Parlement is de meest bekende Europese instelling onder Nederlanders (94%), gevolgd door de Europese Centrale Bank (85%) en de Europese Commissie (81%). De Europese Ombudsman, het Economisch en Sociaal Comité van de Europese Unie en het Comité van de Regio zijn relatief onbekende instellingen. De kennis van de Nederlanders hierover blijft achter bij de rest van Europa. Nederlanders zijn vaker dan gemiddeld bekend met het bestaan van de Europese Centrale Bank. Dit heeft wellicht te maken met het feit dat de vorige president van de Europese Centrale Bank de Nederlander Wim Duisenberg was.

8 | Percentage respondenten dat wel eens heeft gehoord over...

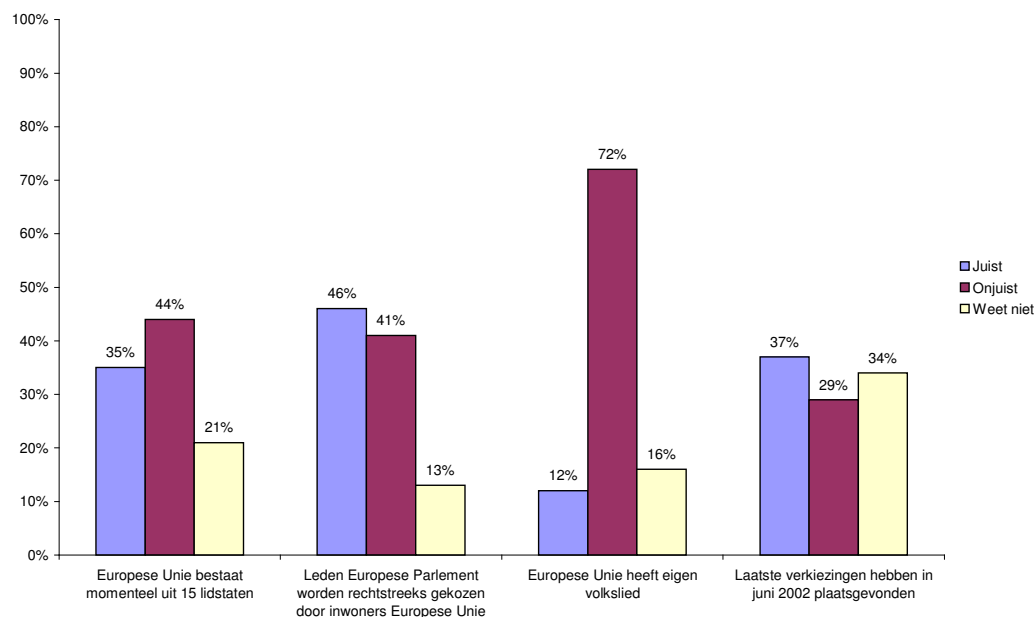
Kennis van de Europese Unie

Aan de hand van een aantal stellingen is de kennis van de Europese Unie getoetst onder het publiek. Figuur 9 laat zien of de Nederlanders denken dat de genoemde stellingen *juist* of *onjuist* zijn.

Een meerderheid (44%) denkt correct dat de Europese Unie momenteel *niet* uit 15 lidstaten bestaat. Een ongeveer even groot percentage Nederlanders (46%) is ervan op de hoogte dat de leden van het Europees Parlement direct worden gekozen door de inwoners van de Europese Unie. Met de kennis over het tijdstip waarop de laatste verkiezingen voor het Europees Parlement hebben plaatsgevonden is het iets minder gesteld: minder dan een derde (29%) weet dat het niet juist is dat de laatste verkiezingen voor het Europees Parlement plaatsvonden in juni 2002. Ongeveer eenderde weet het niet en eveneens een derde denkt ten onrechte dat deze verkiezingen wel in juni 2002 plaatsvonden. De kennis van de gemiddelde Europeaan ligt voor bovenstaande stellingen op ongeveer hetzelfde niveau als dat van de Nederlanders.

Het minst zijn Nederlanders op de hoogte van het feit dat de Europese Unie haar eigen volkslied heeft. Slechts 12% van de Nederlanders weet dit. Bijna driekwart van Nederland (72%) denkt ten onrechte dat de Europese Unie geen eigen volkslied heeft. In de hele Europese Unie is men vaker van dit feit op de hoogte (33%). Vier op de tien (39%) Europeanen denken dat Europa geen eigen volkslied heeft.

9 | Stellingen Europese Unie: denkt u dat de volgende stellingen juist of onjuist zijn?

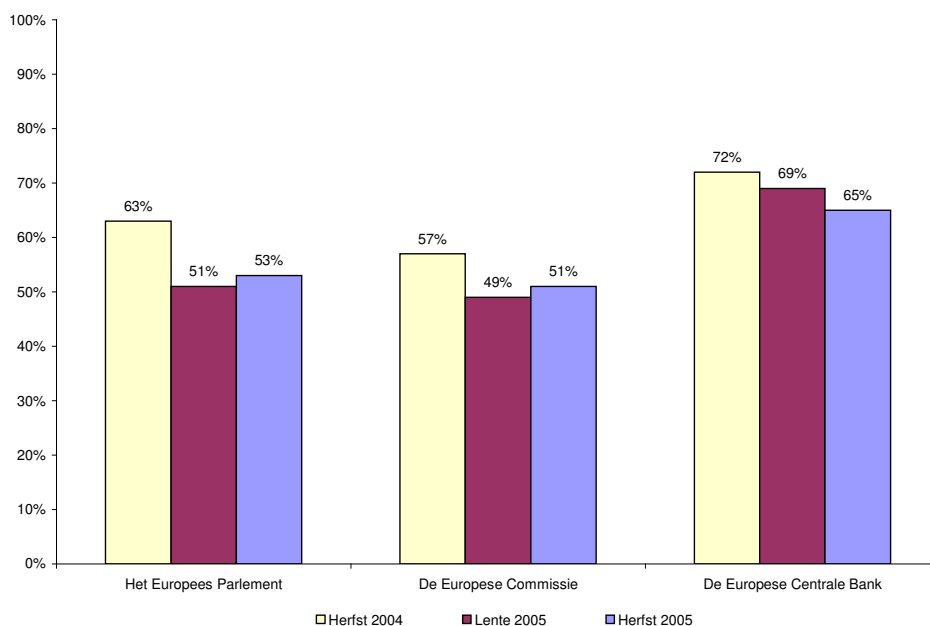
2.5 Vertrouwen in de Europese Unie

Het vertrouwen in de Europese Unie ligt vrijwel op hetzelfde niveau als het Europese gemiddelde: in Nederland heeft 41% 'eerder wel' vertrouwen, tegen 45% gemiddeld in de EU.

Als we het vertrouwen in Europese instellingen vergelijken met de cijfers van de twee vorige metingen, die in de herfst van 2004 en de lente van 2005 plaatsvonden, valt op dat het vertrouwen in het Europees Parlement en de Europese Commissie na een daling in de lente van 2005 nu stabiel lijken. Circa de helft van de Nederlanders heeft vertrouwen in het Europees Parlement en de Europese Commissie. Dit is vergelijkbaar met het niveau van vertrouwen in de EU (respectievelijk 51% en 46%). Het vertrouwen in de Europese Centrale Bank vertoont een dalende lijn. In de herfst van 2004 had nog 72% van de Nederlanders wel vertrouwen in de Europese Centrale Bank, nu is dit 65%. Het vertrouwen in de Europese Centrale Bank is onder Nederlanders nog steeds hoger dan gemiddeld (EU25-gemiddelde is 44%).

Nederlanders hebben in vergelijking met het EU25-gemiddelde ook meer vertrouwen in het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen (56% tegen 48% gemiddeld) en in de Europese Rekenkamer (41% tegen 33% gemiddeld). Nederlanders hebben juist minder vertrouwen in het Economisch en Sociaal Comité van de Europese Unie (16% tegen 28% gemiddeld) en het Comité van de Regio (9% tegen 26% gemiddeld).

10 | Vertrouwen instellingen herfst 2004, lente en herfst 2005

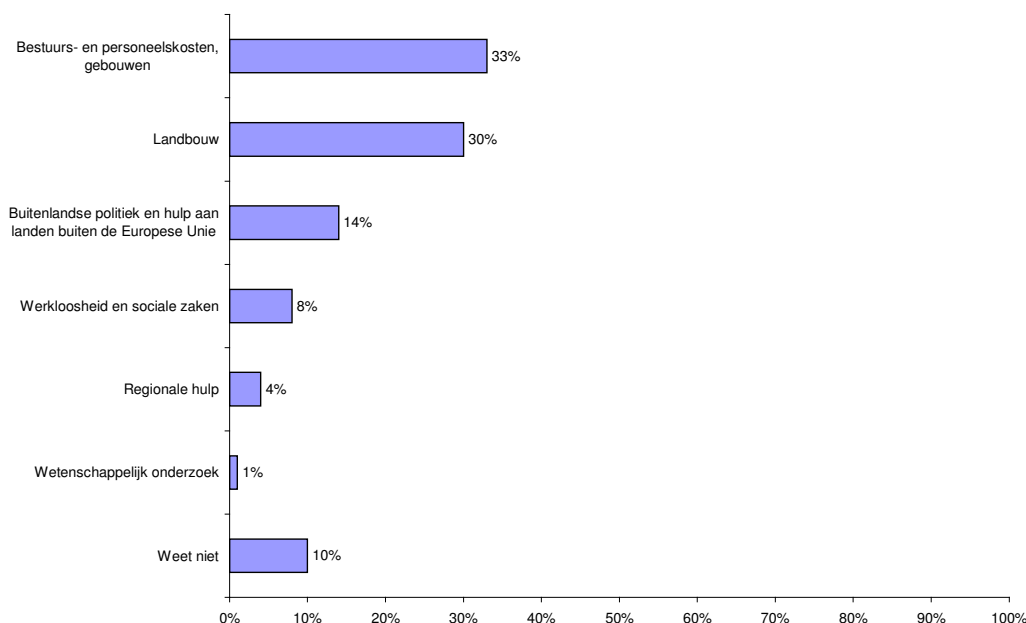
2.6 Budget Europese Unie

Een kwart (25%) van de Nederlanders is van mening dat de Europese Unie gezien haar politieke doelstellingen over meer financiële middelen moet beschikken, terwijl 63% (vergeleken met 71% bij de vorige meting) vindt dat de politieke doelstellingen van de Europese Unie *geen* stijging van haar budget rechtvaardigen. In alle landen van de Europese Unie vindt gemiddeld 32% dat de Europese Unie over meer middelen moet beschikken, terwijl 49% dit juist niet vindt. In het algemeen zeggen de burgers uit de nieuwe lidstaten vaker dan de burgers in de West-Europese landen dat de EU over meer middelen moet beschikken. Met name in Nederland is men sceptisch over een stijging van het budget. Dit is verklaarbaar in het licht van de discussies die hierover in Nederland gevoerd worden als het gaat om de grootste netto betaler³.

Figuur 11 laat zien aan welke zaken de EU volgens de Nederlanders het grootste deel van het budget uitgeeft. Eenderde van de Nederlanders (33%) denkt ten onrechte dat de EU het meeste geld uitgeeft aan bestuurs- en personeelskosten en gebouwen. In alle EU-lidstaten denkt gemiddeld ongeveer eenzelfde deel dit ook (31%). Drie op de tien (30%) Nederlanders en 17% van alle Europeanen weet dat het grootste deel van het EU-budget naar landbouw gaat. Van de Nederlanders noemt 14% als grootste kostenpost de buitenlandse politiek en de hulp aan landen buiten de Europese Unie (in de hele EU is dit 13%). Het percentage Nederlanders dat denkt dat een groot deel van het budget naar de bestrijding van werkloosheid en naar sociale zaken gaat is 8%, net als het EU-gemiddelde. Relatief weinig Nederlanders denken dat regionale hulp de grootste kostenpost vormt (4% versus 8% gemiddeld in de EU). Eveneens een klein deel denkt dat het meeste geld naar wetenschappelijk onderzoek gaat (1% versus 6% gemiddeld in de EU).

³ Overigens is het zo dat Nederland tot begin jaren negentig netto meer geld uit het EU budget ontving dan het afdroeg.

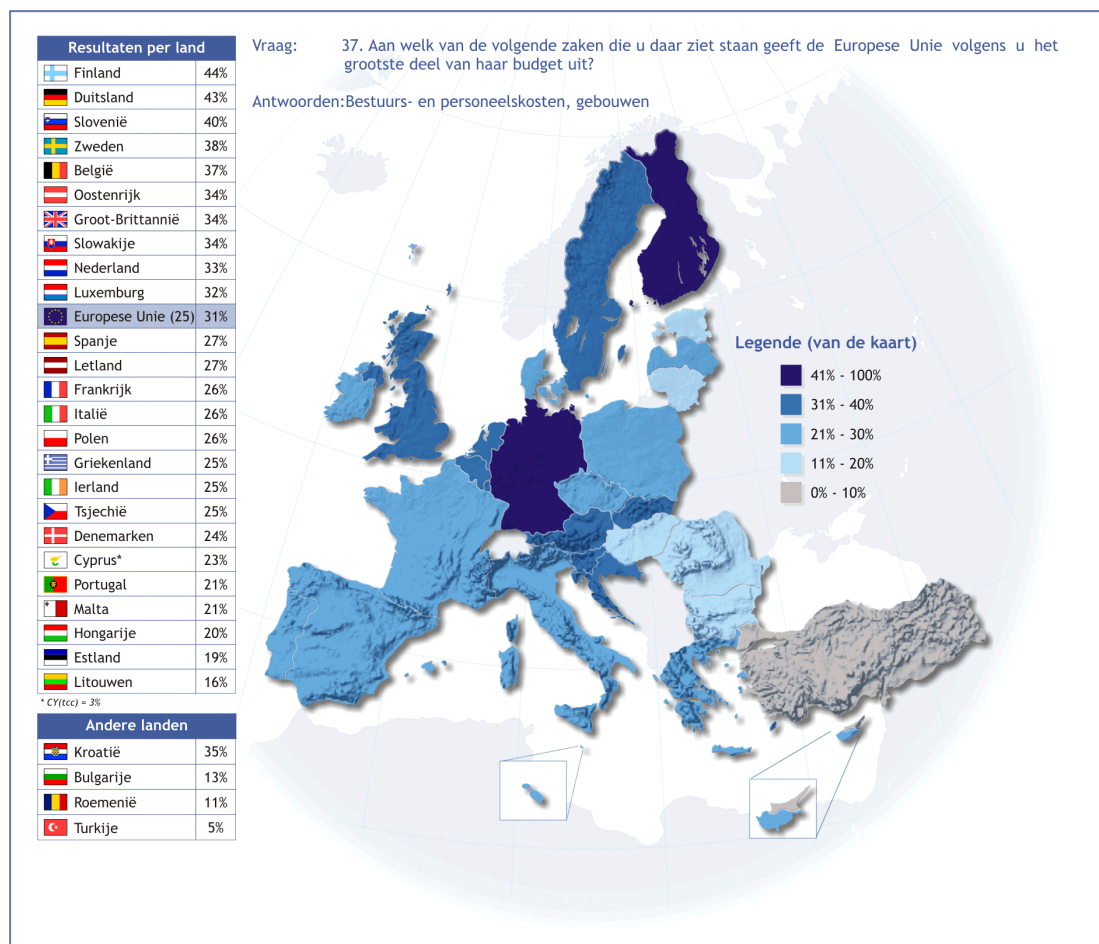
11 | Aan welke van de volgende zaken geeft de Europese Unie volgens u het grootste deel van haar budget uit?

Ter vergelijking: van het budget van de Europese Unie gaat het meeste geld (rond 40%) naar landbouw. Het op één na grootste deel is gereserveerd voor structurele maatregelen (werkgelegenheid en sociale zaken, regionaal beleid en landbouw- en plattelandontwikkeling), bijna 8% voor intern beleid, een kleine 5% voor extern beleid en ongeveer 5% wordt uitgegeven aan administratie (Commissie en andere instellingen en pensioenen).¹

¹ Bron: Directoraat-generaal Begroting: Algemene begroting van de Europese Unie voor het begrotingsjaar 2005

12 | *Percentage Europeanen dat denkt dat de Europese Unie het grootste deel van het budget uitgeeft aan bestuurs- en personeelskosten, gebouwen*

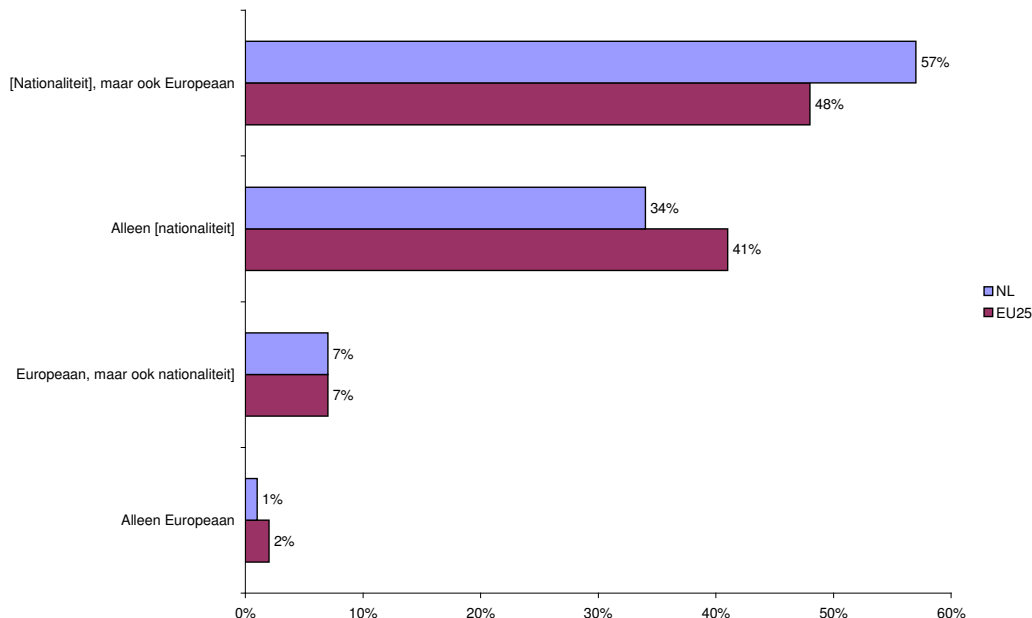
3 Betekenis van Europa in Nederland

3.1 Nationale en Europese gevoelens

Zes op de tien Nederlanders (58%) zien zichzelf behalve als Nederlander ook wel eens als Europeaan. Vier op de tien (40%) doen dit soms, twee op de vijf (18%) vaak. Nederlanders verschillen hierin niet van de rest van de Europese landen. In de gehele EU beschouwt 38% zich soms als Europeaan, 17% vaak.

Nederlanders hebben grotere verwachtingen over hun Europese gevoel voor de nabije toekomst dan de rest van de Europeanen. Zes op de tien Nederlanders (57%) verwachten zichzelf in de nabije toekomst niet alleen als Nederlander, maar ook als Europeaan te zullen gaan zien. In de hele EU is dit gemiddeld 48%. Eenderde van de Nederlanders (34%) beschouwt zich in de nabije toekomst alleen als Nederlander. Gemiddeld verwacht 41% van de Europeanen zich alleen als de eigen nationaliteit te zullen blijven zien. In Nederland ziet 7% zichzelf in de nabije toekomst in de eerste plaats als Europeaan, maar ook als Nederlander. Een heel kleine groep (1%) ziet zich in de nabije toekomst alleen als Europeaan. Deze aantallen zijn vergelijkbaar met het Europese gemiddelde (respectievelijk 7% en 2%).

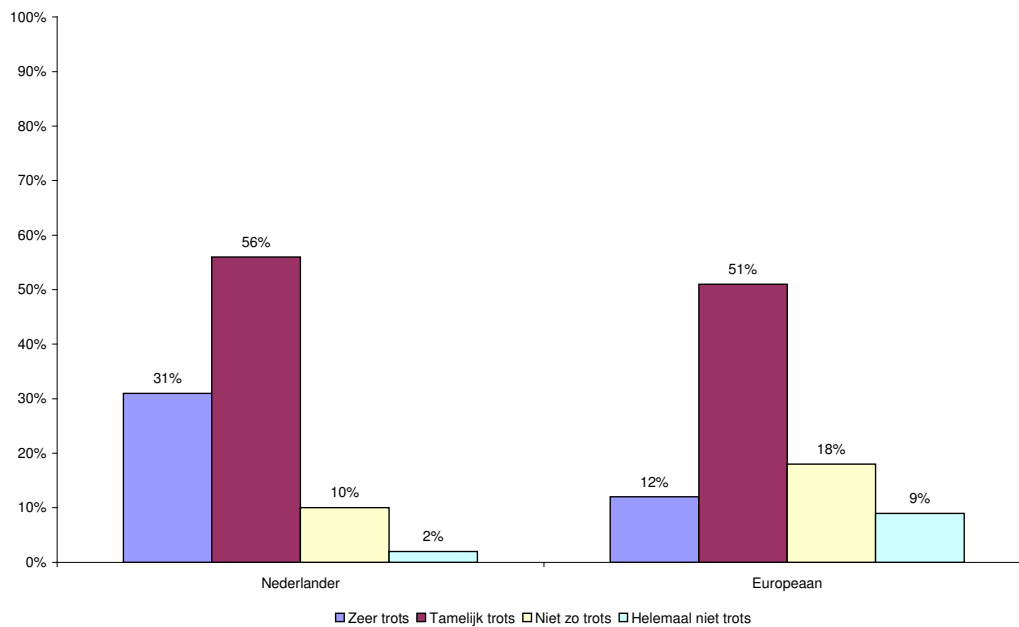
13 | Europees versus nationaal gevoel

Bijna de helft van de Nederlanders (45%) beschouwt zich weleens als een wereldburger. Een op de tien (11%) doet dit vaak, eenderde soms (34%). Nederlanders verschillen hierin niet van de rest van de Europese landen. In de gehele EU beschouwt 33% zich soms als wereldburger, 12% vaak.

Het merendeel van de Nederlanders (87%) is er trots op Nederlander te zijn. De trots over de nationaliteit ligt op gemiddeld niveau. De trots over het Europeaan-zijn is minder groot: 60% van de Nederlanders is hier trots op (dit is vergelijkbaar met het EU25-gemiddelde van 63%).

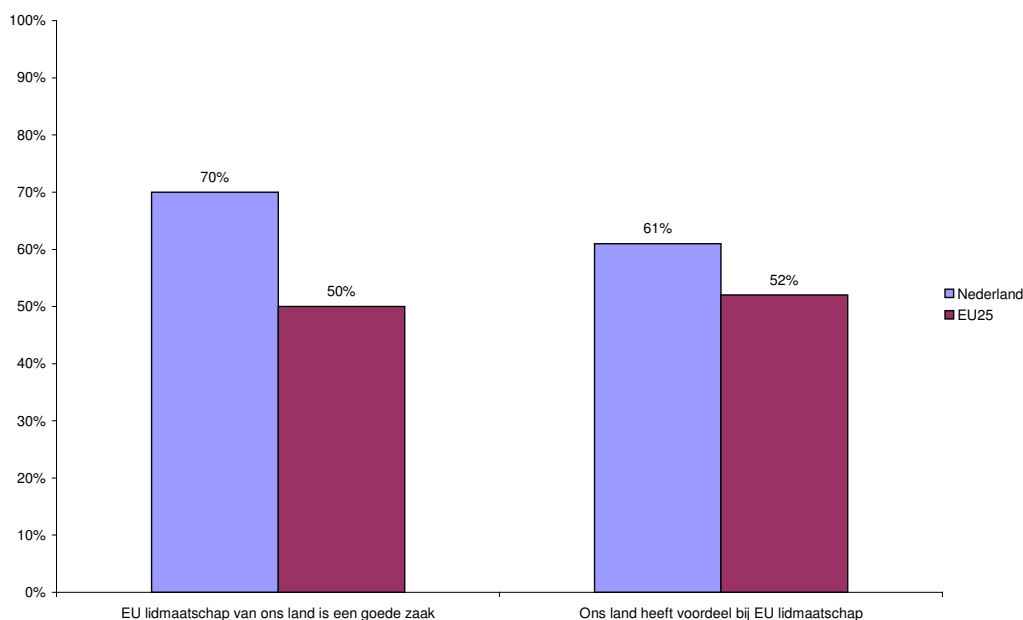
14 | Trots op nationaliteit en trots Europeaan te zijn

3.2 Betekenis van het lidmaatschap van de Europese Unie

Zeven op de tien Nederlanders vinden het een goede zaak dat Nederland lid is van de Europese Unie (70%). Dit is beduidend hoger dan het Europese gemiddelde (50%), maar lager dan bij de vorige meting (toen 77%). Verder vinden drie op de vijf Nederlanders dat Nederland - alles welbeschouwd - voordeel heeft bij het lidmaatschap van de EU (61%). Ook dit is hoger dan het Europees gemiddelde (52%), maar lager dan bij de vorige meting (toen 67%).

15 | Positief oordeel over het lidmaatschap van ons land van de EU

Nederlanders zijn vooral bang dat met de opbouw van Europese Unie de werkgelegenheid zich zal verplaatsen naar andere lidstaten met lagere productiekosten (75% is hier bang voor). Dit cijfer is bij het EU25-gemiddelde ongeveer even hoog (73%). Daarnaast is driekwart (74%) van de Nederlanders bang voor meer problemen voor Nederlandse boeren en veehouders. Dit is meer dan het Europese gemiddelde (in Europa is gemiddeld 65% hier bang voor). Zes op de tien Nederlanders geven aan bang te zijn voor een verlies van invloed voor de kleinere lidstaten (63%). Dit is bovengemiddeld in vergelijking met de EU25 (43%). Omdat Nederland een klein land is, is het niet verwonderlijk dat men zich hierover zorgen maakt. Ruim zes op de tien Nederlanders vrezen dat ons land meer en meer zal moeten betalen aan de Europese Unie (65%). Deze angst wordt door een even groot aandeel Europeanen gedeeld (65%).

De aspecten waarvoor de angst in Nederland beduidend geringer is dan in de rest van Europa is 'de toename van de handel in drugs en van de internationale georganiseerde misdaad' (51% versus 65%) en 'een economische crisis' (33% versus 52%)

16 | Vergelijking EU25 versus Nederland als het gaat om bepaalde zaken waar men tegenwoordig "bang" voor is als het gaat om de opbouw van de Europese Unie.

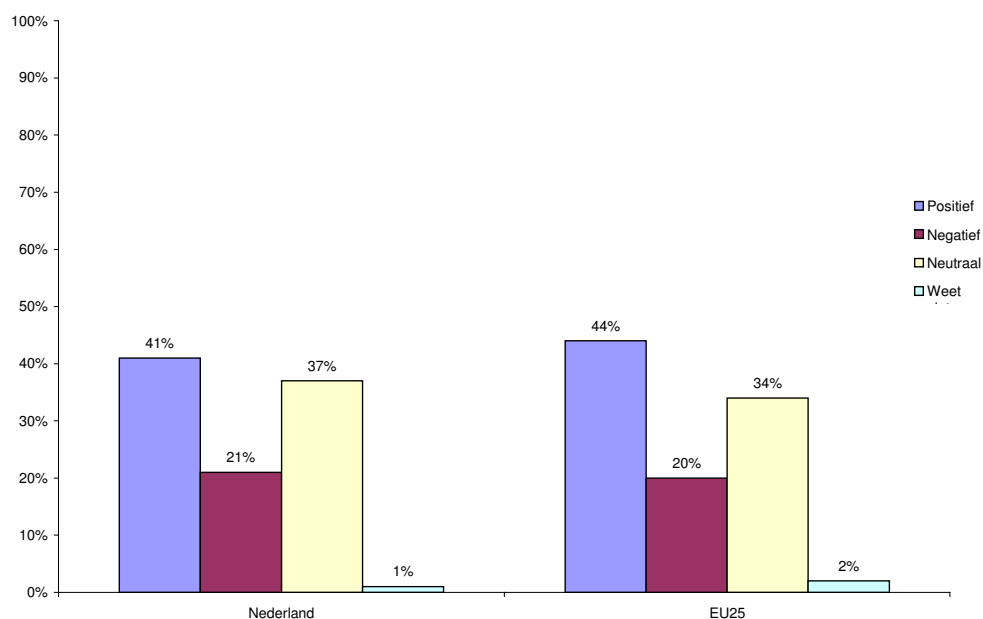
	EU25	Nederland
De verplaatsing van banen naar andere lidstaten met lagere productiekosten	73%	75%
Meer problemen voor boeren en veehouders in eigen land	65%	74%
Dat ons land meer en meer zal moeten betalen aan de Europese Unie	65%	65%
Verlies van invloed voor de kleinere lidstaten	43%	63%
Het verlies van sociale voorzieningen	53%	58%
Een toename van de handel in drugs en van de internationale georganiseerde misdaad	65%	51%
Het verlies van onze nationale identiteit en onze nationale cultuur	41%	39%
Dat onze taal steeds minder gebruikt zal worden	38%	39%
Een economische crisis	52%	33%

3.3 Persoonlijke betekenis van Europese Unie

Het imago van de EU is per saldo positief: *meer* Nederlanders hebben een positief beeld van de EU (41%) dan een negatief beeld (25%). Voor 37% is dit beeld neutraal. Het imago van de Europese Unie is bij Nederlanders *minder* positief dan bij de gemiddelde Europeaan, bij wie 44% een positief beeld heeft van de EU en 20% een negatief beeld. Voor 34% van alle Europeanen is het beeld neutraal.

Bij de vorige meting (lente 2005) was het imago van de EU bij Nederlanders verslechterd (38%) ten opzichte van de meting daarvoor (herfst 2004), toen 45% van de Nederlanders een positief beeld had van de EU. Het lijkt erop dat het imago van de EU in Nederland weer bij begint te trekken. Sinds de herfst van 2004 vertoont het imago binnen de gehele EU echter een dalende lijn: van 50% met een positief beeld (herfst 2004) naar 47% in de lente van 2005 naar 44% bij de huidige meting.

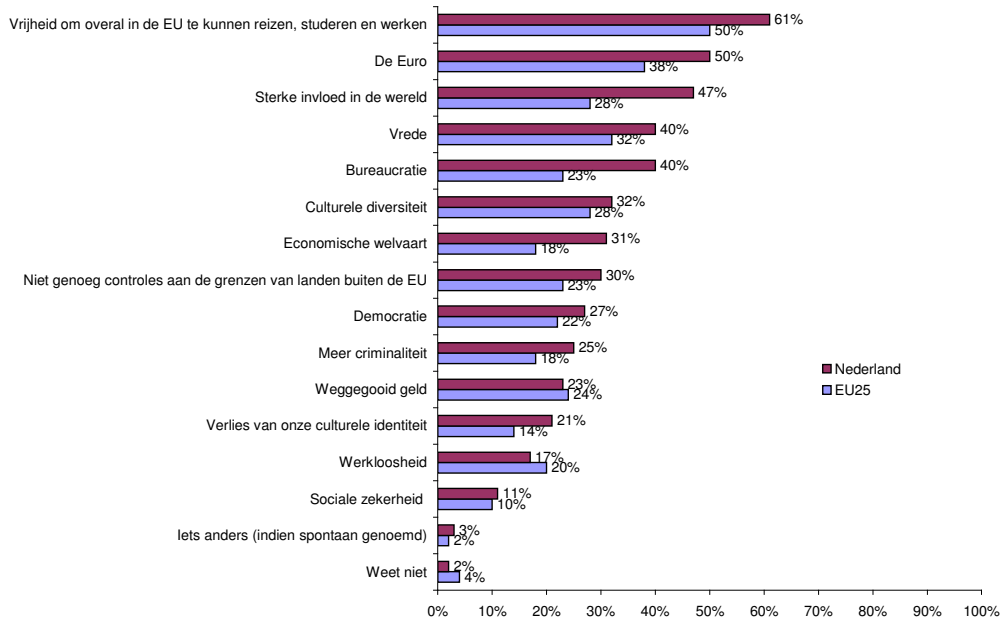
17 | Welk beeld roept de Europese unie in het algemeen bij u op?

De belangrijkste persoonlijke betekenis van de EU voor de Nederlanders is 'de vrijheid om overal in Europa te kunnen reizen, werken en studeren' (61%), gevolgd door 'de euro' (50%) en 'een sterkere invloed in de wereld' (47%).

Voor de gemiddelde Europeaan is 'de vrijheid om overal in Europa te kunnen reizen, werken en studeren' ook het belangrijkste (50%), hoewel minder uitgesproken dan in Nederland. Voor de gemiddelde Europeaan zijn daarna de euro (38%) en 'vrede' de belangrijkste betekenissen van de EU (32%).

18 | Wat betekent de Europese Unie voor u persoonlijk?

Een meerderheid (58%) van de Nederlanders heeft het gevoel dat zijn stem meetelt in de Europese Unie. In de gehele EU is dit lager, gemiddeld 34%.

Op de vraag naar het gevoel dat de Europese Unie de Nederlander geeft, antwoordt 38% dat dit een gevoel van hoop is. Voor 33% is dit een gevoel van vertrouwen, terwijl 25% aangeeft een gevoel van wantrouwen te hebben. Eenvijfde van de Nederlanders (21%) heeft een gevoel van onverschilligheid. Eentiende (11%) heeft een gevoel van afkeuring. Minder dan 10% noemt een gevoel van enthousiasme dan wel angst.

19 | *Geeft de Europese Unie u persoonlijk een gevoel van*

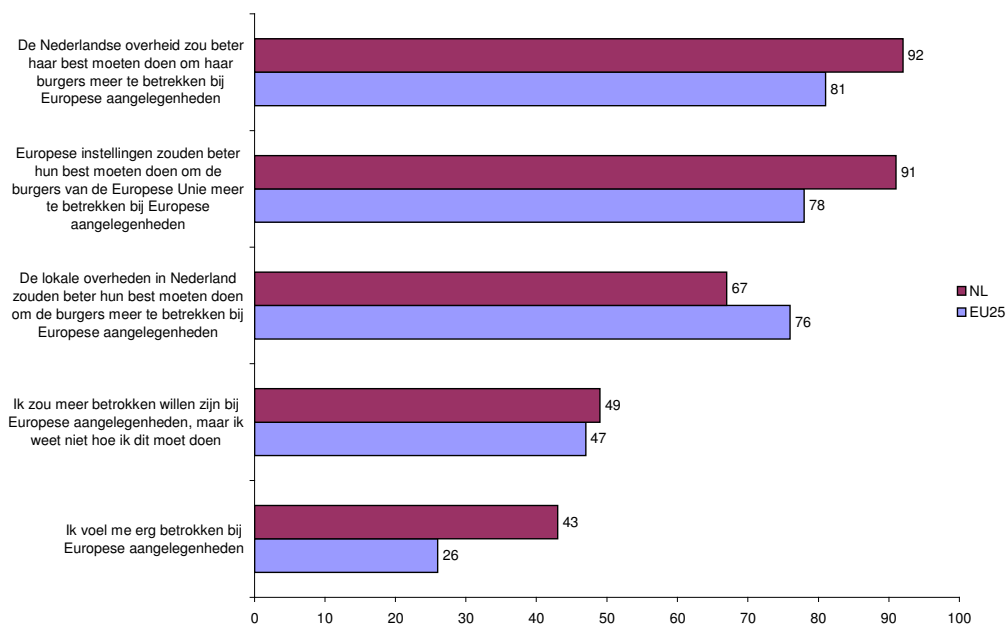
	NL Herfst 2005	NL Lente 2005	NL Herfst 2004	EU25 Herfst 2005	EU25 Lente 2005	EU25 Herfst 2004
Hoop	38	40	44	42	44	47
Vertrouwen	33	33	38	22	22	24
Wantrouwen	25	26	21	20	19	18
Onverschilligheid	21	20	17	19	18	19
Het te willen afkeuren	11	11	8	5	6	5
Enthousiasme	8	8	9	6	7	7
Angst	6	7	6	21	20	17
Weet niet	5	4	6	3	3	3

Ten opzichte van het Europees gemiddelde valt op dat Nederlanders vaker een gevoel van vertrouwen hebben dan de EU25 (33% versus 22%), maar ook vaker een gevoel van wantrouwen (25% versus 20%). Het gevoel van angst leeft minder vaak onder de Nederlanders (6% versus 21%) in vergelijking met het gemiddelde in Europa. Deze uitkomst ligt in lijn met het overwegend positieve imago van de Europese Unie. Ten opzichte van de vorige Eurobarometers lijkt het gevoel van hoop langzaam te dalen. De rest van de gevoelens van de Nederlanders blijven stabiel. In de gehele EU is er weinig verandering qua gevoelens ten opzichte van de Europese Unie.

3.4 Betrokkenheid bij de Europese Unie

Vier op de tien Nederlanders (43%) voelen zich erg betrokken bij de Europese Unie. Dit is een stuk hoger dan gemiddeld in Europa, maar het blijft een minderheid van de bevolking. De helft van de Nederlanders (net als in de rest van Europa) geeft aan behoefte te hebben aan een grotere betrokkenheid bij de EU, maar niet te weten hoe zij dit moeten bereiken. Voor het betrekken van de burgers bij de Europese Unie zien Nederlanders vooral een rol weggelegd voor de nationale overheid en de Europese instellingen. Dit zijn ook de aangewezen partijen volgens de gemiddelde Europeaan, maar deze ziet daarnaast ook een belangrijke rol weggelegd voor de lokale overheden. Hier is in Nederland beslist minder steun voor.

20 | Betrokkenheid bij de Europese Unie

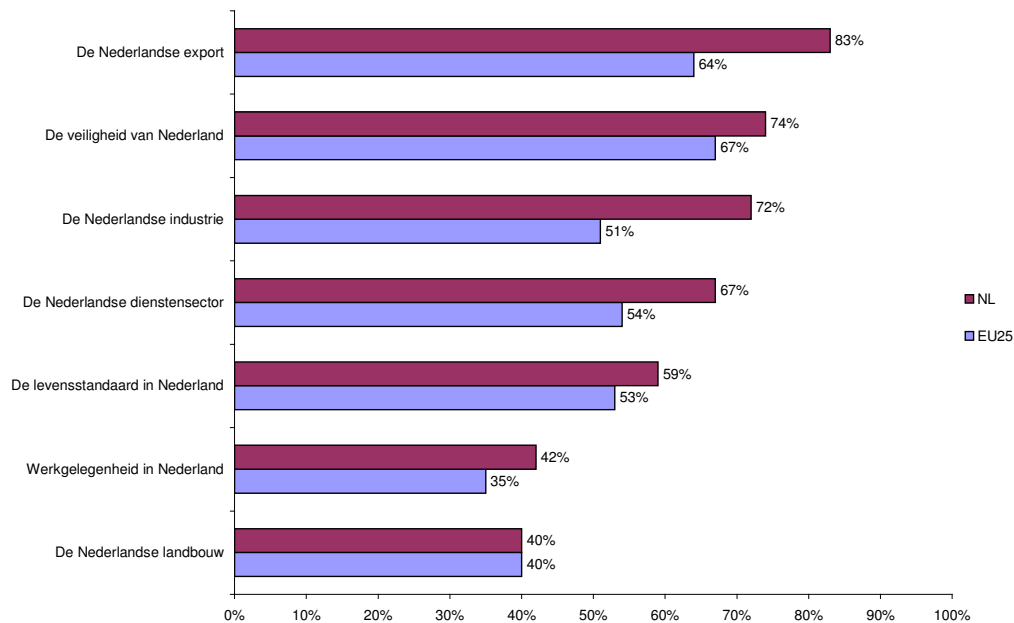

4 Rol van de Europese Unie

4.1 Voor- en nadelen van het lidmaatschap van de Europese Unie

In Nederland bestaat een positief beeld van de effecten van het EU-lidmaatschap. Een meerderheid van de Nederlanders is van mening dat het lidmaatschap een positief effect heeft op de Nederlandse export, veiligheid, industrie, dienstensector en levensstandaard. Een minderheid denkt dat het lidmaatschap een positief effect heeft op de Nederlandse landbouw en werkgelegenheid. Het beeld over de effecten van het lidmaatschap is over het geheel genomen in Nederland veel positiever dan in de rest van Europa.

21 | Effecten EU-lidmaatschap

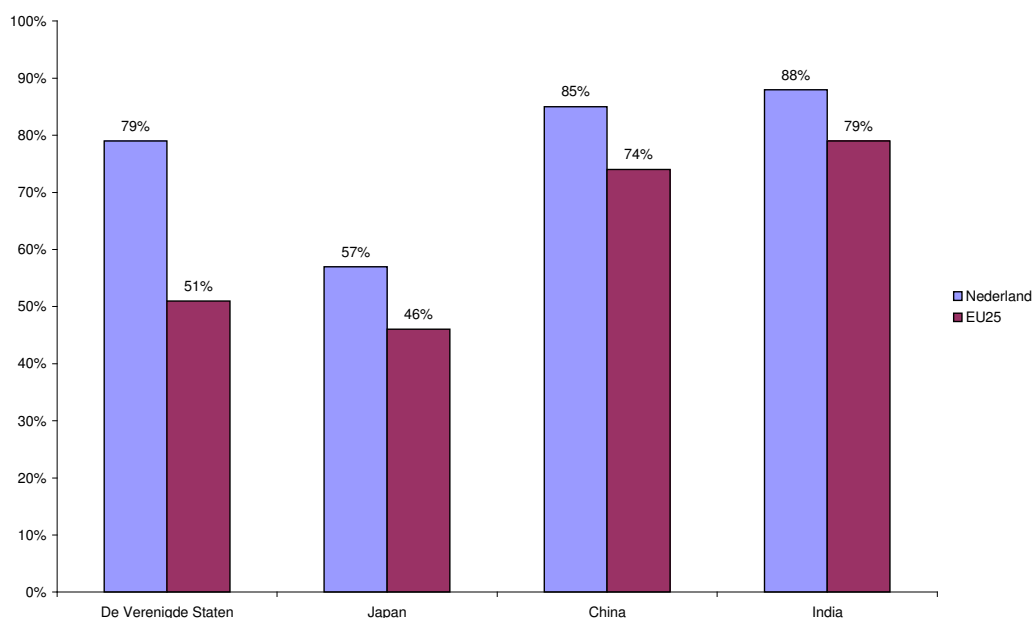

De gemeenschappelijke markt heeft de concurrentie vergroot op een aantal gebieden waaronder transport, telecomdiensten, het bankwezen en verzekeringen. Ruim driekwart van de Nederlanders (77%) denkt dat de vergrote concurrentie een positief effect heeft. In de gehele EU is dit 58%.

4.2 Europese Unie vergeleken met landen buiten Europa

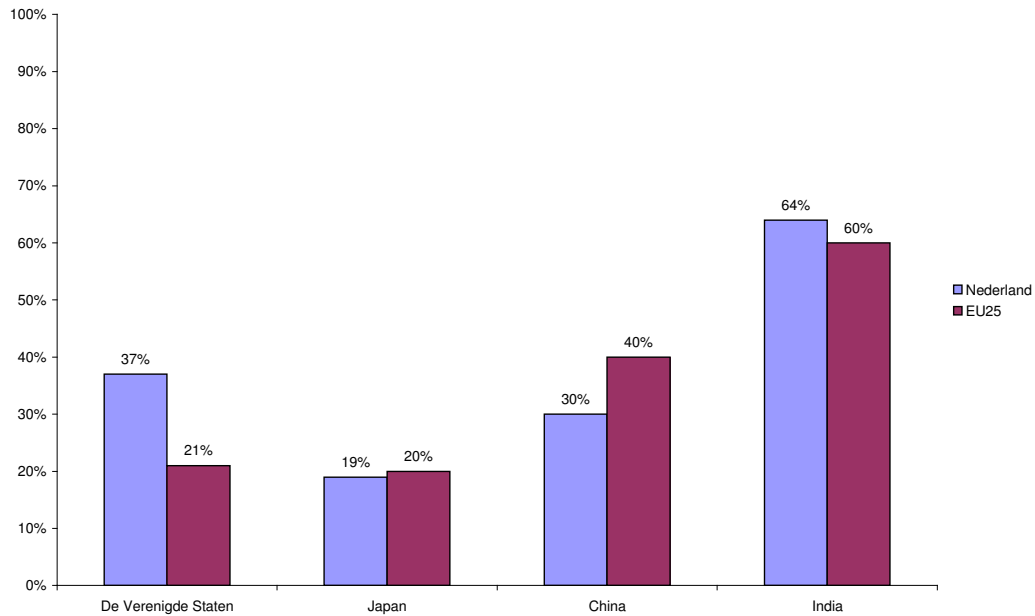
Over de kwaliteit van leven in Europa zijn Nederlanders erg positief. Nederlanders vinden in grote meerderheid de kwaliteit van leven in Europa beter dan die van de Verenigde Staten (79%). Nederlanders vinden dit meer dan gemiddeld (EU25 51%). Drie op de vijf Nederlanders (57%) vindt het leven in Europa beter dan in Japan. Ook vindt de overgrote meerderheid de kwaliteit van het leven in Europa beter dan in India (88%) of China (85%).

22 | *Kwaliteit van leven in Europa beter in vergelijking met de VS, Japan, China en India*

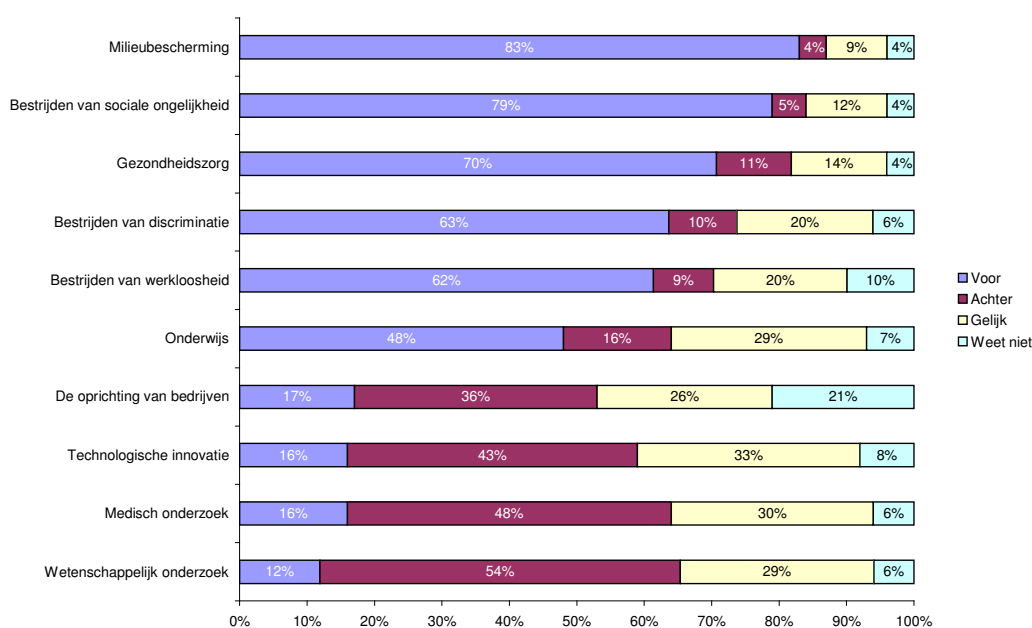
De Nederlander, meer dan de gemiddelde Europeaan, is van mening dat Europa op het gebied van economie beter presteert dan de Verenigde Staten (37% versus 21%). Nederlanders vinden minder vaak dan de gemiddelde Europeaan dat de Europese economie beter presteert dan de Chinese.

23 | Europese Economie 'beter' in vergelijking met de VS, Japan, China en India

Ook is gevraagd of Nederland met betrekking tot een aantal onderwerpen *voor* loopt op, *achter* loopt op, of gelijk loopt met, de Verenigde Staten. Deze onderwerpen worden weergegeven in figuur 24. In Nederland vindt rond de helft dat de Verenigde Staten voorop lopen op het gebied van wetenschappelijk en medisch onderzoek. Aan de andere kant vindt een meerderheid dat Europa voorop loopt ten opzichte van de VS als het gaat om milieubescherming, het bestrijden van sociale ongelijkheid, de gezondheidszorg, het bestrijden van discriminatie en het bestrijden van werkloosheid.

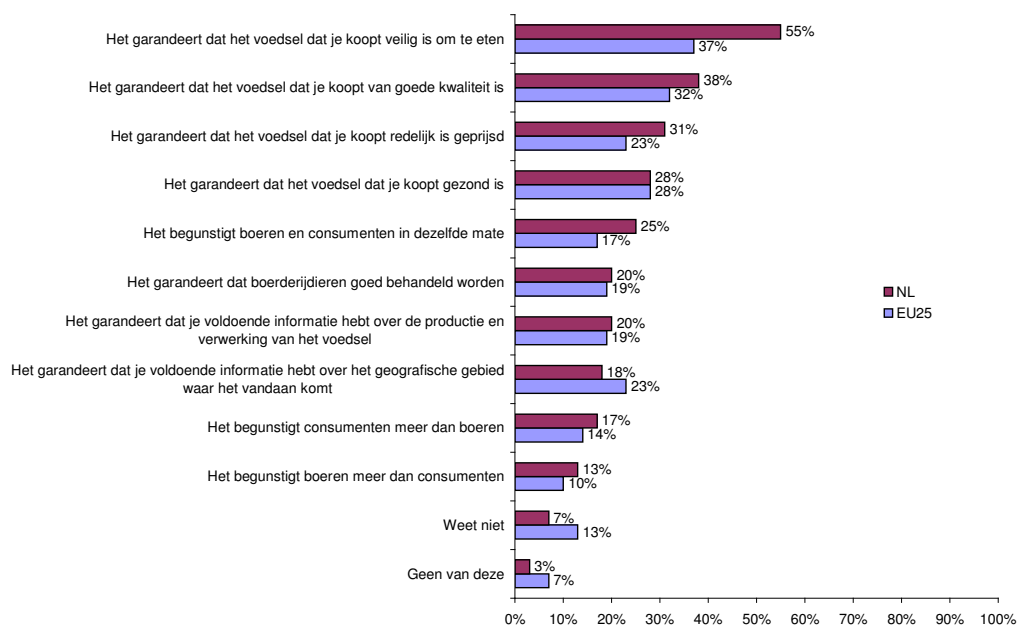
24 | Kunt u voor ieder van de volgende zaken aangeven of de Europese Unie voor loopt op, achter loopt op of gelijk loopt met de Verenigde Staten

4.3 Het Europese landbouwbeleid

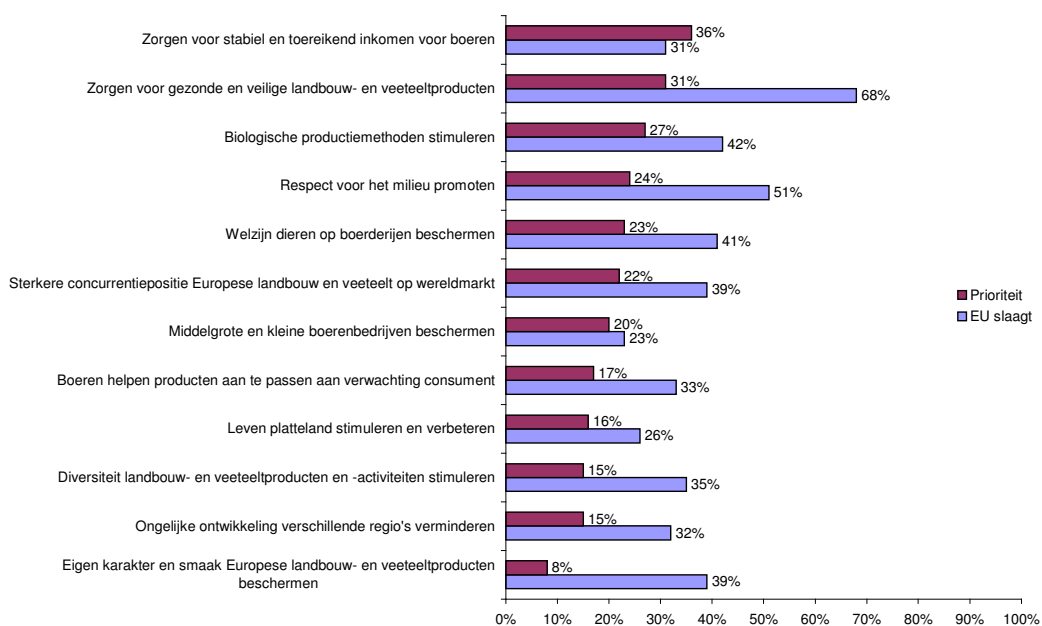
Ruim de helft van de Nederlanders (55%) heeft dankzij het landbouw- en veeteeltbeleid van de Europese Unie het gevoel dat de veiligheid van hun voedsel gegarandeerd is. Andere veelgenoemde effecten van het Europese landbouwbeleid is de garantie voor voedsel van goede kwaliteit, dat redelijk geprijsd is en gezond is. Vooral op het punt van de veiligheid hebben Nederlanders hogere verwachtingen dan de rest van Europa. Dit geldt ook voor het verwachte gunstige effect op de prijs van het voedsel. Nederlanders zijn, meer dan de rest van Europa, van mening dat het Europese landbouwbeleid boeren en consumenten in dezelfde mate begunstigt.

25 | Europese landbouwbeleid ...

Volgens Nederlanders is de hoogste prioriteit voor de Europese landbouwpolitiek het zorgen voor een stabiel en toereikend inkomen voor boeren. Het zorgen voor gezonde en veilige landbouw- en veeteeltproducten en het stimuleren van biologische productiemethoden zijn andere veel door Nederlanders genoemde prioriteiten. Nederlanders kennen een bovengemiddelde prioriteit toe aan het stimuleren van biologische productiemethoden en het beschermen van het welzijn van de dieren in de landbouw en veeteelt. In de rest van de Europese Unie kent men een hogere prioriteit toe dan Nederland aan het stimuleren en verbeteren van het leven op het platteland.

26 | *Prioriteiten voor landbouwpolitiek en mate waarin EU landbouwpolitiek slaagt*

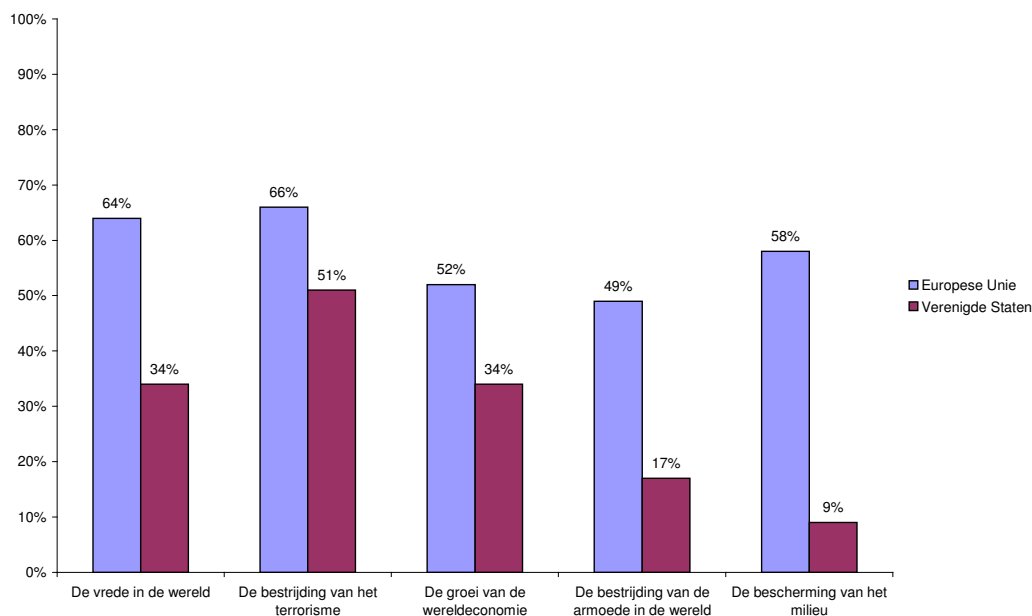

De Europese Unie geeft steeds minder subsidies voor landbouw- en veeteeltproducten. Tegelijkertijd wordt steeds meer geld toegekend aan de bescherming en ontwikkeling van de plattelandseconomie en aan directe hulp aan boeren. De meeste Nederlanders (69%) vinden dit een goede ontwikkeling, tegen 60% van de EU25.

4.4 Buitenland-, veiligheid- en defensiepolitiek van de Verenigde Staten versus de Europese Unie

Zowel Nederlanders als de inwoners van Europa gezamenlijk dichten de Europese Unie een positievere rol toe dan de Verenigde Staten op het gebied van het handhaven of bewerkstellingen van de wereldvrede, de bestrijding van het terrorisme, de groei van de wereldeconomie, de bestrijding van de armoede in de wereld en de bescherming van het milieu. Men is duidelijk meer “EU- dan VS-minded”.

27 | *Positieve rol Verenigde Staten versus Europese Unie met betrekking tot ...*

4.5 Prioriteiten in het Europese beleid

Algemene prioriteiten

Aan de inwoners van de EU is gevraagd aan te geven welke drie genoemde acties prioriteit zouden moeten krijgen bij de Europese Unie. In tabel 28 hebben we de genoemde acties weergegeven, met daarachter het percentage Nederlanders dan wel Europeanen dat prioriteit zou willen geven aan die betreffende actie.

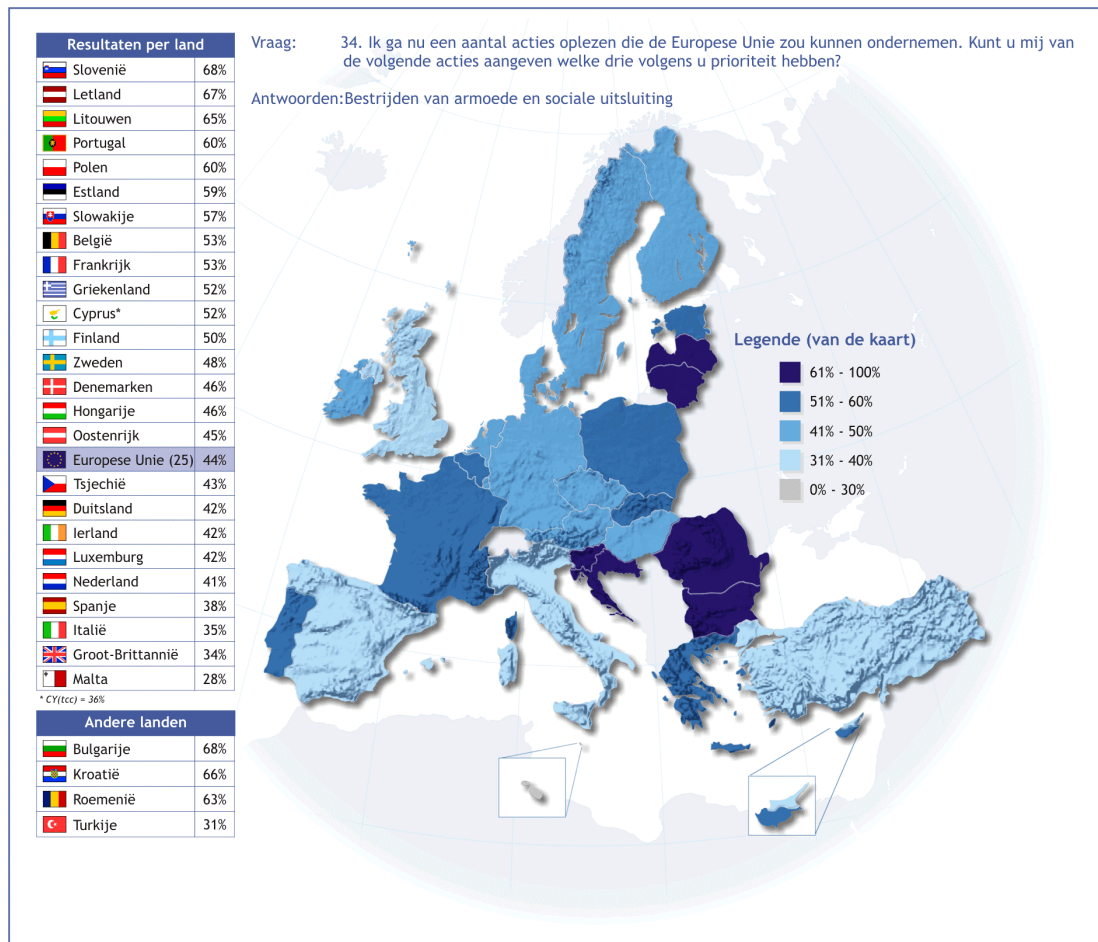
De Nederlandse burgers zouden de hoogste prioriteit willen geven aan het bestrijden van armoede en sociale uitsluiting, net als in Europa als geheel. In Nederland zou een relatief grote groep (37%) prioriteit wil geven aan activiteiten die er toe leiden dat Europa 'dichter bij de burgers' zou komen te staan. Te denken valt dan bijvoorbeeld aan het informeren van burgers over de Europese Unie, haar beleid en haar instellingen. Dit is relatief hoog ten opzichte van het Europees gemiddelde van 17%. Het gevoel dat Europa niet dicht genoeg bij de burger zou staan, is een veelgehoorde klacht geweest tijdens de periode rondom het Nederlandse Referendum over de Europese Grondwet. In dit licht kan wellicht ook de uitkomst geplaatst worden dat relatief veel Nederlanders (12% tegen 5% gemiddeld in Europa) prioriteit willen geven aan het reorganiseren van Europese instellingen.

Twee andere onderwerpen waaraan Nederlanders vaker dan gemiddeld prioriteit geven, zijn de strijd tegen het terrorisme en het waarborgen van de rechten van het individu en van het respect voor de democratische grondbeginselen in Europa.

28 | Welke drie acties behoeven prioriteit in de Europese Unie?

Actie	Prioriteit (volgens Nederlanders) %	Prioriteit (EU25- gemiddelde) %
Bestrijden van armoede en sociale uitsluiting	41	44
Dichter bij de Europese burgers staan, bijvoorbeeld door ze meer te informeren over de Europese Unie, haar beleid en haar instellingen	37	17
Handhaven van de vrede en de veiligheid in Europa	31	28
De strijd tegen het terrorisme	30	23
Bestrijden van de georganiseerde misdaad en de drugshandel	29	25
Waarborgen van de rechten van het individu en van het respect voor de democratische grondbeginselen in Europa	25	12
Milieubescherming	24	20
Bestrijden van werkloosheid	22	43
Reorganiseren van instellingen van de Europese Unie en de wijze waarop zij functioneren	12	5
Bestrijden van illegale immigratie	9	15
De kwaliteit van voedselproducten waarborgen	7	11
Consumenten beschermen en de kwaliteit van producten waarborgen	7	8
Opkomen voor de politieke en diplomatieke betekenis van de Europese Unie in de wereld	6	4
Met succes de gemeenschappelijke munt, de Euro, invoeren	4	8
Nieuwe lidstaten toelaten	4	4

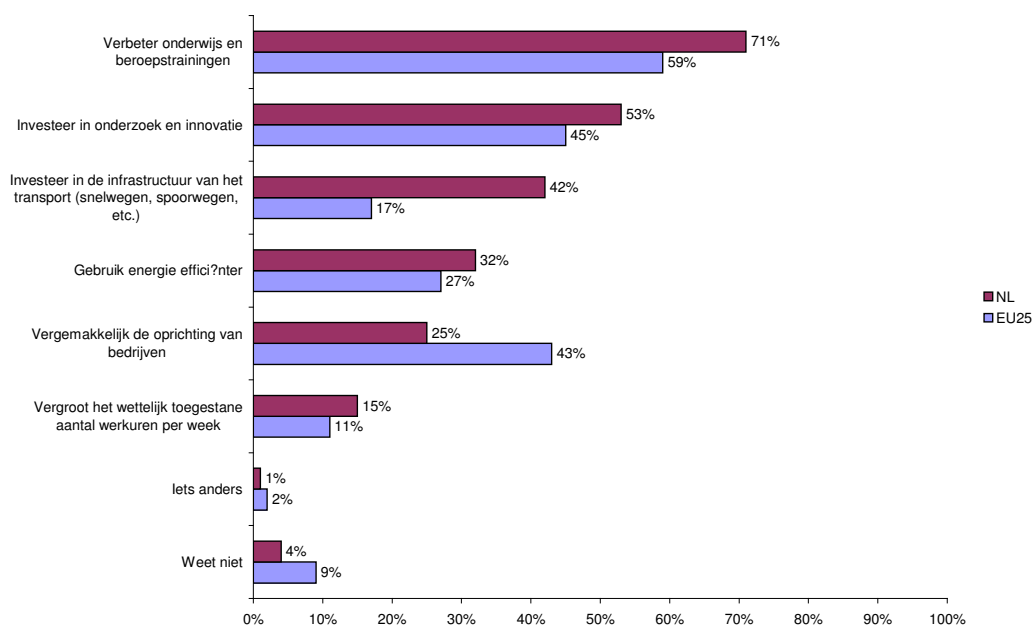
29 | Bestrijding van armoede en sociale uitsluiting als prioriteit in de Europese Unie

Prioriteiten voor de Europese economie

Nederlanders identificeren grofweg dezelfde prioriteiten als de rest van de Europeanen voor het verbeteren van de Europese economie. Het verbeteren van onderwijs en beroepstrainingen wordt hierbij als hoogste prioriteit gezien. Nederland onderstreept het belang van onderwijs en beroepstrainingen sterker dan de rest van Europa. Aan het investeren in de infrastructuur van transport (snelwegen, spoorwegen etc) wordt in Nederland ook meer prioriteit toegekend, wat niet vreemd is gezien het belang van logistiek voor de Nederlandse economie. Nederlanders kennen relatief minder prioriteit toe aan het vergemakkelijken van de oprichting van bedrijven.

30 | Prioriteiten voor het verbeteren van de prestaties van de Europese economie

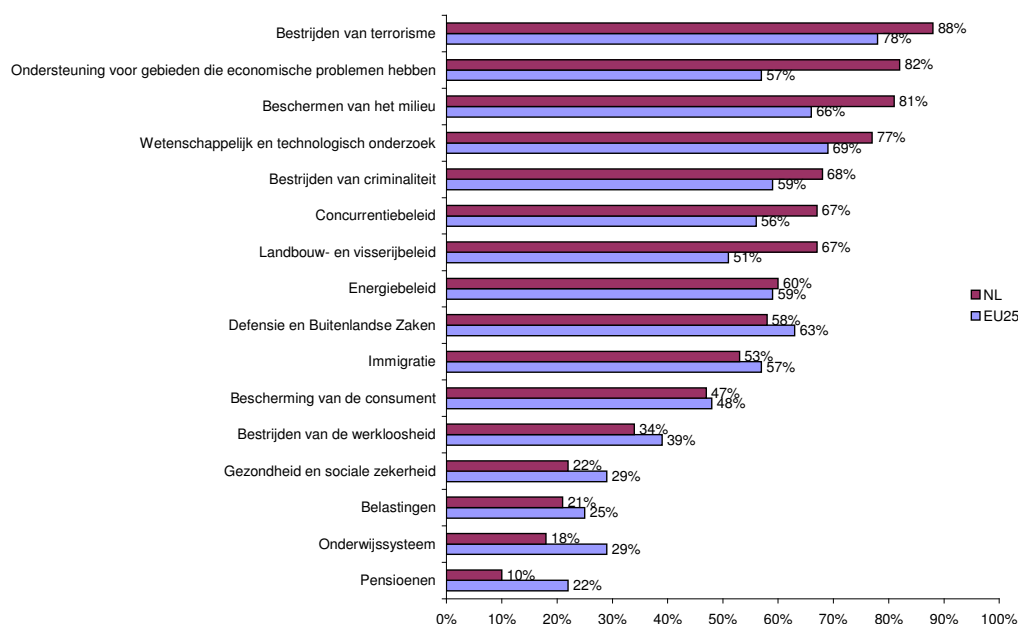
4.6 Het niveau waarop besluitvorming plaatsvindt

Het gewenste niveau waarop besluitvorming plaats zou moeten vinden, dat wil zeggen op nationaal niveau versus op Europees niveau, is afhankelijk van het onderwerp.

Bestrijding van terrorisme, ondersteuning voor gebieden die economische problemen hebben, milieubescherming en wetenschappelijk en technologisch onderzoek zijn gebieden waarvan meer dan driekwart van de Nederlanders vindt dat de besluitvorming op Europees niveau zou moeten plaatsvinden.

Bescherming van de consument, bestrijding van werkloosheid, gezondheid en sociale zekerheid, belastingen, het onderwijssysteem en pensioenen zijn onderwerpen waarover besluiten op nationaal niveau genomen moeten worden, volgens de Nederlanders en de rest van de Europeanen. Het animo voor besluitvorming op Europees niveau in Nederland is over het geheel genomen sterker dan gemiddeld in Europa.

31 | Gewenst niveau van besluitvorming: % dat besluiten op Europees niveau steunt

De helft (52%) van de Nederlanders is van mening dat beslissingen over de Europese defensiepolitiek genomen moeten worden door de Europese Unie. Eenvijfde (22%) vindt dat dergelijke beslissingen genomen moeten worden op NATO-niveau. Nog een vijfde (20%) vindt dat defensiebeslissingen genomen moeten worden door de nationale regeringen. Nederland verschilt hierin niet wezenlijk van de overige EU-landen. Wat verder opvalt, is dat twee derde van de Nederlanders van mening is dat het

landbouwbeleid Europees geregeld moet worden (67%). En waar één op de vijf Europeanen vindt dat de pensioen op Europees niveau moeten worden geregeld, is dit aandeel onder de Nederlanders een stuk minder groot (10%).

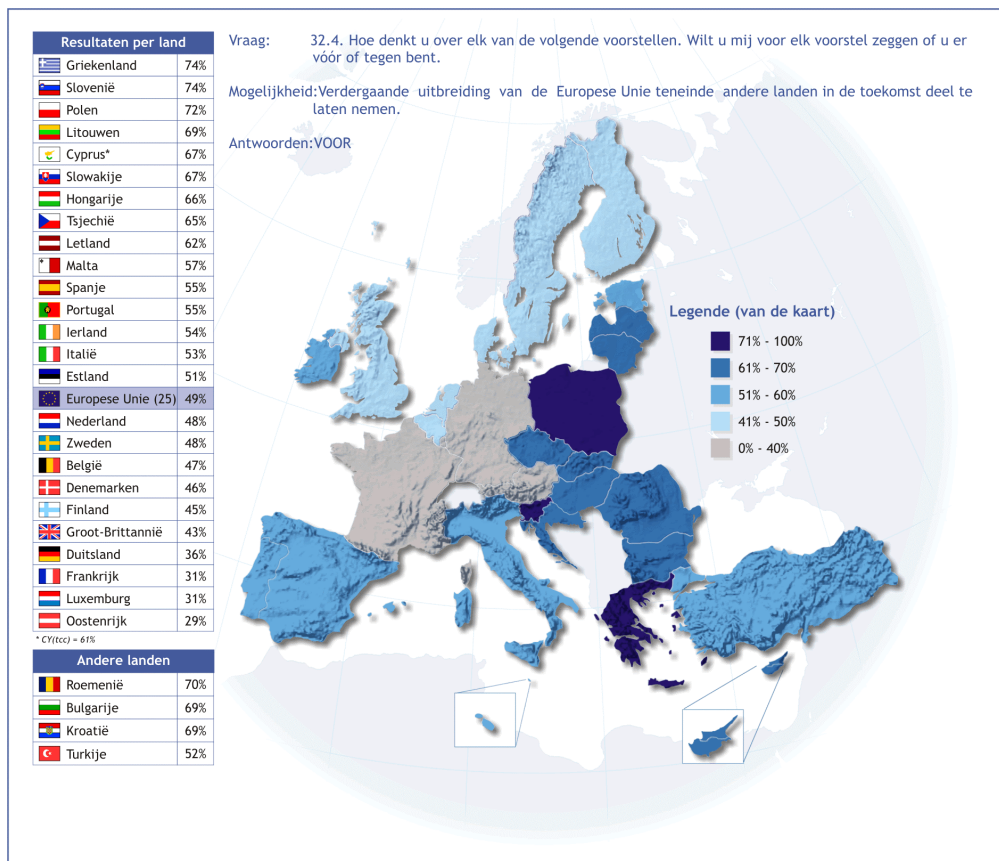
5 Verdere uitbreiding van de Europese Unie

5.1 Steun voor uitbreiding van de Europese Unie

Op een schaal van nul (stilstand) tot zeven (zo snel mogelijk) schatten Nederlanders de snelheid van de uitbreiding van de Europese Unie gemiddeld op een 3,9 - dus een gemiddelde snelheid. De gewenste snelheid volgens de Nederlanders is 4,3. Het lijkt erop dat het tempo van de uitbreiding van de Europese Unie in de ogen van de Nederlanders redelijk overeenkomt met het door hen gewenste tempo. In de rest van Europa is de perceptie van de snelheid van uitbreiden gemiddeld 3,7, tegen een gewenste snelheid van uitbreiden van 4,6.

De helft van de Nederlanders (48%) is vóór een verdergaande uitbreiding van de Europese Unie teneinde andere landen in de toekomst deel te laten nemen. Een ongeveer even grote groep (46%) is hier tegen. Een kleine groep (6%) heeft hierover geen mening. De steun voor verdergaande uitbreiding is in de rest van Europa even groot (49%). De weerstand tegen uitbreiding is lager (39%) maar dit komt voornamelijk omdat de groep zonder uitgesproken mening gemiddeld groter is dan in Nederland, namelijk 12%.

32 | *Steun voor een verdere uitbreiding van de Europese Unie*

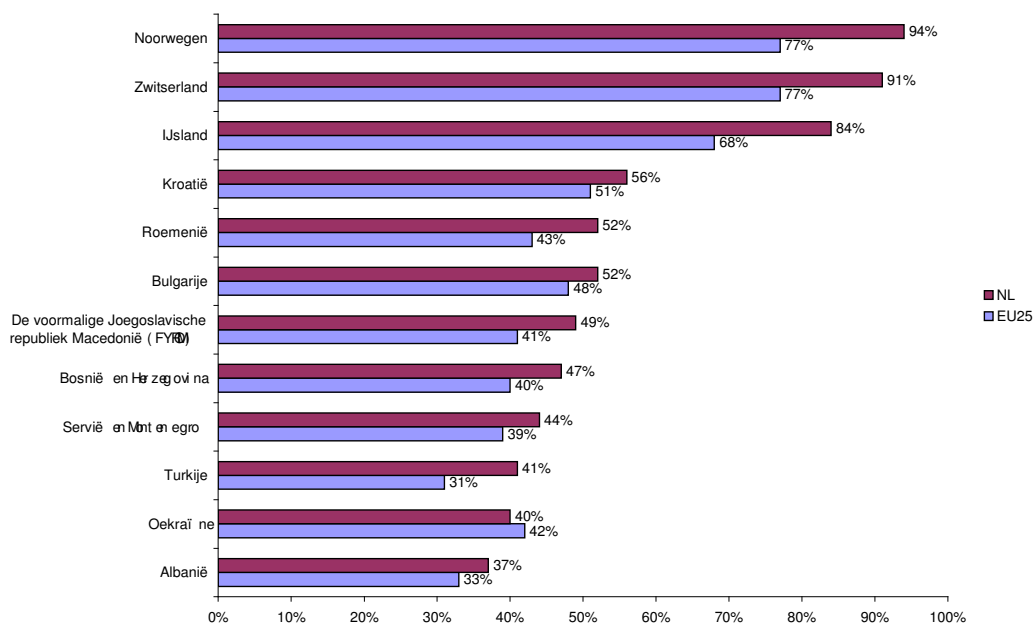

5.2 De toetreding van nieuwe landen

Net als in de rest van Europa is in Nederland de grootste steun voor de toetreding van Noorwegen, Zwitserland en IJsland tot de Europese Unie. In Nederland is de steun voor de toetreding van deze landen wel een stuk uitgesprokener dan gemiddeld. De minste steun bestaat voor het toetreden van Albanië.

Vergeleken met het EU25-gemiddelde bestaat er ook relatief veel steun vanuit Nederland voor uitbreiding van de Europese Unie met Roemenië, Macedonië, Bosnië en Herzegovina en Turkije. Op de toetreding van Turkije gaan we in de volgende paragraaf in meer detail in.

33 | Steun voor de toetreding van nieuwe landen

Bron: TNS NIPO, 2006

5.3 De toetreding van Turkije

Hoewel een meerderheid van de Nederlanders vindt dat Turkije gedeeltelijk bij Europa hoort vanwege de geografische ligging (58%), vinden veel minder mensen dat het land bij Europa hoort vanwege haar geschiedenis (31%). Eveneens een meerderheid verwacht dat toetreding van Turkije tot de EU een toename in immigratie naar meer ontwikkelde landen in Europa tot gevolg zal hebben.

Bijna iedereen in Nederland (95%) vindt dat Turkije, om over 10 jaar toegelaten te worden, de mensenrechten systematisch moet respecteren en acht op de tien Nederlanders vinden dat Turkije dan ook haar economie aanmerkelijk zal moeten hebben verbeterd (83%). Bijna de helft van de Nederlanders vindt dat de verschillen tussen Turkije en de lidstaten van de EU te groot zijn om toetreding toe te laten (46%). Dit is lager dan het EU gemiddelde van 55%. Een even grote groep (46%) is van mening dat de toetreding van Turkije goed is voor het wederzijdse begrip tussen de Europese en Islamitische waarden. Verhoudingsgewijs hebben relatief meer Nederlanders deze mening dan het EU gemiddelde (38%).

34 | Stellingen met betrekking tot de toetreding van Turkije

Stelling	Mee eens Nederland %	Mee eens EU 25 %
Om over tien jaar lid te worden van de Europese Unie, moet Turkije de mensenrechten op systematische wijze respecteren	95	83
Om over tien jaar lid te worden van de Europese Unie, moet Turkije de toestand van haar economie aanmerkelijk verbeteren	83	76
Turkije hoort gedeeltelijk bij Europa vanwege de geografische ligging	58	54
Met de toetreding van Turkije bestaat de kans dat immigratie naar meer ontwikkelde landen in de Europese Unie wordt aangemoedigd	61	63
De culturele verschillen tussen Turkije en de lidstaten van de Europese Unie zijn te significant om toetreding toe te laten	46	55
Turkije's toetreding tot de Europese Unie zal het wederzijdse begrip voor Europese en Islamitische waarden ten goede komen	46	38
De toetreding van Turkije tot de Europese Unie zal de veiligheid in deze regio versterken	42	35
Turkije hoort gedeeltelijk bij Europa vanwege de geschiedenis van het land	31	40
Turkije's toetreding zal de verjonging van een vergrijzend Europa ten goede komen.	31	29

6 Gemeenschappelijk beleid en de Europese Grondwet

6.1 Gemeenschappelijk beleid

Politieke unie

De helft (51%) van de Nederlanders steunt een ontwikkeling naar een Europese *politieke* unie. Vier op de tien Nederlanders zijn er tegen (43%). Een kleine groep (6%) kan geen antwoord geven op de vraag. In de EU als geheel is ruim de helft (55%) van de burgers vóór een politieke unie. Een grotere groep dan in Nederland heeft hierover geen uitgesproken mening (14%).

Gemeenschappelijke buitenlandse politiek

Zeven op de tien Nederlanders (69%) zijn vóór een gemeenschappelijke buitenlandse politiek van de Europese lidstaten tegenover andere landen. In de rest van Europa is dit ook zo (68%). Ook hier hebben Nederlanders een duidelijker uitgesproken mening: in Nederland heeft 5% geen mening over dit onderwerp tegen 11% gemiddeld in Europa.

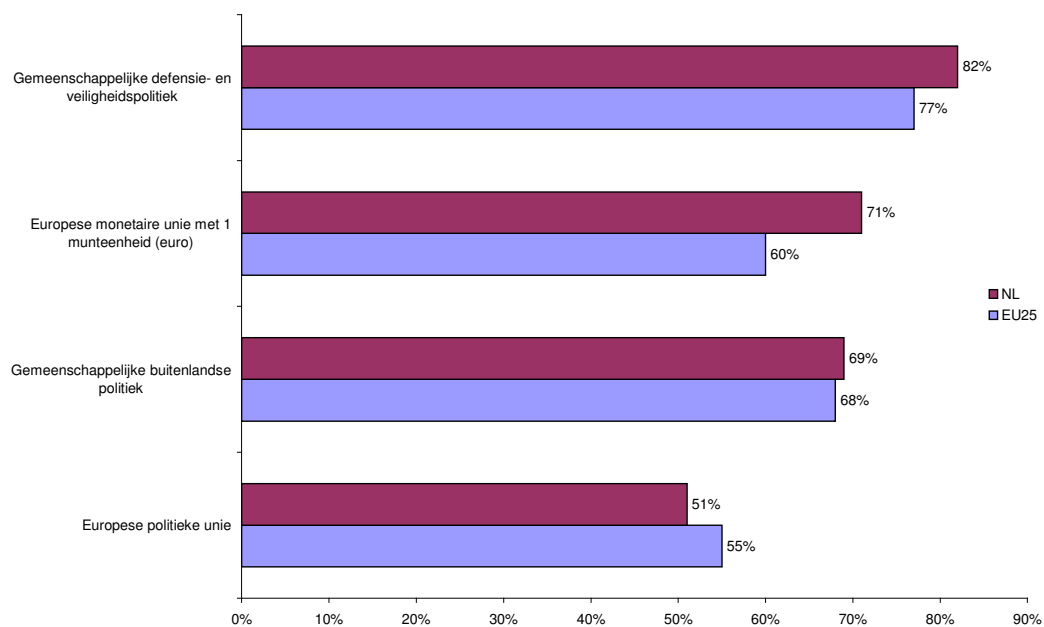
Monetaire unie

De meerderheid van de Nederlanders (71%) is vóór de Europese Monetaire Unie met één munteenheid, de euro. Ruim een kwart van de Nederlanders (27%) is tegen en 2% heeft hierover geen mening. Nederland is hiermee positiever over de monetaire unie dan gemiddeld in Europa, waar 60% een monetaire unie steunt en 7% geen mening heeft.

Gemeenschappelijke defensie- en veiligheidspolitiek

De grootste steun bestaat in Nederland voor een gemeenschappelijke Europese defensie- en veiligheidspolitiek: 82% is hier vóór (3% geen mening). In Europa is gemiddeld 77% voor een dergelijke gemeenschappelijke politiek (8% geen mening).

35 | Steun voor gemeenschappelijk beleid

6.2 De Europese Grondwet

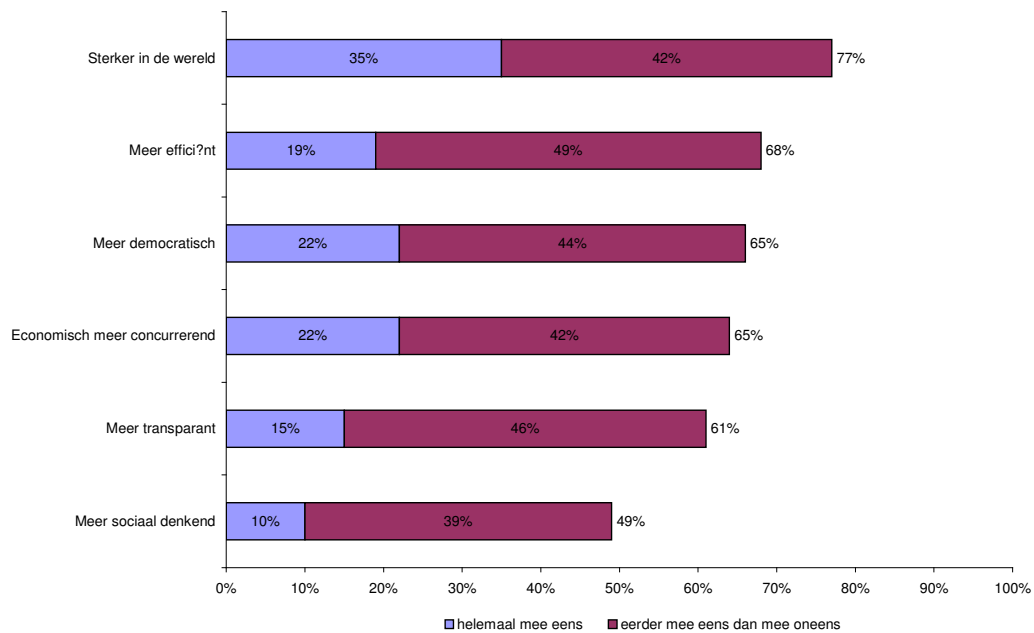
Bij de vorige meting (lente 2005) was de helft van de Nederlanders (53%) vóór een Europese grondwet. De steun was hiermee lager dan de rest van Europa (61%). Bij deze meting (herfst 2005) is 62% van de Nederlanders vóór een Europese grondwet. Dit is op hetzelfde niveau als de rest van Europa (63%).

In principe is 58% van de Nederlanders voor de Europese Grondwet, 32% is tegen en 10% weet het niet. Vorig jaar was 49% van de Nederlanders voor, 43% tegen en 8% wist het niet. De vraag was aan iedereen gesteld, ongeacht of men wel of niet zou stemmen of wel of niet is gaan stemmen. Vergeleken met Europa als geheel lijkt Nederland nu zelfs iets positiever als het gaat om de Europese Grondwet. In Europa als geheel is 53% in principe voor de Europese Grondwet, 29% is tegen en 19% weet het niet.

Van alle Nederlanders is 77% het min of meer eens met de stelling dat het ratificeren van de Grondwet de EU sterker in de wereld zal maken (35% helemaal eens en 42% eerder mee eens dan mee oneens). Met de stelling 'Als alle lidstaten het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa aannemen, dan zal dat de werking van de Europese Unie meer *democratisch* maken', is 65% van de Nederlanders het eens (helemaal mee eens 22%; eerder mee eens dan oneens (44%).

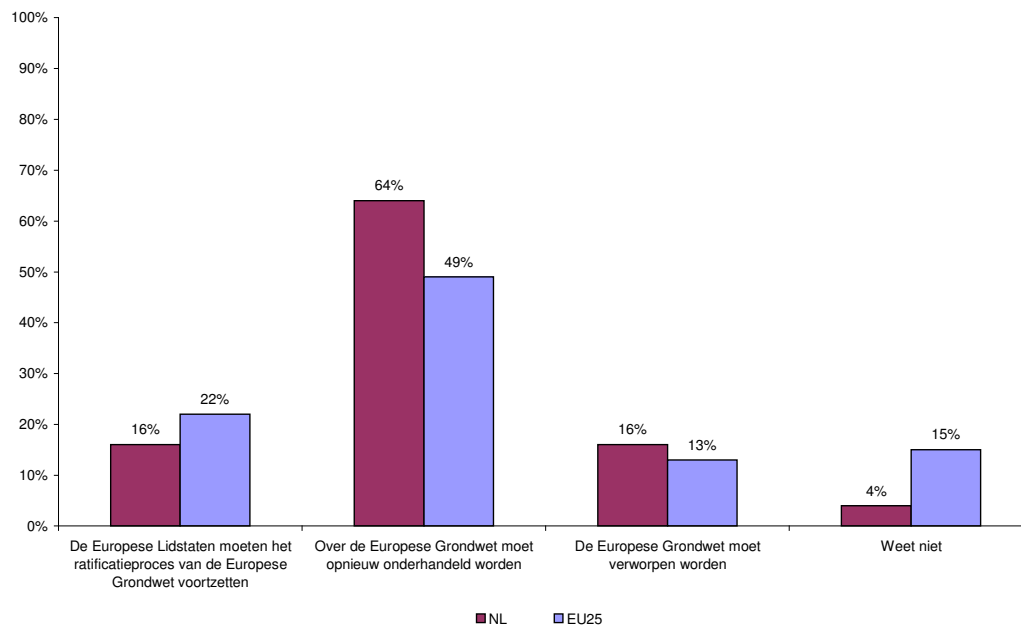
Ongeveer hetzelfde percentage (68%) is het eens met de stelling dat het aannemen van het verdrag door alle lidstaten de EU *efficiënter* zou maken (19% helemaal mee eens en 49% eerder mee eens dan oneens). Ruim zes op tien Nederlanders (65%) verwachten dat de EU economisch *meer concurrerend* zal worden (22% helemaal mee eens en 42% eerder mee eens dan oneens). Drie op de vijf Nederlanders (61%) denken dat het aannemen van het verdrag de EU *transparanter* zal maken (15% helemaal mee eens; 46% eerder mee eens dan oneens). Ten slotte denkt de helft (49%) van Nederland dat de EU na ratificatie van het verdrag *socialer* zal worden (10% helemaal mee eens en 39% eerder mee eens dan oneens).

36 | Invloed Europese Grondwet op werking Europese Unie

De meeste Nederlanders vinden, net als in de rest van Europa, dat over de Europese Grondwet opnieuw onderhandeld moet worden. De steun is hiervoor in Nederland wel sterker (64%) dan gemiddeld in Europa (49%). In Nederland is de steun voor het voortzetten van het ratificatieproces lager dan gemiddeld in Europa. Ook hebben de Nederlanders hierover een uitgesprokener mening dan gemiddeld, slechts 4% heeft geen mening tegen 15% gemiddeld in Europa.

37 | De Europese Grondwet: Hoe verder?

De helft van de Nederlanders (50%) vindt een Europese Grondwet *niet* noodzakelijk om te garanderen dat Europese instellingen goed werken, tegen 25% gemiddeld in Europa. Minder dan de helft (45%) van de Nederlanders vindt dit *wel* noodzakelijk, tegen 60% gemiddeld in Europa. In Nederland heeft 5% hierover geen mening, tegen 15% gemiddeld in de EU als geheel.

7 Samenvatting en conclusies

7.1 Nederlandse context

Het overgrote deel (95%) van de Nederlanders is tevreden met het leven dat zij leiden. Nederlanders zijn vaker tevreden dan gemiddeld in de Europese Unie.

Qua verwachtingen voor de toekomst zijn Nederlanders het meest positief over de korte termijn. De meerderheid (88%) van de Nederlanders verwacht in ieder geval de komende paar maanden aan het werk te kunnen blijven. Men vindt het moeilijker voorspellingen te doen voor de middellange en langere termijn voor zaken als het eigen leven in het algemeen, de financiële situatie van het eigen huishouden, de eigen werksituatie, de werkgelegenheid in het algemeen in Nederland en de economische situatie in Nederland.

Over het geheel genomen vertrouwen de meeste mensen erop dat de zaken hetzelfde zullen blijven. Daarna verwacht de grootste groep Nederlanders dat de situatie op de middellange termijn zal *verbeteren* voor wat betreft het eigen leven in het algemeen, de werkgelegenheid in eigen land en de situatie wat hun eigen werk betreft. Voor de economische situatie in eigen land verwacht de op één na grootste groep (na degenen die geen verandering verwachten) dat de situatie zal verslechteren. Voor de financiële situatie van het eigen huishouden verwachten (na de groep die denken dat geen verandering zal optreden) ongeveer evenveel mensen dat deze zal verslechteren als verbeteren. Op de langere termijn verwachten de meeste Nederlanders ook dat hun situatie hetzelfde zal blijven, maar daarna verwachten de meeste mensen (38%) dat hun situatie zal verbeteren.

De verwachtingen van Nederlanders voor de middellange en langere termijn komen grotendeels overeen met die in Europa als geheel. Vergeleken met het gemiddelde zijn Nederlanders wat pessimistischer in hun verwachtingen voor de financiële situatie van hun eigen huishouden. Ze zijn echter wat optimistischer over de werkgelegenheid in het eigen land op middellange termijn.

Nederlanders hebben meer vertrouwen dan de gemiddelde Europeaan in hun nationale instellingen. Het vertrouwen is het hoogst in liefdadigheids- en vrijwilligersinstellingen, de politie en de radio.

Nederlanders vinden de belangrijkste onderwerpen voor Nederland op dit moment de bestrijding van terrorisme (40%), de gezondheidszorg (37%), de economische situatie (35%) en de bestijding van criminaliteit (32%). De belangrijkste prioriteiten voor de komende 5 à 10 jaar zijn het beschermen van de vrijheid van meningsuiting en het handhaven van de orde in Nederland.

7.2 De Europese Unie: informatie, kennis en vertrouwen

Voor het volgen van het nieuws gebruiken Nederlanders de televisie als voornaamste informatiebron. Driekwart van de Nederlanders (74%) kijkt elke dag naar het nieuws, gevolgd door de krant (61%) en de radio (54%). Nederlanders lezen vaker dan gemiddeld in Europa elke dag de krant.

Tweederde van de Nederlanders (65%) vindt dat de hoeveelheid berichtgeving over de Europese Unie op televisie te weinig is. Zij vinden vaker (52%) dat de schrijvende pers de EU objectief weergeeft, dan dat zij dit vinden van TV (44%) of radio (39%).

De helft (51%) van de Nederlanders zegt te begrijpen hoe de EU in elkaar zit. Dit is hoger dan gemiddeld in Europa (41%). Een minderheid (33%) van de Nederlanders is tevreden met zijn kennis over de EU. Nederlanders willen vooral meer informatie over hun rechten als Europees burger, gezondheidszorg en sociaal beleid van de Europese Unie, onderwijs en werkgelegenheid.

Als het gaat om de Europese Unie is het Europees Parlement de meest bekende instelling onder Nederlanders (94%), gevolgd door de Europese Centrale Bank (85%) en de Europese Commissie (81%). Nederlanders kennen vooral vaker dan gemiddeld in Europa de Europese Centrale Bank.

Het vertrouwen in het Europees Parlement en de Europese Commissie is nu stabiel na een daling ten opzichte van de vorige meting. Circa de helft van de Nederlanders heeft nu vertrouwen in het Europees Parlement en de Europese Commissie, vergelijkbaar met de rest van de EU. Het vertrouwen in de Europese Centrale Bank vertoont een dalende lijn. In de herfst van 2004 had nog 72% van de Nederlanders vertrouwen in de ECB, nu is dit 65%. Dit is echter nog steeds hoger dan gemiddeld (44%).

Nederlanders vinden vaker dan gemiddeld in de EU (63% versus 49%) dat de politieke doelstellingen van de EU geen stijging van haar budget rechtvaardigen. Een kwart (25%) van de Nederlanders vindt *wel* dat de EU over meer middelen zou moeten beschikken, tegenover 32% van de Europeanen. Eenderde (33%) van alle Nederlanders denkt ten onrechte dat de EU het meeste geld uitgeeft aan bestuurs- en personeelskosten en aan gebouwen. In werkelijkheid wordt hieraan maar 5% van het totale EU-budget besteed. Drie op de tien Nederlanders denken terecht dat de EU het meeste geld uitgeeft aan landbouw.

7.3 Betekenis van Europa in Nederland

Zes op de tien Nederlanders (58%) zien zichzelf behalve als Nederlander ook wel eens als Europeaan. Zes op de tien Nederlanders (57%) verwachten zichzelf in de nabije toekomst niet alleen als Nederlander, maar ook als Europeaan te zullen gaan zien.

Zeven op de tien Nederlanders (70%) vinden het een goede zaak dat Nederland lid is van de Europese Unie. Dit is hoger dan het Europees gemiddelde (61%), maar lager dan bij de vorige meting (toen 77%). Ook vindt bijna tweederde van de Nederlanders (61%) dat Nederland alles welbeschouwd baat heeft bij het lidmaatschap van de Europese Unie. Ook dit is hoger dan het Europees gemiddelde (52%), maar lager dan bij de vorige meting (toen 67%).

Nederlanders zijn, als het gaat om de opbouw van de Europese Unie vooral bang voor de verplaatsing van banen naar andere lidstaten met lagere productiekosten (71%) en voor meer problemen met boeren en veehouders in eigen land (74%). Men is in Nederland banger dan gemiddeld in de EU voor het verlies van invloed van de kleinere lidstaten en voor problemen met boeren. Nederlanders zijn echter minder bang voor een toename van de handel in drugs en van de internationale georganiseerde misdaad (51% versus 65%) of een economische crisis (33% versus 52%).

Het imago van de EU is zowel in Nederland als gemiddeld in de EU per saldo *positief*: meer Nederlanders hebben een positief beeld van de EU (41%), dan een negatief beeld (25%). Het imago is echter *minder* positief dan gemiddeld in de Europese Unie, waar de EU bij 44% een positief beeld oproept. Bij de vorige meting (lente 2005) was het imago van de EU bij Nederlanders verslechterd (38%) ten opzichte van de meting daarvoor, toen 45% van de Nederlanders een positief beeld had van de EU. Het lijkt erop dat het imago van de EU in Nederland weer bij begint te trekken. Sinds de herfst van 2004 vertoont het imago binnen de gehele EU echter een dalende lijn: van 50% met een positief beeld (herfst 2004) naar 47% in de lente van 2005 naar 44% bij de huidige meting.

De persoonlijke betekenis van de EU ligt voor Nederlanders vooral in de 'vrijheid om overal in de EU te kunnen reizen, studeren en werken' (61%), gevolgd door 'de euro' (50%) en een 'sterkere invloed in de wereld' (47%). Voor de gemiddelde Europeaan is 'de vrijheid om overal in Europa te kunnen reizen, werken en studeren' ook het belangrijkste (50%), alhoewel minder uitgesproken dan in Nederland. Voor de gemiddelde Europeaan zijn daarna de euro (38%) en 'vrede' de belangrijkste betekenissen van de EU (32%).

Bij de meeste Nederlanders roept de Europese Unie een gevoel op van hoop (38%) of vertrouwen (33%).

7.4 Rol van de Europese Unie

Acht op de tien (79%) Nederlanders vinden de kwaliteit van leven in Europa beter dan die in de Verenigde Staten. Rond de helft vindt dat Nederland achter loopt op de Verenigde Staten als het gaat om wetenschappelijk onderzoek (54%) en medisch onderzoek (43%). Aan de andere kant vindt rond 80% van de Nederlanders dat Europa voorop loopt ten opzichte van de VS als het gaat om milieubescherming en bestrijding van sociale ongelijkheid en vindt meer dan 60% dat Europa voor loopt op de Verenigde Staten op het gebied van gezondheidszorg, bestrijden van discriminatie, en bestrijding van werkloosheid. Verder dicht de helft of meer van de Nederlanders Europa een positievere rol toe dan de Verenigde Staten op het gebied van de bestrijding van terrorisme (66%), vrede in de wereld (64%), de bescherming van het milieu (58%), de groei van de wereldeconomie (58%) en de bestrijding van armoede in de wereld (49%). De gemiddelde Europeaan is het hier mee eens.

De belangrijkste maatregelen die genomen moeten worden om de prestaties van Europese economie te verbeteren zijn volgens de Nederlanders vooral het verbeteren van onderwijs en beroepstrainingen (71%) en het investeren in onderzoek en innovatie (53%).

Ruim de helft van de Nederlanders (55%) heeft dankzij het landbouw- en veeteeltbeleid van de Europese Unie het gevoel dat de veiligheid van hun voedsel gegarandeerd is. Andere veelgenoemde effecten van het Europese landbouwbeleid zijn garanties voor voedsel van goede kwaliteit, dat redelijk geprijsd is en gezond is. De hoogste prioriteit voor de Europese landbouwpolitiek is het zorgen voor een stabiel en toereikend inkomen voor boeren. Nederlanders kennen een bovengemiddelde prioriteit toe aan het stimuleren van biologische productiemethoden en het beschermen van het welzijn van de dieren in de landbouw en veeteelt.

Nederlanders vinden *vaker* dan de gemiddelde Europeaan dat de Europese Unie prioriteit moet geven aan acties die er toe leiden dat Europa dichterbij de burgers komt te staan (37%). Dit is relatief hoog ten opzichte van het Europese gemiddelde van 17%. Relatief veel Nederlanders pleiten ook voor een reorganisatie van de Europese instellingen. Verder zouden Nederlanders, vaker dan gemiddeld in de EU, prioriteit willen geven aan de strijd tegen terrorisme en het waarborgen van de rechten van het individu en het respect voor democratische grondbeginselen in Europa.

Bestrijding van terrorisme, ondersteuning voor gebieden die economische problemen hebben, milieubescherming en wetenschappelijk en technologisch onderzoek zijn gebieden waarvan meer dan driekwart van de Nederlanders vindt dat de besluitvorming op Europees niveau zou moeten plaatsvinden.

7.5 Verdere uitbreiding van de Europese Unie

De huidige uitbreiding van de Europese Unie gaat in de ogen van de meeste Nederlanders op een gewenst tempo. De meningen over een verdergaande uitbreiding zijn verdeeld: de

helft (48%) van de Nederlanders is vóór verdere uitbreiding, een ongeveer even grote groep (46%) is hiertegen.

De meeste Nederlandse steun bestaat voor een eventuele toetreding van Noorwegen, Zwitserland en IJsland. Het draagvlak is het geringst voor de eventuele toetreding van Albanië. Bijna de helft van de Nederlanders (46%) vindt dat de verschillen tussen Turkije en de lidstaten van de EU te groot zijn om toetreding toe te laten, een even grote groep vindt juist dat toetreding tot meer begrip zal leiden tussen Europese en Islamitische waarden. Bijna alle Nederlanders (95%) vinden dat Turkije om over 10 jaar toegelaten te worden, de mensenrechten systematisch moet respecteren en 83% vindt dat Turkije dan ook haar economie aanmerkelijk zal moeten hebben verbeterd.

7.6 Gemeenschappelijk beleid en de Europese Grondwet

Minstens de helft van de burgers is vóór een gemeenschappelijk beleid op het gebied van defensie en veiligheid (82%), monetaire unie (71%), buitenlandse politiek (69%) en een eventuele gemeenschappelijke politieke unie (51%). Nederlanders staan vergeleken met Europa positiever ten opzichte van de monetaire unie (60% gemiddeld in Europa), maar minder positief ten opzichte van een politieke unie (55% gemiddeld in Europa).

De houding van de Nederlanders ten aanzien van een Europese Grondwet lijkt bij te trekken. Bij deze meting is 62% van de Nederlanders vóór een Europese Grondwet, net als in Europa als geheel (63%). Een meerderheid van de Nederlanders denkt dat een Europese Grondwet Europa sterker, efficiënter, democratischer, concurrerender en transparanter zal maken.

Ondanks deze positieve geluiden is de steun voor het voortzetten van het ratificatieproces in Nederland lager dan gemiddeld. Nederlanders vinden, meer nog dan in de rest van Europa, dat over de Europese Grondwet opnieuw onderhandeld moet worden.

7.7 Conclusies

Positief

Het overgrote deel van de Nederlanders is tevreden met het leven dat zij leiden, meer dan de rest van de Europese Unie. Degenen die verandering verwachten in hun situatie op de middellange termijn, verwachten meestal verbetering wat betreft het eigen leven in het algemeen, de werkgelegenheid in eigen land en de persoonlijke werksituatie.

Het merendeel van de Nederlanders vindt de kwaliteit van leven in Europa beter dan die in de Verenigde Staten. Ook vindt men dat Europa voorop loopt ten opzichte van de VS als het gaat om milieubescherming, bestrijding van sociale ongelijkheid, gezondheidszorg, bestrijden van discriminatie en bestrijding van werkloosheid. Verder dicht de helft of meer van de Nederlanders Europa een positievere rol toe dan de Verenigde Staten op het gebied van de bestrijding van terrorisme, vrede in de wereld, de bescherming van het milieu, de groei van de wereldeconomie en de bestrijding van armoede in de wereld.

Ook hebben Nederlanders, ondanks het feit dat er in de pers vaak gesproken wordt over een 'vertrouwenscrisis', *meer* dan gemiddelde in Europa, nog steeds vertrouwen in hun nationale instellingen (parlement, regering, politieke partijen, rechtssysteem).

Het merendeel van de Nederlanders vindt het lidmaatschap van de EU een goede zaak en vindt dat Nederland er per saldo baat bij heeft, zelfs meer dan gemiddeld in Europa. Deze positieve gevoelens zijn sinds de vorige meting echter wel afgenomen.

Het vertrouwen in het Europees Parlement en de Europese Commissie is nu stabiel, na een daling ten opzichte van de vorige meting. Circa de helft van de Nederlanders heeft nu vertrouwen in het Europees Parlement en de Europese Commissie, vergelijkbaar met de rest van de EU.

Het imago van de EU is zowel in Nederland als gemiddeld in de EU per saldo *positief*. Ook lijkt het erop dat het imago van de EU in Nederland na een daling bij de vorige meting weer bij begint te trekken. Bij de meeste Nederlanders roept de Europese Unie een gevoel op van hoop (38%) of vertrouwen (33%).

Er bestaat bij minstens de helft van de burgers steun voor een gemeenschappelijk beleid op het gebied van defensie en veiligheid, de monetaire unie, buitenlandse politiek en een eventuele gemeenschappelijke politieke unie.

Negatief

Het vertrouwen in de Europese Centrale Bank is in Nederland hoger dan gemiddeld, maar dit vertrouwen vertoont sinds de herfst van 2004 een dalende lijn.

Nederlanders vinden vaker dan gemiddeld in de EU dat de politieke doelstellingen van de EU geen stijging van haar budget rechtvaardigen. Dit is verklaarbaar in het licht van de discussie die hier in Nederland gevoerd worden over de grootste netto betaler.

Eenderde van alle Nederlanders denkt ten onrechte dat de EU het meeste geld uitgeeft aan bestuurs- en personeelskosten en aan gebouwen. In werkelijkheid wordt hieraan maar 5% van het totale EU-budget besteed.

Nederlanders zijn, als het gaat om de opbouw van de Europese Unie vooral bang voor de verplaatsing van banen naar andere lidstaten met lagere productiekosten. Men is in Nederland banger dan gemiddeld in de EU voor het verlies van invloed van de kleinere lidstaten en voor problemen met boeren.

Nederlanders vinden *vaker* dan de gemiddelde Europeaan dat de Europese Unie prioriteit moet geven aan acties die er toe leiden dat Europa dicht bij de burgers komt te staan. Het gevoel dat Europa niet dicht genoeg bij de burger zou staan is een veelgehoorde klacht geweest tijdens de periode rondom het Nederlandse Referendum over de Europese Grondwet. Relatief veel Nederlanders pleiten ook voor een reorganisatie van de Europese instellingen.

De huidige uitbreiding van de Europese Unie gaat in de ogen van de meeste Nederlanders op een gewenst tempo. De meningen over een verdergaande uitbreiding zijn echter verdeeld: ongeveer evenveel Nederlanders zijn vóór een verdere uitbreiding als ertegen.

De houding van de Nederlanders ten aanzien van een Europese Grondwet lijkt bij te trekken. Ondanks deze positieve geluiden is de steun voor het voortzetten van het ratificatieproces in Nederland lager dan gemiddeld. Nederlanders vinden, meer nog dan in de rest van Europa, dat over de Europese Grondwet opnieuw onderhandeld moet worden.

Tot slot

Nederlanders blijven in vergelijking met de gemiddelde Europeaan warme voorstanders van de Europese Unie. Over een behoorlijk aantal zaken is men best tevreden. De Europese Unie levert Nederland voordeel op. In Nederland bestaat steun voor een gemeenschappelijk beleid op veel punten. De steun voor een Europese Grondwet lijkt toe te nemen. Wellicht komt dit door een kennisstijging bij de burgers door alle aandacht die er sinds het referendum aan het onderwerp is besteed.

Toch blijven gevoelens spelen van angst voor een toenemende invloed van de EU, die door velen als ongewenst wordt gezien. Er bestaat bij een groot deel van de Nederlanders een onjuist beeld over wat de Europese Unie met haar geld doet. Eenderde denkt ten onrechte dat dit aan 'bureaucratie' wordt uitgegeven. Ook roept de uitbreiding van de Europese Unie nogal wat onzekerheid en angsten op, zoals angst voor het verlies van invloed en banen en angst dat Nederland meer moet gaan betalen. Tenslotte blijft het gevoel dat Europa niet dicht genoeg bij de burgers staat.

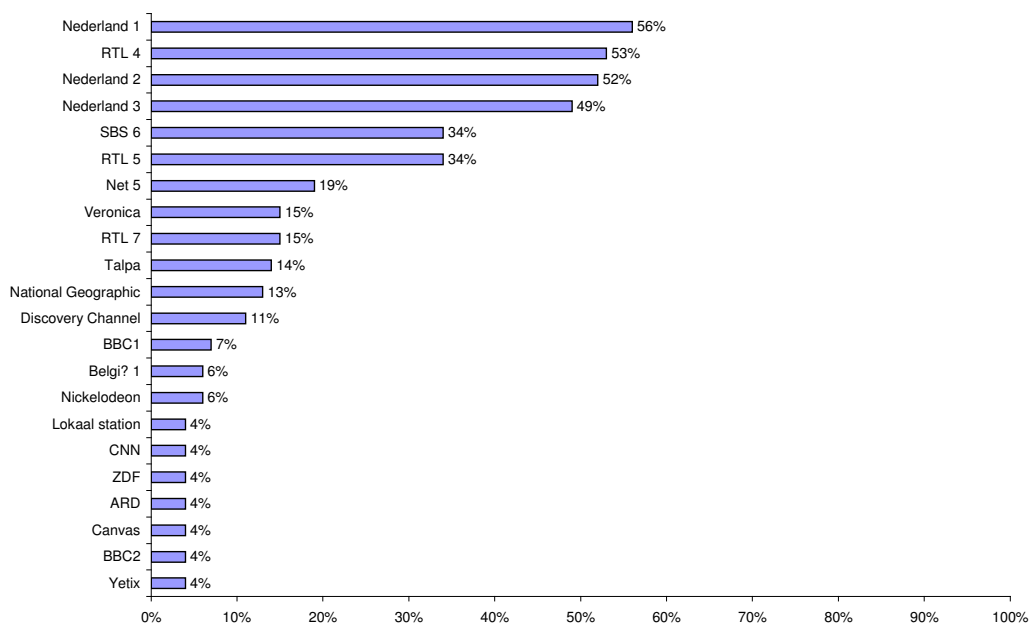
Bijlagen

Bijlage 1 Tv-kanalen, radiostations, dagbladen en gebruik van internet

TV-kanalen

Van de Nederlanders kijkt 14% minstens vijf maal per week naar een bepaalde televisiezender. Van deze intensief bekeken kanalen zijn de Nederlandse de meest bekeken zenders: Nederland 1, 2 en 3 en RTL4. Daarnaast worden SBS6 en RTL5 instensief bekeken.

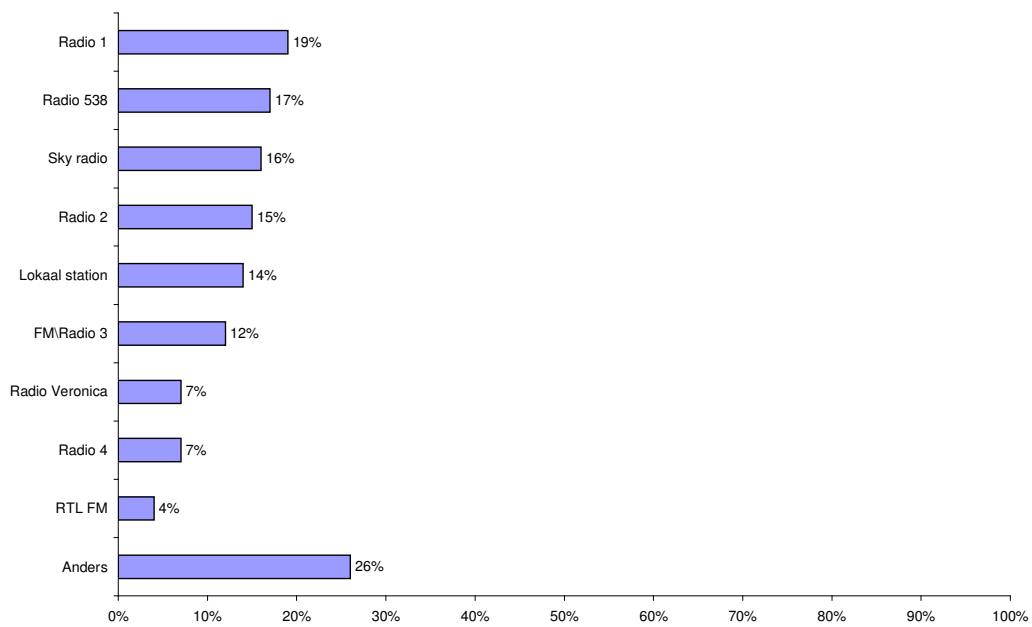
38 | Meest bekeken televisiekanalen

Radiozenders

Van alle Nederlanders luistert 7% minstens vijf dagen per week naar een bepaalde radiozender. De meest intensief beluisterde radiozenders zijn Radio 1, Radio 538, Sky Radio, Radio 2, lokale stations en Radio 3 FM.

39 | Meest beluisterde radiozenders

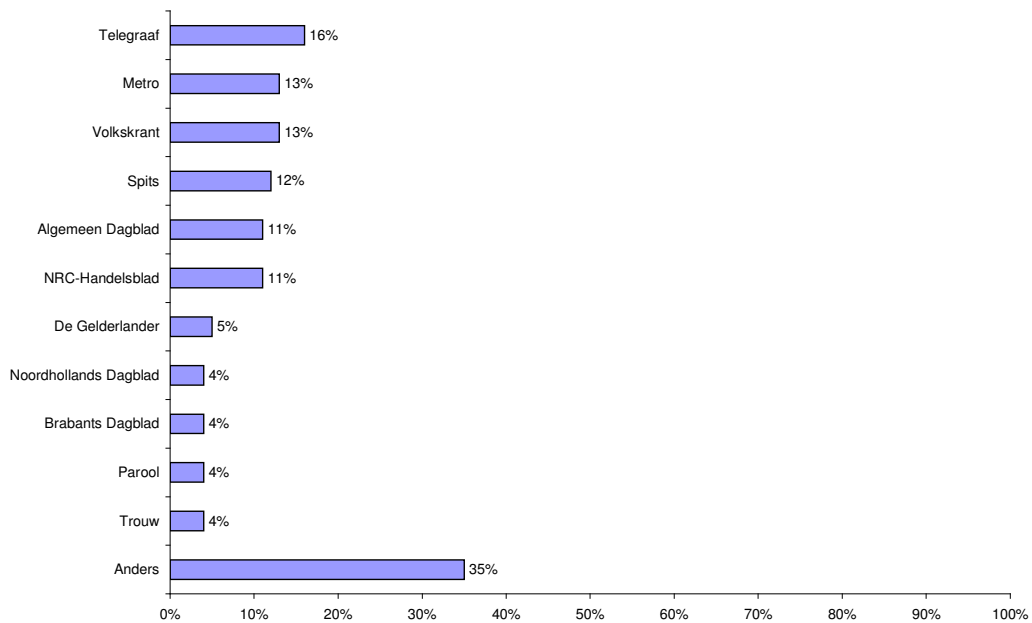

Dagbladen

Van alle Nederlanders leest 4% minstens drie keer per week een bepaald dagblad.

Het dagblad dat door de meeste Nederlanders minstens drie maal per week wordt gelezen, is de Telegraaf. Daarna zijn de Metro, Volkskrant, Spits, Algemeen Dagblad en NRC Handelsblad intensief gelezen dagbladen.

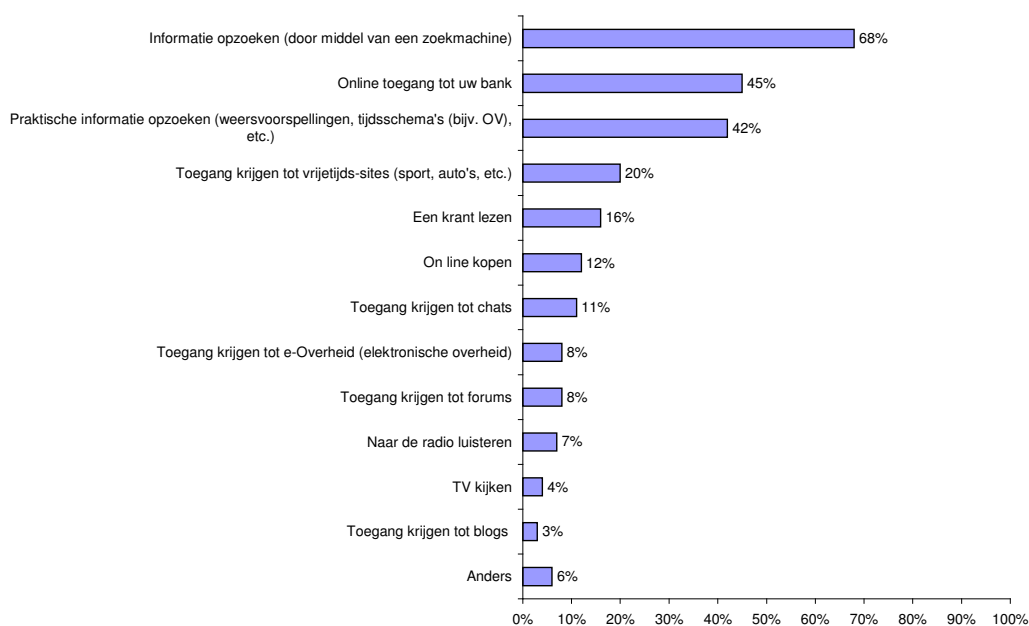
40 | Meest gelezen dagbladen

Gebruiksdoeleinden internet

Acht op de tien Nederlanders (81%) gebruikt het internet minstens een keer per week. Het internet wordt het meest gebruikt voor het opzoeken van informatie via zoekmachines, online bankieren en het zoeken naar praktische informatie zoals weersvoorspellingen, reistijd- en OV-informatie.

41 | Gebruiksdoeleinden internet

Bijlage 2 Technische specificaties

EUROBAROMETER SPECIAL « STANDARD » TECHNICAL SPECIFICATIONS

Between the 11th of October and the 15th of November 2005, TNS Opinion & Social, a consortium created between Taylor Nelson Sofres and EOS Gallup Europe, carried out wave 64.2 of the EUROBAROMETER, on request of the EUROPEAN COMMISSION, Directorate-General Press and Communication, Opinion Polls.

The EUROBAROMETER SPECIAL « STANDARD » is part of wave 64.2 and covers the population of the respective nationalities of the European Union Member States, resident in each of the Member States and aged 15 years and over. The EUROBAROMETER 64.2 has also been conducted in the two acceding countries (Bulgaria and Romania) and in the two candidate countries (Croatia and Turkey) and in the Turkish Cypriot Community. In these countries, the survey covers the national population of citizens of the respective nationalities and the population of citizens of all the European Union Member States that are residents in those countries and have a sufficient command of one of the respective national language(s) to answer the questionnaire. The basic sample design applied in all states is a multi-stage, random (probability) one. In each country, a number of sampling points was drawn with probability proportional to population size (for a total coverage of the country) and to population density.

In order to do so, the sampling points were drawn systematically from each of the "administrative regional units", after stratification by individual unit and type of area. They thus represent the whole territory of the countries surveyed according to the EUROSTAT NUTS II (or equivalent) and according to the distribution of the resident population of the respective nationalities in terms of metropolitan, urban and rural areas. In each of the selected sampling points, a starting address was drawn, at random. Further addresses (every Nth address) were selected by standard "random route" procedures, from the initial address. In each household, the respondent was drawn, at random (following the "closest birthday rule"). All interviews were conducted face-to-face in people's homes and in the appropriate national language. As far as the data capture is concerned, CAPI (Computer Assisted Personal Interview) was used in those countries where this technique was available.

ABREVIATIONS	COUNTRIES	INSTITUTES	N° INTERVIEWS	FIELDWORK DATES	POPULATION 15+
BE	Belgium	TNS Dimarso	1.024	13/10/2005	8.598.982
CZ	Czech Rep.	TNS Aisa	1.161	14/10/2005	8.571.710
DK	Denmark	TNS Gallup DK	1.032	16/10/2005	4.380.063
DE	Germany	TNS Infratest	1.534	14/10/2005	64.174.295
EE	Estonia	Ernor	1.000	14/10/2005	887.094
EL	Greece	TNS ICAP	1.000	17/10/2005	8.674.230
ES	Spain	TNS Demoscopia	1.015	15/10/2005	35.882.820
FR	France	TNS Sofres	1.009	11/10/2005	44.010.619
IE	Ireland	TNS MRBI	1.009	13/10/2005	3.089.775
IT	Italy	TNS Abacus	1.000	19/10/2005	49.208.000
CY	Rep. of Cyprus	Synovate	502	17/10/2005	552.213
LV	Latvia	TNS Latvia	1.033	14/10/2005	1.394.351
LT	Lithuania	TNS Gallup Lithuania	1.020	15/10/2005	2.803.661
LU	Luxembourg	TNS ILReS	510	12/10/2005	367.199
HU	Hungary	TNS Hungary	1.000	18/10/2005	8.503.379
MT	Malta	MISCO	500	14/10/2005	322.917
NL	Netherlands	TNS NIPO	1.041	21/10/2005	13.242.328
AT	Austria	Österreichisches Gallup-Institute	1.020	14/10/2005	6.679.444
PL	Poland	TNS OBOP	1.000	17/10/2005	31.610.437
PT	Portugal	TNS EUROTESTE	1.003	17/10/2005	8.080.915
SI	Slovenia	RM PLUS	1.034	11/10/2005	1.663.869
SK	Slovakia	TNS AISA SK	1.096	17/10/2005	4.316.438
FI	Finland	TNS Gallup Oy	1.028	13/10/2005	4.279.286
SE	Sweden	TNS GALLUP	1.033	14/10/2005	7.376.680
UK	United Kingdom	TNS UK	1.320	12/10/2005	47.685.578
BG	Bulgaria	TNS BBSS	1.001	19/10/2005	6.695.512
HR	Croatia	Puls	1.000	13/10/2005	3.682.826
RO	Romania	TNS CSOP	1.000	13/10/2005	18.145.036
TR	Turkey	TNS PIAR	1.005	14/10/2005	47.583.830
CY (tcc)	Turkish Cypriot Community	KADEM	500	14/10/2005	157.101
TOTAL			29.430	11/10/2005	442.620.588

For each country a comparison between the sample and the universe was carried out. The Universe description was derived from Eurostat population data or from national statistics offices. For all countries surveyed, a national weighting procedure, using marginal and intercellular weighting, was carried out based on this Universe description. In all countries, gender, age, region and size of locality were introduced in the iteration procedure. For international weighting (i.e. EU averages), TNS Opinion & Social applies the official population figures as provided by EUROSTAT or national statistic offices. The total population figures for input in this post-weighting procedure are listed above.

Readers are reminded that survey results are estimations, the accuracy of which, everything being equal, rests upon the sample size and upon the observed percentage. With samples of about 1,000 interviews, the real percentages vary within the following confidence limits:

Observed percentages	10% or 90%	20% or 80%	30% or 70%	40% or 60%	50%
Confidence limits	± 1.9 points	± 2.5 points	± 2.7 points	± 3.0 points	± 3.1 points

Bijlage 3 Vragenlijst

A	uw studienummer (101-105)
	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

EB64.1 A

B	landcode (106-107)
	<input type="text"/> <input type="text"/>

EB64.1 B

C	ons studienummer (108-110)
	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

EB64.1 C

D	nummer van het interview (111-116)
	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

EB64.1 D

E	Split ballot	(117)
	A	1
	B	2

EB63.1 E

Item 26 alleen in Bulgarije

Item 27 alleen in Roemenië

Item 28 alleen in Turkije

Item 29 alleen in Kroatië

Item 30 alleen in Cyprus (Noord)

Q1 Wat is uw nationaliteit? Noemt u maar het land, of de landen, waarvan u de nationaliteit bezit.

(ENQ.: MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

	(118-149)
België	1,
Denemarken	2,
Duitsland	3,
Griekenland	4,
Spanje	5,
Frankrijk	6,
Ierland	7,
Italië	8,
Luxemburg	9,
Nederland	10,
Portugal	11,
Engeland (Groot-Brittannië, Noord-Ierland)	12,
Oostenrijk	13,
Zweden	14,
Finland	15,
Cyprus (Zuid)	16,
Tsjechië	17,
Estland	18,
Hongarije	19,
Letland	20,
Litouwen	21,
Malta	22,
Polen	23,
Slowakije	24,
Slovenië	25,
Andere landen	31,
Weet niet	32,

EB64.1 Q1 TREND MODIFIED

INDIEN "EEN ANDER LAND" OF "WN" (CODE 26 OF 27) OP Q1 STOP INTERVIEW

STEL VRAAG D15B ENKEL INDIEN GEEN HUIDIGE ACTIVITEIT - CODES 1 TOT 4 IN D15A

D15a Wat is uw huidige beroep?

D15b Welk beroep heeft u het laatst uitgeoefend?

	(150-151)	(152-153)
	D15a	D15b
	HUIDIGE BEROEP	LAATSTE BEROEP
NIET WERKZAAM		
Zorgend voor de dagelijkse boodschappen en het huishoudelijk werk, of (thans) zonder beroep	1	
Student	2	
Werkloos of tijdelijk zonder werk	3	
Gepensioneerd of arbeidsongeschikt	4	
ZELFSTANDIG		
Boer\Tuinder	5	5
Visser	6	6
Zelfstandige beoefenaar van vrij beroep, bijv. advocaat, arts, accountant, architect en dergelijke	7	7
Eigenaar van een winkel, kleine zelfstandige	8	8
Eigenaar van een onderneming, (mede-) eigenaar van een bedrijf	9	9
IN LOONDIENST		
Vrije beroepen, zoals doctoren, advocaten accountant, architect	10	10
Hogere leidinggevende functie (president-directeur, algemeen directeur, directeur)	11	11
Middelbare leidinggevende functie (afdelingshoofden, leraren, junior managers en technici)	12	12
Werknemer, hoofdzakelijk werkend achter een bureau	13	13
Werknemer, niet werkend achter een bureau maar reizend (vertegenwoordiger, chauffeur, etcetera)	14	14
Werknemer, niet werkend achter een bureau maar in dienstverlenend beroep (ziekenhuis, restaurant, politie, brandweer, en dergelijke)	15	15
Opzichter, voorman	16	16
Geschoolde handarbeider	17	17
Ongeschoolde handarbeider, hulp in de huishouding	18	18
HEEFT NOOIT BETAALD WERK VERRICHT		19

EB63.4 D15a D15b

QA1 Als u onder vrienden bent, wordt er dan vaak, af en toe, of nooit over politieke zaken gesproken?

(154)

Vaak	1
Af en toe	2
Nooit	3
Weet niet	4

EB63.4 QA1

QA2 Slaagt u er wel eens in om vrienden, familie en collega's te overtuigen van iets waaraan u veel belang hecht? Gebeurt dit ...?

(INT.: LEES VOOR)

(155)

Meestal	1
Af en toe	2
Zelden	3
Nooit	4
Weet niet	5

EB63.4 QA2

QA3 Bent u over het geheel genomen zeer tevreden, tamelijk tevreden, niet zo tevreden of helemaal niet tevreden met het leven dat u leidt? Zou u zeggen dat u:

(INT.: LEES VOOR)

(156)

zeer tevreden bent	1
tamelijk tevreden bent	2
niet zo tevreden bent	3
helemaal niet tevreden bent	4
Weet niet	5

EB63.4 QA3

QA4 Wat zijn uw verwachtingen voor de komende 12 maanden: zullen de komende 12 maanden beter, slechter of hetzelfde zijn als het gaat om ...

	(INT.: LEES VOOR)	Beter	Slechter	Hetzelfde	Weet niet
--	-------------------	-------	----------	-----------	-----------

(157)	1	uw leven in het algemeen?	1	2	3	4
	2	de economische situatie in Nederland?	1	2	3	4
(158)	3	de financiële situatie in uw eigen huishouden?	1	2	3	4
(159)	4	de werkgelegenheid in Nederland?	1	2	3	4
(160)	5	de situatie wat uw eigen werk betreft?	1	2	3	4
(161)						

EB63.4 QA4

QA5 Als u uw huidige omstandigheden vergelijkt met die van vijf jaar geleden, zou u dan zeggen dat ze verbeterd zijn, ongeveer gelijk zijn gebleven of slechter zijn geworden?

(162)

Verbeterd	1
Ongeveer gelijk gebleven	2
Slechter geworden	3
Weet niet	4

EB63.4 QA5

QA6 Verwacht u dat uw persoonlijke omstandigheden in de loop van de komende vijf jaar zullen verbeteren, ongeveer gelijk zullen blijven of slechter zullen worden?

(163)

Zullen verbeteren	1
Zullen ongeveer gelijk blijven	2
Zullen slechter worden	3
Weet niet	4

EB63.4 QA6

QA7 Ik wil u nu een vraag stellen over het vertrouwen dat u heeft in bepaalde instellingen. Zegt u mij voor elk van de volgende instellingen of u er eerder wel vertrouwen of eerder geen vertrouwen in heeft.

(INT.: LEES VOOR)	eerder wel vertrouwen	eerder geen vertrouwen	Weet niet
-------------------	--------------------------	------------------------------	-----------

(164)	1	De geschreven pers	1	2	3
(165)	2	De radio	1	2	3
(166)	3	De televisie	1	2	3
(167)	4	Justitie, het Nederlandse rechtssysteem	1	2	3
(168)	5	De politie	1	2	3
(169)	6	Het leger	1	2	3
(170)	7	De kerk	1	2	3
(171)	8	De vakbonden	1	2	3
(172)	9	Politieke partijen	1	2	3
(173)	10	Grote ondernemingen	1	2	3
(174)	11	De Nederlandse regering	1	2	3
(175)	12	Het Nederlands Parlement, de Tweede Kamer	1	2	3
(176)	13	De Europese Unie	1	2	3
(177)	14	De Verenigde Naties	1	2	3
(178)	15	Liefdadigheidsinstellingen en vrijwilligersorganisaties	1	2	3

EB63.4 QA7 (4-9-11-12-13-14) - EB62.0 Q10 (1-2-3-5-6-7-8-10-15)

STEL QA8a TOT QA10a NIET IN BG, RO, TR, HR and CY(tcc)

QA8a In het algemeen gesproken: vindt u het een goede of een slechte zaak of noch het één noch het ander dat Nederland lid is van de Europese Unie?

(INT.: LEES VOOR.)

(179)

Goede zaak	1
Slechte zaak	2
Noch goed, noch slecht	3
Weet niet	4

EB63.4 QA8a

QA9a Heeft Nederland, alles welbeschouwd, naar uw idee wel of geen voordeel bij zijn lidmaatschap van de Europese Unie?

(180)

Wel voordeel	1
Geen voordeel	2
Weet niet	3

EB63.4 QA9a

QA10a Mensen zijn het oneens met de voor- en nadelen van het feit dat Nederland onderdeel uitmaakt van de Europese Unie. Ik ga nu een aantal punten voorlezen. Kunt u voor ieder punt aangeven of het lidmaatschap van Nederland aan de Europese Unie een heel goed, een tamelijk goed, een tamelijk slecht of een heel slecht effect op Nederland heeft?

(TOON SCHERM - EEN ANTWOORD MOGELIJK)

	(ENQ.: LEES VOOR)	Een heel goed effect	Een tamelijk goed effect	Een tamelijk slecht effect	Een heel slecht effect	Weet niet
--	-------------------	----------------------	--------------------------	----------------------------	------------------------	-----------

(181)

1	De veiligheid van Nederland	1	2	3	4	5	
(182)	2	De Nederlandse export	1	2	3	4	5
(183)	3	De levensstandaard in Nederland	1	2	3	4	5
(184)	4	De Nederlandse landbouw	1	2	3	4	5
(185)	5	De Nederlandse industry	1	2	3	4	5
(186)	6	De Nederlandse dienstensector	1	2	3	4	5
(187)	7	Werkgelegenheid in Nederland	1	2	3	4	5

EB19 TREND MODIFIED

IEDEREEN

QA11 Welk beeld roept de Europese Unie in het algemeen bij u op: een zeer positief beeld, een tamelijk positief beeld, een neutraal beeld, een tamelijk negatief beeld, of een zeer negatief beeld?

	(197)
Zeer positief	1
Tamelijk positief	2
Neutraal	3
Tamelijk negatief	4
Zeer negatief	5
Weet niet	6

EB63.4 QA10

QA12 Bent u persoonlijk voor of tegen de ontwikkeling naar een Europese politieke unie?

	(198)
Voor	1
Tegen	2
Weet niet	3

EB63.4 QA11

QA13 Wat betekent de Europese Unie voor u persoonlijk?

INT.: TOON SCHERM; LEES VOOR; MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK

	(199-214)
Vrede	1,
Economische welvaart	2,
Democratie	3,
Sociale zekerheid	4,
de vrijheid om overal in de Europese Unie te kunnen reizen, studeren en werken	5,
Culturele diversiteit	6,
Een sterkere invloed in de wereld	7,
De Euro	8,
Werkeloosheid	9,
Bureaucratie	10,
Weggegooid geld	11,
Het verlies van onze culturele identiteit	12,
Meer criminaliteit	13,
Niet genoeg controles aan de grenzen van landen buiten de Europese Unie	14,
iets anders (INT.: INDIEN SPONTAAN GENOEMD)	15,
Weet niet	16,

EB63.4 QA12

QA14	Geeft de Europese Unie u persoonlijk het gevoel van ...?
------	--

(INT.: TOON SCHERM; LEES VOOR; MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK.)

(215-222)

enthousiasme	1,
hoop	2,
vertrouwen	3,
onverschilligheid	4,
angst	5,
wantrouwen	6,
het te willen afkeuren	7,
Weet niet	8,

EB63.4 QA13

QA15	Wilt u mij voor elke uitspraak zeggen of u het eerder eens of oneens bent?
------	--

	(INT.: LEES VOOR)	Eerder eens	Eerder oneens	Weet niet
--	-------------------	-------------	---------------	-----------

(223)	1	Mijn stemt telt mee in de Europese Unie.	1	2	3
(224)	2	Ik begrijp hoe de Europese Unie in elkaar zit.	1	2	3

EB63.4 QA14a&b TREND MODIFIED

--

QA16	In welke mate bent u het eens of oneens met de volgende stellingen?
------	---

(ENQ.: TOON SCHERM - SLECHTS ÉÉN ANTWOORD MOGELIJK)

	(ENQ.: LEES VOOR)	Helemaal mee eens	Eerder mee eens	Eerder mee oneens	Helemaal mee oneens	Weet niet
--	-------------------	----------------------	--------------------	-------------------------	---------------------------	-----------

(225)	1	Ik voel me erg betrokken bij Europese aangelegenheden	1	2	3	4	5
(226)	2	Ik zou meer betrokken willen zijn bij Europese aangelegenheden, maar ik weet niet hoe ik dit moet doen	1	2	3	4	5
(227)	3	Europese instellingen zouden beter hun best moeten doen om de burgers van de Europese Unie meer te betrekken bij Europese aangelegenheden	1	2	3	4	5
(228)	4	De Nederlandse overheid zou beter haar best moeten doen om haar burgers meer te betrekken bij Europese aangelegenheden	1	2	3	4	5
(229)	5	De lokale overheden in Nederland zouden beter hun best moeten doen om de burgers meer te betrekken bij Europese aangelegenheden	1	2	3	4	5

EB64.2 NEW

QA17a	Hoe snel gaat momenteel volgens u het opbouwproces van Europa? Op het scherm ziet u 7 mannetjes. Nummer 1 staat stil, nummer 7 loopt zo hard mogelijk. Wilt u het cijfer noemen van het mannetje dat het beste uw mening weergeeft over de snelheid van het opbouwproces van Europa?
-------	--

QA17b	En welk mannetje geeft het beste de snelheid weer die u zou wensen?
-------	---

(INT.: TOON SCHERM MET SCHAAL.)

	(230)	(231)
(INT.: LEES VOOR)	QA17a	QA17b
	HUIDIGE SNELHEID	GEWENSTE SNELHEID
Staat stil	1	1
	2	2
	3	3
	4	4
	5	5
	6	6
Loopt zo hard mogelijk	7	7
Weet niet	8	8

EB62.0 Q19a&b TREND

STEL NUMMER 10 NIET IN BE, DE, EL, ES, FR, IE, IT, LU, NL, AT, PT and FI (EURO GEBIED)

QA18 Sommige mensen kunnen bang zijn voor bepaalde zaken als het gaat om de opbouw van Europa, de Europese Unie. Ik lees u een aantal zaken voor waarvoor sommige mensen zeggen bang te zijn. Wilt u mij voor elk daarvan zeggen of u daar tegenwoordig persoonlijk bang voor bent of niet

	(INT.: LEES VOOR)	tegenwoordig bang voor	tegenwoordig niet bang voor	Weet niet
(232)	1 Verlies van invloed voor de kleinere lidstaten.	1	2	3
	2 Een toename van de handel in drugs en van de internationale georganiseerde misdaad.	1	2	3
(233)	3 Dat onze taal steeds minder gebruikt zal worden.	1	2	3
(234)	4 Dat ons land meer en meer zal moeten betalen aan de Europese Unie.	1	2	3
(235)	(236) 5 Het verlies van sociale voorzieningen.	1	2	3
(237)	6 Het verlies van onze nationale identiteit en onze nationale cultuur.	1	2	3
(238)	7 Een economische crisis.	1	2	3
(239)	8 De verplaatsing van banen naar andere lidstaten met lagere productiekosten.	1	2	3
(240)	9 Meer problemen voor Nederlandse boeren en veehouders.	1	2	3

EB63.4 QA16

IEDEREEN

QA19 Hoe vaak...

(TOON SCHERM)

	(LEES VOOR)	Elke dag	Verscheiden keren per week	Een of twee keer per week	Minder vaak	Nooit	Weet niet
--	-------------	----------	----------------------------	---------------------------	-------------	-------	-----------

(242)	1	Kijkt u naar het nieuws op televisie	1	2	3	4	5	6
(243)	2	Leest u het nieuws in de krant	1	2	3	4	5	6
(244)	3	Luistert u naar het nieuws op de radio	1	2	3	4	5	6

EB63.4 QA17

QA20 Gebruikmakend van de schaal op dit scherm, welk cijfer geeft dan het beste weer hoeveel u weet over de Europese Unie, haar beleid en haar instellingen?

(INT.: TOON SCHERM SCHAAL.)

(245-246)

WEET ER HELEMAAL NIETS VAN					WEET ER ALLES VAN				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Weet niet 11

EB63.4 QA18

QA21 Welk van de volgende uitspraken komt het meest overeen met uw mening?

(ENQ.: LEES OP - TOON SCHERM - SLECHTS ÉÉN ANTWOORDEN MOGELIJK)

(247)

Ik moet echt meer te weten komen over de Europese Unie	1
Ik zou graag iets meer informatie willen hebben over de Europese Unie	2
Als het om mijzelf gaat, ben ik tevreden met de kennis die ik heb over de Europese Unie	3
Weet niet	4

EB49.0 Q8

QA22 Over welke onderwerpen of beleidsgebieden van de Europese Unie zou u meer informatie willen ontvangen?

(ENQ.: LEES OP - TOON SCHERM - MEER ANTWOORDEN MOGELIJK)

(248-266)

De landen en de inwoners van de Europese Unie	1,
De Europese munteenheid	2,
De uitbreiding van de Europese Unie met nieuwe landen	3,
Uw rechten als burger van de Europese Unie	4,
De manier waarop de Europese instituties werken	5,
Buitenlandbeleid / Externe betrekkingen	6,
De Europese interne markt	7,
Werkgelegenheidsbeleid	8,
Landbouw- en visserijbeleid	9,
Ontwikkelingssamenwerking en hulp- en humanitair beleid	10,
Milieubeleid en nucleair veiligheidsbeleid	11,
Wetenschap, onderzoek en beleid ten aanzien van ontwikkeling	12,
Regionaal beleid, steun voor de minder ontwikkelde gebieden	13,
Onderwijsmaatregelen, opleiding en jeugd	14,
Televisie- en filmbeleid	15,
Cultuurbeleid	16,
Consumentenbeleid	17,
Gezondheidszorg en sociaal beleid	18,
Weet niet	19,

EB49.0 Q9

QA23 Welke van de volgende bronnen gebruikt u als u informatie zoekt over de Europese Unie, haar beleid en haar instellingen?

(INT.: TOON SCHERM; LEES VOOR; MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK; DOORVRAGEN: 'EN WAAR NOG MEER?')

(267-278)

bezoeken van vergaderingen, lezingen en bijeenkomsten	1,
gesprekken met familie, vrienden, collega's	2,
in dagbladen	3,
in andere kranten, weekbladen of tijdschriften	4,
televisie	5,
radio	6,
het Internet	7,
in boeken, brochures, informatiefolders	8,
de telefoon (Informatienummers, Europa Direct, etc.)	9,
zoekt nooit dit soort informatie, niet geïnteresseerd (INT.: INDIEN SPONTAAN GENOEMD)	10,
andere bronnen (INT.: INDIEN SPONTAAN GENOEMD)	11,
Weet niet	12,

EB63.4 QA19 TREND SLIGHTLY MODIFIED

QA24 Wat vindt u in het algemeen gesproken van de berichtgeving door de Nederlandse schrijvende pers over de Europese Unie? Is dat teveel, precies goed of te weinig?

(EEN ANTWOORD PER LIJN)

	(LEES VOOR)	Teveel	Precies goed	Te weinig	Weet niet
--	-------------	--------	--------------	-----------	-----------

(279)	1	Televisie	1	2	3	4
(280)	2	Radio	1	2	3	4
(281)	3	De schrijvende pers	1	2	3	4

EB63.4 QA20a

QA25 En bent u van mening dat de Nederlandse media de Europese Unie te positief, objectief of te negatief voorstellen?

(EEN ANTWOORD PER LIJN)

	(LEES VOOR)	Te positief	Objectief	Te negatief	Weet niet
--	-------------	-------------	-----------	-------------	-----------

(282)	1	Televisie	1	2	3	4
(283)	2	Radio	1	2	3	4
(284)	3	De schrijvende pers	1	2	3	4

EB63.4 QA20b

QA26 Heeft u wel eens iets gehoord over.....?

	(INT.: LEES VOOR)	JA	NEE	Weet niet
--	-------------------	----	-----	-----------

(285)	1	Het Europees Parlement	1	2	3
(286)	2	De Europese Commissie	1	2	3
(287)	3	De Raad van de Europese Unie (Raad van Ministers)	1	2	3
(288)	4	Het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen	1	2	3
(289)	5	De Europese Ombudsman	1	2	3
(290)	6	De Europese Centrale Bank	1	2	3
(291)	7	De Europese Rekenkamer	1	2	3
(292)	8	Het Comité van de Regio	1	2	3
(293)	9	Het Economisch en Sociaal Comité van de Europese Unie	1	2	3

EB63.4 QA21 (1-2-3-4-6) - EB62.0 Q27 (5-7-8-9)

QA27	En kunt u mij voor de volgende instanties zeggen of u er eerder wel vertrouwen of eerder geen vertrouwen in heeft?
------	--

	(INT.: LEES VOOR)	EERDER WEL VERTROU WEN	EERDER GEEN VERTROU WEN	Weet niet
--	-------------------	---------------------------------	----------------------------------	-----------

(294)	1	Het Europees Parlement	1	2	3
(295)	2	De Europese Commissie	1	2	3
(296)	3	De Raad van de Europese Unie (Raad van Ministers)	1	2	3
(297)	4	Het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen	1	2	3
(298)	5	De Europese Ombudsman	1	2	3
(299)	6	De Europese Centrale Bank	1	2	3
(300)	7	De Europese Rekenkamer	1	2	3
(301)	8	Het Comité van de Regio	1	2	3
(302)	9	Het Economisch en Sociaal Comité van de Europese Unie	1	2	3

EB63.4 QA23 (1-2-3-4-6) - EB62.0 Q29 (5-7-8-9)

QA28	Kunt u mij voor elk van de volgende uitspraken over de Europese Unie zeggen of deze juist of onjuist is?
------	--

	(INT.: LEES VOOR)	JUIST	ONJUIST	Weet niet
--	-------------------	-------	---------	-----------

(303)	1	De Europese Unie bestaat momenteel uit 15 lidstaten.	1	2	3
(304)	2	De Leden van het Europese Parlement worden rechtstreeks gekozen door de inwoners van de Europese Unie.	1	2	3
(305)	3	De Europese Unie heeft zijn eigen volkslied.	1	2	3
(306)	4	De laatste verkiezingen voor het Europese Parlement hebben plaatsgevonden in juni 2002.	1	2	3

EB63.4 QA24

STEL QA29a EN QA29b ALLEEN IN GB

STEL QA29c EN QA29d ALLEEN IN OOSTENRIJK

IEDEREEN

QA30 Wat zijn volgens u momenteel de twee belangrijkste zaken die in Nederland spelen?

(INT.: TOON SCHERM; LEES VOOR; MAXIMAAL 2 ANTWOORDEN)

(311-326)

Criminaliteit	1,
Openbaar vervoer	2,
Economische situatie	3,
Inflatie	4,
Belastingen	5,
Werkeloosheid	6,
Terrorisme	7,
Defensie/buitenlandse politiek	8,
Huisvesting	9,
Immigratie	10,
Gezondheidszorg	11,
Onderwijs	12,
Pensioenen	13,
Milieubescherming	14,
Overig (INT.: INDIEN SPONTAAN GENOEMD)	15,
Weet niet	16,

EB63.4 QA26

QA31 Kunt u mij voor elk van de volgende gebieden zeggen of u vindt dat beslissingen genomen moeten worden door de Nederlandse regering, of binnen de Europese Unie.

	(INT.: LEES VOOR)	NEDERLANDSE REGERING	BINNEN DE EUROPESE UNIE	Weet niet
--	-------------------	-------------------------	----------------------------------	-----------

(327)	1	Bestrijden van criminaliteit	1	2	3
(328)	2	Belastingen	1	2	3
(329)	3	Bestrijden van de werkloosheid	1	2	3
(330)	4	Bestrijden van terrorisme	1	2	3
(331)	5	Defensie en Buitenlandse Zaken	1	2	3
(332)	6	Immigratie	1	2	3
(333)	7	Onderwijssysteem	1	2	3
(334)	8	Pensioenen	1	2	3
(335)	9	Beschermen van het milieu	1	2	3
(336)	10	Gezondheid en sociale zekerheid	1	2	3
(337)	11	Landbouw- en visserijbeleid	1	2	3
(338)	12	Bescherming van de consument	1	2	3
(339)	13	Wetenschappelijk en technologisch onderzoek	1	2	3
(340)	14	Ondersteuning voor gebieden die economische problemen hebben	1	2	3
(341)	15	Energiebeleid	1	2	3
(342)	16	Concurrentiebeleid	1	2	3

EB62.0 Q35a TREND MODIFIED

QA32 Hoe denkt u over elk van de volgende voorstellen. Wilt u mij voor elk voorstel zeggen of u er vóór of tegen bent.

	(INT.: LEES VOOR)	VOOR	TEGEN	Weet niet	
(343)	1	Een Europese Monetaire Unie met één munteenheid, de euro	1	2	3
(344)	2	Een gemeenschappelijke buitenlandse politiek van de Europese lidstaten tegenover andere landen.	1	2	3
(345)	3	Een gemeenschappelijk defensie- en veiligheidspolitiek van de Europese lidstaten.	1	2	3
(346)	4	Verdergaande uitbreiding van de Europese Unie teneinde andere landen in de toekomst deel te laten nemen.	1	2	3
(347)	5	Een grondwet voor de Europese Unie	1	2	3
(348)	6	Het feit dat de ene groep landen sneller aan het bouwen is aan Europa dan dat andere landen doen	1	2	3
(349)	7	Kinderen op school les geven over de werking van de Europese instellingen	1	2	3

EB63.4 QA28

--

QA33a	Er wordt vandaag de dag veel gesproken over de doelen die Nederland zich moet stellen voor de komende 10 of 15 jaar. Op het scherm ziet u een lijst met doelen waarvan verschillende mensen zeggen dat ze top prioriteit moeten krijgen. Kunt u zeggen welk van deze doelen u zelf het belangrijkste vindt voor de lange termijn?
-------	---

QA33b	En wat is is uw tweede keus?
-------	------------------------------

(ENQ.: TOON SCHERM - ÉÉN ANTWOORD MOGELIJK)

	(350)	(351)
(ENQ.: LEES VOOR)	QA33a	QA33b
Ordehandhaving in het land	1	1
Mensen meer inspraak geven in belangrijke beslissingen van de regering	2	2
De strijd tegen inflatie	3	3
Bescherming van de vrijheid van meningsuiting	4	4
Weet niet	5	5

EB52.1 Q12a&b

QA34	Ik ga nu een aantal acties oplezen die de Europese Unie zou kunnen ondernemen. Kunt u mij van de volgende acties aangeven welke drie volgens u prioriteit hebben?
------	---

(INT.: TOON SCHERM ; LEES VOOR; MAXIMAAL 3 ANTWOORDEN)

(352-369)

Nieuwe lidstaten toelaten	1,
Dichter bij de Europese burgers staan, bijvoorbeeld door ze meer te informeren over de Europese Unie haar beleid en haar instellingen	2,
Met succes de gemeenschappelijke Europese munt, de Euro, invoeren	3,
Bestrijden van armoede en sociale uitsluiting	4,
Milieubescherming	5,
De kwaliteit van voedselproducten waarborgen	6,
Consumenten beschermen en de kwaliteit van producten waarborgen	7,
Bestrijden van de werkloosheid	8,
Reorganiseren van de instellingen van de Europese Unie en de wijze waarop zij functioneren	9,
Bestrijden van de georganiseerde misdaad en de drugshandel	10,
Opkomen voor de politieke en diplomatieke betekenis van de Europese Unie in de wereld	11,
Handhaven van de vrede en de veiligheid in Europa	12,
Waarborgen van de rechten van het individu en van het respect voor de democratische grondbeginselen in Europa	13,
De strijd tegen terrorisme	14,
Bestrijden van illegale immigratie	15,
Anders (INDIEN SPONTAAN GENOEMD)	16,
Geen van deze (INDIEN SPONTAAN GENOEMD)	17,
Weet niet	18,

EB63.4 QA29

QA35	Wat vindt u: moeten beslissingen over de Europese defensiepolitiek genomen worden door de nationale regeringen, door de NAVO of door de Europese Unie?
------	--

(SLECHTS EEN ANTWOORD MOGELIJK)

(370)

Nationale regeringen	1
NAVO	2
Europese Unie	3
iets anders (ENQ.: INDIEN SPONTAAN GENOEMD)	4
Weet niet	5

EB61 Q31

QA36 Met welke van de volgende twee uitspraken bent u het het meest eens?

(ENQ: LEES OP - ÉÉN ANTWOORD MOGELIJK)

(371)

De Europese Unie moet over meer financiële middelen beschikken gezien haar politieke doelstellingen.	1
De politieke doelstellingen van de Europese Unie rechtvaardigen geen stijging van haar budget	2
Weet niet	3

EB63.4 QA30

QA37 Aan welk van de volgende zaken die u daar ziet staan geeft de Europese Unie volgens u het grootste deel van haar budget uit?

(INT.: TOON SCHERM; LEES VOOR; SLECHTS ÉÉN ANTWOORD MOGELIJK.)

(372)

Werkloosheid en sociale zaken	1
Landbouw	2
Wetenschappelijk onderzoek	3
Regionale hulp	4
Buitenlandse politiek en hulp aan landen buiten de Europese Unie	5
Bestuurs- en personeelskosten, gebouwen	6
Andere zaken (INDIEN SPONTAAN GENOEMD)	7
Weet niet	8

EB63.4 QA31

QA38a En probeert de Verenigde Staten volgens u een positieve, een negatieve rol of een neutrale rol te spelen bij ...?

	(INT.: LEES VOOR)	POSITIEF	NEGATIE F	NOCH POSITIEF NOCH NEGATIE F	Weet niet
--	-------------------	----------	--------------	--	-----------

(373)	1	de vrede in de wereld	1	2	3	4
(374)	2	de bestrijding van het terrorisme	1	2	3	4
(375)	3	de groei van de wereldeconomie	1	2	3	4
(376)	4	de bestrijding van de armoede in de wereld	1	2	3	4
(377)	5	de bescherming van het milieu	1	2	3	4

EB63.4 QA33a

QA38b	En probeert de Europese Unie volgens u een positieve rol, een negatieve rol of een neutrale rol te spelen bij ...?
-------	--

	(INT.: LEES VOOR)	POSITIEF	NEGATIE F	NOCH POSITIEF NOCH NEGATIE F	Weet niet
--	-------------------	----------	--------------	--	-----------

(378)	1	de vrede in de wereld	1	2	3	4
(379)	2	de bestrijding van het terrorisme	1	2	3	4
(380)	3	de groei van de wereldeconomie	1	2	3	4
(381)	4	de bestrijding van de armoede in de wereld	1	2	3	4
(382)	5	de bescherming van het milieu	1	2	3	4

EB63.4 QA33b

--

QA39	Beschouwt u zichzelf behalve als Nederlander ook wel eens als Europeaan? Gebeurt dit vaak, soms of nooit
------	--

(SLECHTS EEN ANTWOORD MOGELIJK)

	(383)
Vaak	1
Soms	2
Nooit	3
Weet niet	4

EB37.0

QA40	Ziet u zichzelf in de nabije toekomst..?
------	--

(INT. TOON SCHERM – LEES VOOR – SLECHTS EEN ANTWOORD MOGELIJK)

	(384)
Alleen als Nederlander	1
Als Nederlander maar ook als Europeaan	2
Als Europeaan maar ook als Nederlander	3
Alleen als Europeaan	4
Weet niet	5

EB62.0 Q43a ballot A

QA41 Zou u zeggen dat u er zeer trots, tamelijk trots, niet zo trots of helemaal niet trots op bent ... te zijn?

(NATIONALITEIT ALS GESPECIFICEERD IN VRAAG1 VAN DE VRAGENLIJST)? (INT.: SLECHTS EEN ANTWOORD MOGELIJK)

(385)

Zeer trots	1
Tamelijk trots	2
Niet zo trots	3
Helemaal niet trots	4
Weet niet	5

EB62.0 Q45

QA42 En zou u zeggen dat u er zeer trots, tamelijk trots, niet zo trots of helemaal niet trots op bent een Europeaan te zijn?

(INT.: SLECHTS EEN ANTWOORD MOGELIJK)

(386)

Zeer trots	1
Tamelijk trots	2
Niet zo trots	3
Helemaal niet trots	4
Weet niet	6

EB62.0 Q46

QA43 En denkt u weleens over uzelf als een wereldburger? Gebeurt dit vaak, soms of nooit?

(SLECHTS EEN ANTWOORD MOGELIJK)

(387)

Vaak	1
Soms	2
Nooit	3
Weet niet	4

EB64.2 NEW

QA44	Voor elk van de volgende landen: bent u voor of tegen het lidmaatschap van de Europese Unie?
------	--

--

	(LEES VOOR)	Voor	Tegen	Weet niet
--	-------------	------	-------	-----------

(388)	1	Zwitserland	1	2	3
(389)	2	Noorwegen	1	2	3
(390)	3	Bosnië en Herzegovina	1	2	3
(391)	4	Kroatië	1	2	3
(392)	5	De voormalige Joegoslavische republiek Macedonië (FYROM)	1	2	3
(393)	6	Servië en Montenegro	1	2	3
(394)	7	IJsland	1	2	3
(395)	8	Albanië	1	2	3
(396)	9	Bulgarije	1	2	3
(397)	10	Roemenië	1	2	3
(398)	11	Oekraïne	1	2	3
(399)	12	Turkije	1	2	3

EB63.4 QB2

QA45 Kunt u voor elk van de volgende uitspraken aangeven of u het er helemaal mee eens, een beetje mee eens, een beetje mee oneens of helemaal mee oneens bent?

(TOON SCHERM - LEES VOOR)

		Helemaal mee eens	Eerder mee eens	Eerder mee oneens	Helemaal mee oneens	Weet niet
(400)	1 Turkije hoort gedeeltelijk bij Europa vanwege de geografische ligging	1	2	3	4	5
(401)	2 Turkije hoort gedeeltelijk bij Europa vanwege de geschiedenis van het land	1	2	3	4	5
(402)	3 De toetreding van Turkije tot de Europese Unie zal de veiligheid in deze regio versterken	1	2	3	4	5
(403)	4 Turkije's toetreding tot de Europese Unie zal het wederzijdse begrip voor Europese en Islamitische waarden ten goede komen	1	2	3	4	5
(404)	5 De culturele verschillen tussen Turkije en de lidstaten van de Europese Unie zijn te significant om toetreding toe te laten	1	2	3	4	5
(405)	6 Turkije's toetreding zal de verjonging van een vergrijzend Europa ten goede komen	1	2	3	4	5
(406)	7 Met de toetreding van Turkije bestaat de kans dat immigratie naar meer ontwikkelde landen in de Europese Unie wordt bevorderd	1	2	3	4	5
(407)	8 Om over tien jaar lid te worden van de Europese Unie, moet Turkije de mensenrechten op systematische wijze respecteren	1	2	3	4	5
(408)	9 Om over tien jaar lid te worden van de Europese Unie, moet Turkije de toestand van haar economie aanmerkelijk verbeteren	1	2	3	4	5

EB63.4 QB3

NIET VRAGEN IN ES, EL, IT, SI, HU, LU, CY, MT, SK, LV, AT, DE and LT

QA46 Voor zover u bekend bent met de Europese Grondwet, zou u zeggen dat u daar voor of tegen bent?

(INT: Lees voor, slechts een antwoord mogelijk)

(409)

Geheel voor	1
Enigszins voor	2
Enigszins tegen	3
Geheel tegen	4
Weet niet	5

EB63.4 QC2 (FILTER MODIFIED)

IEDEREEN

QA47 Kunt u voor ieder van de volgende zaken zeggen of u het hier helemaal mee eens, een beetje mee eens, een beetje mee oneens of helemaal mee oneens bent? Als alle lidstaten het verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa aannemen, dan zal dat de werking van de Europese Unie....maken

(ÉÉN ANTWOORD PER REGEL)

	(LEES VOOR)	Helemaal mee eens	Eerder mee eens	Eerder mee oneens	Helemaal mee oneens	Weet niet
--	-------------	-------------------	-----------------	-------------------	---------------------	-----------

(410)	1	Meer democratisch	1	2	3	4	5
(411)	2	Meer efficiënt	1	2	3	4	5
(412)	3	Meer transparant	1	2	3	4	5

EB63.4 QC8

QA48 Kunt u voor ieder van de volgende zaken aangeven of u het hier helemaal mee eens bent, een beetje mee eens bent, een beetje mee oneens bent of helemaal mee oneens bent? Als alle lidstaten het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa aannemen, dan wordt de Europese Unie...

(ÉÉN ANTWOORD PER REGEL)

	(LEES VOOR)	Helemaal mee eens	Eerder mee eens	Eerder mee oneens	Helemaal mee oneens	Weet niet
--	-------------	-------------------	-----------------	-------------------	---------------------	-----------

(413)	1	Sterker in de wereld	1	2	3	4	5
(414)	2	Economisch meer concurrerend	1	2	3	4	5
(415)	3	Meer sociaal denkend	1	2	3	4	5

EB63.4 QC9

QA49 13 landen hebben de Europese Grondwet geratificeerd, maar Frankrijk en Nederland hebben "nee" gestemd. Welke van de volgende uitspraken beschrijft uw mening het best?

(ENQ. LEES OP - SLECHTS ÉÉN ANTWOORD MOGELIJK)

(416)

De Europese Lidstaten moeten het ratificatie proces van de Europese Grondwet voort te zetten	1
Over de Europese Grondwet moet opnieuw onderhandeld worden	2
De Europese Grondwet moet verworpen worden	3
Weet niet	4

EB64.2 NEW

IEDEREEN

QA50 Welke van de volgende twee uitspraken beschrijft uw mening het best?

(ENQ. LEES OP - SLECHTS ÉÉN ANTWOORD MOGELIJK)

(417)

Een Europese Grondwet is noodzakelijk om te garanderen dat Europese Instellingen goed werken	1
Een Europese Grondwet is niet noodzakelijk om te garanderen dat Europese Instellingen goed werken	2
Weet niet	3

EB64.2 NEW

QA51	Zou u in het algemeen zeggen dat de kwaliteit van leven in Europa op het moment veel beter, iets beter, iets minder goed of zeker minder goed is dan in...
------	--

(TOON SCHERM)

	(LEES OP)	Veel beter	Iets beter	Iets mind er goed	Zeker mind er goed	Hetz elfde (Indi en SPO NTA AN geno emd)	Weet niet

(418)	1	De Verenigde Staten	1	2	3	4	5	6
(419)	2	Japan	1	2	3	4	5	6
(420)	3	China	1	2	3	4	5	6
(421)	4	India	1	2	3	4	5	6

EB63.4 QD4 TREND SLIGHTLY MODIFIED

QA52	Zou u zeggen dat de Europese Economie het beter doet, slechter doet, of even goed doet als de economie in...
------	--

(TOON SCHERM)

	(LEES OP)	Beter doet	Slechter doet	Is even goed	Weet niet

(422)	1	De Verenigde Staten	1	2	3	4
(423)	2	Japan	1	2	3	4
(424)	3	China	1	2	3	4
(425)	4	India	1	2	3	4

EB63.4 QD5a

--

QA53	Voor ieder van de volgende zaken, kunt u aangeven of de Europese Unie voorop loopt, achter loopt of gelijk loopt met de Verenigde Staten
------	--

(TOON SCHERM - ÉÉN ANTWOORD PER LIJN)

	(LEES OP)	Voor	Achter	Gelijk	Weet niet
(426)	1 Wetenschappelijk onderzoek	1	2	3	4
(427)	2 Medisch onderzoek	1	2	3	4
(428)	3 Milieubescherming	1	2	3	4
(429)	4 Technologische innovatie	1	2	3	4
(430)	5 Gezondheidszorg	1	2	3	4
(431)	6 Onderwijs	1	2	3	4
(432)	7 Bestrijden van sociale ongelijkheid	1	2	3	4
(433)	8 Bestrijden van werkloosheid	1	2	3	4
(434)	9 Bestrijden van discriminatie	1	2	3	4
(435)	10 De oprichting van bedrijven	1	2	3	4

EB63.4 QD5b

QA54	De Gemeenschappelijke markt heeft de concurrentie vergroot op een aantal gebieden waaronder transport, telecomdiensten, het bankwezen en verzekeringen. Zou u in het algemeen zeggen dat dit een zeer positief, enigszins positief, enigszins negatief, of zeer negatief effect heeft.
------	--

(INT.: LEES OP, SLECHTS ÉÉN ANTWOORD MOGELIJK)

	(436)
Zeer positief	1
Enigszins positief	2
Enigszins negatief	3
Zeer negatief	4
Noch positief, noch negatief (INT.: INDIEN SPONTAAN GENOEMD)	5
Weet niet	6

EB62.1 QB6

QA55 Er zijn meerdere gevolgen verbonden aan de globalisering van de handel. Als u het woord "globalisering" hoort, waar denkt u dan als eerste aan?

(LEES OP - SLECHTS ÉÉN ANTWOORD MOGELIJK)

(437)

Mogelijkheden voor Nederlandse bedrijven voor wat betreft nieuwe afzetmarkten	1
Buitenlandse investeringen in Nederland	2
Verplaatsing van sommige bedrijven naar landen waar de lonen lager zijn	3
Toegenomen concurrentie voor Nederlandse bedrijven	4
Iets anders (INT.:INDIEN SPONTAAN GENOEMD)	5
Weet niet	6

EB63.4 QD6 TREND SLIGHTLY MODIFIED

QA56 In welke mate bent u het eens of oneens met de volgende stelling: De Europese Unie beschermt ons tegen de negatieve gevolgen van globalisatie.

(ENQ: LEES OP - ÉÉN ANTWOORD MOGELIJK)

(438)

Helemaal mee eens	1
Eerder mee eens	2
Eerder mee oneens	3
Helemaal mee oneens	4
Weet niet	5

EB64.2 NEW

QA57 Welke van de twee volgende meningen komt het meest overeen met uw mening? In het algemeen, bedrijven die zich elders vestigen....

(LEES OP - ÉÉN ANTWOORD MOGELIJK)

(439)

hebben geen andere keus als ze willen voorkomen dat ze moeten sluiten	1
doen dat met als doel een hogere winst te behalen	2
Weet niet	3

EB63.4 QD7

QA58	Kunt u voor elk van de volgende uitspraken aangeven of u het er helemaal mee eens bent, eerder mee eens bent, eerder mee oneens bent, geheel mee oneens bent.
------	---

TOON SCHERM

	INT.:LEES OP	Geheel mee eens	Eerder mee eens	Eerder mee oneens	Geheel mee oneens	Weet niet
--	--------------	-----------------	-----------------	-------------------	-------------------	-----------

(440)	1	We hebben behoefte aan immigranten om te werken in bepaalde sectoren van de economie.	1	2	3	4	5
(441)	2	De komst van immigranten in Europa kan een efficiënte oplossing zijn voor de vergrijzing van de Europese bevolking.	1	2	3	4	5

EB62.1 QB9

Indien "op dit moment werkzaam", code 5 tot en met 18 in D15a

QA59	Zou zeggen dat u er zeer gerust, enigszins gerust, enigszins ongerust, of helemaal niet gerust op bent dat u uw huidige baan in de komende maanden zult kunnen behouden?
------	--

(INT.: lees op, slechts een antwoord mogelijk)

	(442)
Zeer gerust	1
Enigszins gerust	2
Enigszins ongerust	3
Helemaal niet gerust	4
Weet niet	5

EB62.1 QB15

IEDEREEN

QA60 Als u op dit moment denkt aan de toekomst van de pensioenen, heeft u er dan veel vertrouwen, enigszins vertrouwen, enigszins geen vertrouwen of helemaal geen vertrouwen in.

(INT.: lees op, slechts een antwoord mogelijk)

(443)

veel vertrouwen	1
enigszins vertrouwen	2
enigszins geen vertrouwen	3
helemaal geen vertrouwen	4
weet niet	5

EB62.1 QB17

Indien "op dit moment werkzaam", code 5 tot en met 18 in D15a

QA61 Als u zou moeten kiezen uit de volgende mogelijkheden bedoeld om de financiering van het pensioenstelsel te kunnen garanderen in Nederland, welk zou dan voor u het meest aanvaardbaar zijn?

(INT.: lees op, slechts een antwoord mogelijk)

(444)

Langer werken en bijdragen	1
Handhaaf de huidige pensioenleeftijd en verhoog de bijdragen aan de sociale zekerheid	2
Handhaaf de huidige pensioenleeftijd en accepteer dat u minder zult ontvangen	3
Geen van deze (INT.: INDIEN SPONTAAN GENOEMD)	4
Een combinatie van alledrie (INT.: INDIEN SPONTAAN GENOEMD)	5
Weet niet	6

EB62.1 QB18a

Indien op dit moment geen betaald werk -code 1 tot en met 4 in D15a

QA62 Welke van de volgende mogelijkheden bedoeld om de financiering van het pensioenstelsel te kunnen garanderen in Nederland, zou volgens u het meest aanvaardbaar zijn voor een werkend persoon?

(INT.: lees op, slechts een antwoord mogelijk)

	(445)
Langer werken en bijdragen	1
Handhaaf de huidige pensioenleeftijd en verhoog de bijdragen aan de sociale zekerheid die werknemers betalen	2
Handhaaf de huidige pensioenleeftijd en accepteer dat u minder zult ontvangen	3
Geen van deze (INT.: indien spontaan genoemd)	4
Een combinatie van alledrie (INT.: indien spontaan genoemd)	5
weet niet	6

EB62.1 QB18b

IEDEREEN

QA63 Aan welke van de volgende voorstellen zou u prioriteit geven voor het verbeteren van de prestaties van de Europese economie?

(LEES OP - MAXIMAAL 3 ANTWOORDEN MOGELIJK)

	(446-453)
Vergroot het wettelijk toegestane aantal werkuren per week	1,
Verbeter onderwijs en beroepstrainingen	2,
Investeer in onderzoek en innovatie	3,
Vergemakkelijk de oprichting van bedrijven	4,
Gebruik energie efficiënter	5,
Investeer in de infrastructuur van het transport (snelwegen, spoorwegen, etc.)	6,
Iets anders (indien SPONTAAN genoemd)	7,
Weet niet	8,

EB63.4 QD8

--

QA64	In het licht van de hoge energie prijzen, stellen sommigen voor nieuwe maatregelen te treffen die mensen zullen helpen bij het verminderen van hun energieverbruik. Wat zou, volgens u, de prioriteit van openbare instanties moeten zijn bij het mensen helpen hun verbruik te verminderen.
------	--

(LEES OP - MAXIMAAL 2 ANTWOORDEN MOGELIJK)

(454-459)

Meer informatie aanbieden over efficiënt energie gebruik	1,
Belastingvoordelen ontwikkelen om een efficiënt gebruik van energie te bevorderen	2,
Hogere rendements normen ontwikkelen voor energieverbruikende apparatuur	3,
Toepassing van huidige rendementsnormen strikter controleren	4,
Anders, namelijk (INDIEN SPONTAAN GENOEMD)	5,
Weet niet	6,

EB64.2 NEW

--

QA65	Om onze afhankelijkheid van geïmporteerde energiemiddelen te verminderen, moeten overheden kiezen van een lijst alternatieven, soms kostbare oplossingen. Op welke van de volgende zou de Nederlandse overheid zich de komende jaren moeten richten?
------	--

(TOON SCHERM - LEES OP - MAXIMAAL 2 ANTWOORDEN MOGELIJK)

(460-467)

Vooruitstrevend onderzoek naar nieuwe energietechnologie bevorderen (waterstof, schone kool, etc.)	1,
Regelgeving aanpassen om de afhankelijkheid van aardolie te beperken	2,
Het gebruik van atoomenergie ontwikkelen	3,
Het gebruik van zonne-energie ontwikkelen	4,
Het gebruik van windenergie ontwikkelen	5,
Geen van deze (INDIEN SPONTAAN GENOEMD)	6,
Anders, namelijk (INDIEN SPONTAAN GENOEMD)	7,
Weet niet	8,

EB64.2 NEW

STEL VRAAG AAN SPLIT A

QA66a	Bent u bereid meer te betalen voor energie van alternatieve energiebronnen dan voor energie uit andere bronnen? Hoeveel meer zou u bereid zijn te betalen?
-------	--

(TOON SCHERM -LEES OP - ÉÉN ANTWOORD MOGELIJK)

(468)

Nee, ik ben niet bereid meer te betalen	1
Ja, ik wil tot 5% meer betalen	2
Ja, ik wil 6% tot 10% meer betalen	3
Ja, ik wil 11% tot 25% meer betalen	4
Ja, ik wil meer dan 25% extra betalen	5
Weet niet	6

EB57.0 Q26

STEL VRAAG AAN SPLIT B

QA66b	Zoals u wellicht weet, worden we nu geconfronteerd met nieuwe uitdagingen op het gebied van energie, zoals hoge energie-prijzen, internationale verplichtingen om CO2 uitstoot te beperken, die ook inspanningen van de burgers in zou kunnen houden. Met welke van de volgende voorstellen bent u het het meest eens?
-------	--

(TOON SCHERM -LEES OP - ÉÉN ANTWOORD MOGELIJK)

(469)

Aangezien ik niet van plan ben mijn gewoontes op het gebied van energieverbruik te veranderen, ben ik bereid meer te betalen	1
Aangezien ik van plan ben mijn energieverbruik te verminderen, ben ik niet bereid om meer te betalen	2
Geen van deze (INDIEN SPONTAAN GENOEMD)	3
Ik ben niet van plan mijn energieverbruik te veranderen en ik zou ook niet bereid zijn meer te betalen (INDIEN SPONTAAN GENOEMD)	4
Ik ben van plan mijn energieverbruik te verminderen en ik zou bereid zijn meer te betalen (INDIEN SPONTAAN GENOEMD)	5
Anders, namelijk (INDIEN SPONTAAN GENOEMD)	6
Weet niet	7

EB64.2 NEW

IEDEREEN

QA67 Op welk niveau zouden, volgens u, de beslissingen genomen moeten worden, om te reageren op de nieuwe uitdagingen op het gebied van energie die we de komende jaren het hoofd moeten bieden?

(INT.:LEES OP - ÉÉN ANTWOORD MOGELIJK)

	(470)
Op Europees niveau	1
Op landelijk niveau	2
Op lokaal niveau	3
Weet niet	4

EB64.2 NEW

QA68 Ik laat u een lijst met producten of apparatuur zien. Als u beslist een nieuwe te kopen, besteedt u dan veel aandacht, een beetje aandacht of helemaal geen aandacht aan het energieverbruik?

(ÉÉN ANTWOORD PER LIJN)

	(ENQ.: LEES VOOR)	Veel aandacht	Een beetje aandacht	Helemaal geen aandacht	Weet niet
--	-------------------	------------------	------------------------	------------------------------	-----------

(471)	1	Een gloeilamp	1	2	3	4
(472)	2	Een koelkast	1	2	3	4
(473)	3	Een auto	1	2	3	4

EB57.0 Q27 TREND MODIFIED

QA69 Stel dat de prijs van loodvrije benzine of diesel 2 Euro wordt. Zou u dan uw auto heel wat minder vaak, iets minder vaak of even vaak gebruiken?

(INT.:LEES OP - ÉÉN ANTWOORD MOGELIJK)

	(474)
Heel wat minder vaak	1
Iets minder vaak	2
Even vaak	3
Niet van toepassing (indien spontaan genoemd)	4
Weet niet	5

EB64.2 NEW

QA70 Wat zou als eerste doen om het gebruik van uw auto te verminderen?

(INT.: lees op, slechts een antwoord mogelijk)

	(475)
Het openbaar vervoer vaker gebruiken	1
Dichter bij het werk gaan wonen	2
Een auto delen met familie/vrienden/buren...	3
Meer lopen	4
De fiets pakken	5
Iets anders (ENQ.: INDIEN SPONTAAN GENOEMD)	6
Weet niet	7

EB64.2 NEW

Nu naar een ander onderwerp.

STEL QB ALLEEN IN EU25

QB1 De Europese Unie voert een landbouw- en veeteeltbeleid waarvan zij wil dat het ten goede komt aan zowel consumenten als boeren. Met welke van de volgende uitspraken bent u het eens?

(TOON SCHERM -LEES OP - MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

(476-487)

Het garandeert dat het voedsel dat je koopt veilig is om te eten	1,
Het garandeert dat het voedsel dat je koopt van goede kwaliteit is	2,
Het garandeert dat het voedsel dat je koopt gezond is	3,
Het garandeert dat het voedsel dat je koopt redelijk is geprijsd	4,
Het garandeert dat je voldoende informatie hebt over het geografische gebied waar het vandaan komt	5,
Het garandeert dat je voldoende informatie hebt over de productie en verwerking van het voedsel	6,
Het garandeert dat boerderijdieren goed behandeld worden	7,
Het begunstigt consumenten meer dan boeren	8,
Het begunstigt boeren meer dan consumenten	9,
Het begunstigt boeren en consumenten in dezelfde mate	10,
Geen van deze (INT.: INDIEN SPONTAAN GENOEMD)	11,
Weet niet	12,

EB62.2 QB1

QB2	Welke van de volgende acties zouden volgens u qua prioriteit de 3 belangrijkste moeten zijn voor de Europese Unie voor wat betreft de landbouw politiek?
-----	--

(TOON SCHERM -LEES OP - MAXIMAAL 3 ANTWOORDEN MOGELIJK)

(488-501)

Zorgen voor een stabiel en toereikend inkomen voor boeren	1,
De Europese landbouw en veeteelt een sterkere concurrentiepositie op de wereldmarkt geven	2,
Boeren te helpen hun producten aan te passen aan de verwachting van de consument	3,
Het leven op het platteland te stimuleren en te verbeteren	4,
De ongelijke ontwikkeling tussen de verschillende regio's verminderen	5,
De diversiteit aan landbouw- en veeteeltproducten en landbouw- en veeteeltactiviteiten stimuleren	6,
Biologische productiemethoden stimuleren	7,
Respect voor het milieu promoten	8,
Het eigen karakter en de smaak van Europese landbouw- en veeteeltproducten beschermen	9,
Middelgrote en kleine boerenbedrijven beschermen	10,
Ervoor zorgen dat landbouw- en veeteeltproducten gezond en veilig zijn	11,
Het welzijn van dieren op boerderijen beschermen	12,
Geen van deze (INT.: INDIEN SPONTAAN GENOEMD)	13,
Weet niet	14,

EB62.2 QB2

QB3	Vindt u dat de landbouwpolitiek van de Europese Unie op dit moment haar rol tamelijk goed of tamelijk slecht vervult als het gaat om
-----	---

(TOON SCHERM)

	(LEES OP)	TAMELIJK GOED	TAMELIJK SLECHT	WEET NIET
--	-----------	------------------	--------------------	--------------

(502)	1	Zorgen voor een stabiel en toereikend inkomen voor boeren	1	2	3
(503)	2	De Europese landbouw en veeteelt een sterkere concurrentiepositie op de wereldmarkt geven	1	2	3
(504)	3	Boeren te helpen hun producten aan te passen aan de verwachting van de consument	1	2	3
(505)	4	Het leven op het platteland te stimuleren en te verbeteren	1	2	3
(506)	5	De ongelijke ontwikkeling tussen de verschillende regio's verminderen	1	2	3
(507)	6	De diversiteit aan landbouw- en veeteeltproducten en landbouw- en veeteeltactiviteiten stimuleren	1	2	3
(508)	7	Biologische productiemethoden stimuleren	1	2	3
(509)	8	Respect voor het milieu promoten	1	2	3
(510)	9	Het eigen karakter en de smaak van Europese landbouw- en veeteeltproducten beschermen	1	2	3
(511)	10	Middelgrote en kleine boerenbedrijven beschermen	1	2	3
(512)	11	Ervoor zorgen dat landbouw- en veeteeltproducten gezond en veilig zijn	1	2	3
(513)	12	Het welzijn van dieren op boerderijen beschermen	1	2	3

EB62.2 QB3

QB4	De Europese Unie geeft steeds minder subsidies voor landbouw- en veeteeltproducten. Tegelijkertijd wordt er steeds meer geld toegekend aan de bescherming en ontwikkeling van de algehele plattelandseconomie en aan de directe hulp aan boeren. Vindt u deze ontwikkeling...
-----	---

(TOON SCHERM - LEES OP - SLECHTS EEN ANTWOORD MOGELIJK)

	(514)
Zeer goed	1
Goed	2
Slecht	3
Zeer slecht	4
Niet goed/niet slecht (INT.: INDIEN SPONTAAN GENOEMD)	5
Weet niet	6

EB62.2 QB4

DEMOGRAFISCHE VRAGEN

Allen

D1 Als men het over politiek heeft, worden vaak de termen 'links' en 'rechts' gebruikt. U ziet hier tien hokjes tussen de woorden links en rechts. Wilt u met behulp van deze schaal aangeven hoe links, rechts of daartussen uw eigen politieke richting ligt?

(ENQ.: Druk op enter voor schaal en toon dan scherm, NIET HELPEN - BIJ AARZELING AANDRINGEN.)

(515-516)

LINKS								RECHTS	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Weigering 11

Weet niet 12

EB63.4 D1

GEEN VRAGEN D2 TOT D6

D7 Ik laat u een scherm zien met daarop een aantal situaties. Kunt u mij het cijfer noemen dat bij de situatie staat die voor u van toepassing is?

(INT.: TOON SCHERM ; LEES VOOR; SLECHTS ÉÉN ANTWOORD MOGELIJK)

(517-518)

Getrouwd (voor de eerste keer)	1
Hertrouwd (voor de tweede of volgende keer)	2
Niet getrouwd, momenteel met een partner samenwonend	3
Niet getrouwd, nooit met een partner samengewoond	4
Niet getrouwd, vroeger wel met een partner samengewoond	5
Gescheiden	6
Uit elkaar (vroeger samenwonend)	7
Weduwe/weduwnaar	8
Anders (INDIEN SPONTAAN GEZEGD)	9
Weigering (INDIEN SPONTAAN GEZEGD)	10

EB63.4 D7

D8 Hoe oud was u toen u uw schoolopleiding of studie beëindigde? Het gaat om uw VOLLEDIGE DAGOPLEIDING.

NOG BEZIG MET OPLEIDING: TYPE 0
GEEN VOLLEDIGE DAGOPLEIDING: TYPE 98
OF WEET NIET: TYPE 99

(519-520)

--	--

EB63.4 D8

GEEN VRAAG D9

D10 (ENQ.: NOTEER ZONDER TE VRAGEN geslacht respondent)

(521)

Man	1
Vrouw	2

EB63.4 D10

D11 Wat is uw leeftijd?

(522-523)

<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------

EB63.4 D11

GEEN VRAGEN D12 TOT D14

D15 a&b VRAGEN NA Q1

GEEN VRAGEN D16 TOT D24

D25 Woont u ...?

(ENQ.: LEES OP)

(524)

op het platteland of in een dorp	1
in een kleine of middelgrote stad	2
in een grote stad	3
Weet niet	4

EB63.4 D25

GEEN VRAGEN D26 TOT D39

D40a Kunt u mij zeggen hoeveel personen van 15 jaar of ouder bij u thuis wonen, inclusief uzelf?

(ENQ. NOTEER HET JUISTE AANTAL)

(525-526)

<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------

EB63.4 D40a

D40b En kunt u mij zeggen hoeveel kinderen jonger dan 10 jaar bij u thuis wonen?

(ENQ. NOTEER HET JUISTE AANTAL)

(527-528)

<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------

EB63.4 D40b

D40c En kunt u mij zeggen hoeveel kinderen van 10 tot en met 14 jaar bij u thuis wonen?

(ENQ. NOTEER HET JUISTE AANTAL)

(529-530)

--	--

EB63.4 D40c

D41 EN D42 WEGGELATEN

D43a Is er een vaste telefoon aanwezig in het huishouden?

D43b Heeft u een mobiele telefoon?

	(531)	(532)
	D43a	D43b
	vast	mobiel
Ja	1	1
Nee	2	2

EB63.4 D43a D43b

D46 EN D47 WEGGELATEN

GEEN VRAAG D48

--

D49a Kunt u, indien dit van toepassing is, aangeven naar welke TV kanalen u regelmatig, dat wil zeggen minstens 5 maal per week, kijkt?

(NIET HELPEN, CODEER, MEER ANTWOORDEN MOGELIJK)

(533,534-553)

--

EB64.2 NEW

D49b Kunt u, indien dit van toepassing is, aangeven naar welke radiostations u regelmatig, dat wil zeggen minstens 5 maal per week, luistert?

(NIET HELPEN, CODEER, MEER ANTWOORDEN MOGELIJK)

(554,555-574)

EB64.2 NEW

(NIET HELPEN, CODEER, MEER ANTWOORDEN MOGELIJK)

D49c Kunt u, indien dit van toepassing is, aangeven welke dagbladen u regelmatig, dat wil zeggen minstens 3 maal per week, leest?

(575,576-595)

EB64.2 NEW

--

D50	Voor welke van de volgende doeleinden gebruikt u het Internet op zijn minst eens per week?
-----	--

(ENQ.: LEES OP - MEER ANTWOORDEN MOGELIJK)

	(596-611)
Informatie opzoek (door middel van een zoekmachine)	1,
Een krant lezen	2,
Naar de radio luisteren	3,
TV kijken	4,
Toegang krijgen tot blogs	5,
Toegang krijgen tot forums	6,
Toegang krijgen tot chats	7,
On line kopen	8,
Toegang krijgen tot vrijetijds-sites (sport, auto's, etc.)	9,
Online toegang tot uw bank	10,
Toegang krijgen tot e-Overheid (elektronische overheid)	11,
Praktische informatie opzoeken (weersvoorspellingen, tijdsschema's (bijv. OV), etc.)	12,
Ik gebruik het Internet niet/ Ik heb geen toegang tot het Internet (niet oplezen)	13,
Ik gebruik het Internet minder vaak (niet oplezen)	14,
Iets anders (ENQ.: INDIEN SPONTAAN GENOEMD)	15,
Weet niet	16,

EB64.2 NEW

INTERVIEW PROTOCOLE

P1 DATUM VAN INTERVIEWEN

(612-613)

DAG

(614-615)

MAAND

EB63.4 P1

P2 BEGINTIJD VAN HET INTERVIEW

TNS NIPO: WORDT AUTOMATISCH GEREGISTREERD

(616-617)

UUR

(618-619)

MINUTEN

EB63.4 P2

P3 DUUR INTERVIEW IN MINUTEN

(620-622)

MINUTEN

EB63.4 P3

P4 Aantal personen dat aanwezig was bij het vraaggesprek, inclusief de interviewer.

(623)

Twee (interviewer + ondervraagde)	1
Drie	2
Vier	3
Vijf of meer	4

EB63.4 P4

P5 De medewerking van de ondervraagde was ...

(624)

Uitstekend	1
Goed	2
Middelmatig	3
Slecht	4

EB63.4 P5

P6 Gemeente grootte

(LOKALE CODES)

(625-626)

EB63.4 P6

P7 Regio

(LOKALE CODES)

(627-628)

--	--

EB63.4 P7

P8 Postcode

(629-636)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

EB63.4 P8

P9 Sample point nummer

(637-644)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

EB63.4 P9

P10 Interviewnummer

(645-652)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

EB63.4 P10

P11 Weeg factor

(653-660)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

EB63.4 P11

Alleen in LU, BE, ES, FI, EE, LV, MT, TR en CH